

idéinventering av

INTERNATIONELLA EXPERTNÄTVERK

**mellan forskare och journalister,
samt andra tjänster för
förmedling av forskningsnyheter
och kvalificerad
vetenskaplig information
till media**

Stiftelsen för Kunskaps- och Kompetensutveckling
(Dnr 282/98)

Michel Bajuk
1 december 1999, Washington D.C.

Förord

(Jerusalem, Januari 2000)

När KK-stiftelsen sparkade igång i mitten av nittiotalet stod "IT-miljarden" i allmänhetens fokus. Under en procent av befolkningen hade tillgång till Internet. De flesta hade svårt att skilja mellan Internet och Epost, och för de flesta betydde IT inget mer än "datorer".

Redan från början stod det klart att journalistisk research skulle bli en av de områden där Internet skulle få banbrytande betydelse. KK-stiftelsen stöttade ett antal projektförslag och deltog i att initiera ett antal nya projekt, däribland "Internetpiloten" som från början var ett pilotförsök (därav namnet) men som mötte så stort intresse redan under studien att den permanentades och blev en av de mer populära kurserna för yrkesverksamma journalister.

Med IT-utrustning och teknisk support ärvda från IT-generationens bussturné satte Föreningen Grävande Journalister ihop en portabel klassuppsättning internetanslutna laptops och kuskade runt med minibuss till ett antal redaktioner i Sverige. Redaktionerna fick en speciellt framtagen två dagar lång hands-on introduktion till Internetstödd journalistisk research. Nästan alla kursdeltagarna upptäckte genast fördelarna och fortsatte därefter på egen hand. IT-piloten fick stor publicitet och spred snabbt ringar på vattnet till merparten av journalister och redaktioner.

Jag träffade Michel Bajuk för första gången i samband med IT-piloten. Han var då kanslichef för Föreningen Grävande Journalister och blev en av projektledarna för turnén. Under mitt tidigare liv som redaktör på tidningen Datateknik hade jag använt Profnet - en amerikansk sajt där frågor från journalister skickades vidare till informatörer vid amerikanska universitet. Informatörerna letade reda på experter som var villiga att bli intervjuade. Systemet fungerade eftersom det tillfredsställde både journalisternas behov av experter och universitetens behov av publicitet.

Michel fick uppdraget att titta närmare på journalistiskt intressanta tjänster i USA som bryggade klyftan mellan akademisk kunskap och journalistik, som kunde få journalister och akademiker att få en bra medial relation. Kunskaperna skulle sedan användas för att få igång liknande verksamheter i Sverige.

Resultatet av Michels studie blev inte enbart denna rapport, utan även grunden till ett internationell nätverk av kontakter som gjorde det möjligt att 1998 sända ut tio stipendiater - informatörer och forskare - från svenska universitet för att under ett halvår arbeta med internetstödda expertnätverk i USA, Tyskland och Storbritannien. I detta projekt fick vi ovärderlig förstärkning av Lena Norberg, tidigare lärare på JMK. Vi tror att bollen nu kommit i rullning....

David Nordfors

KK-stiftelsen / Nordfors Creative

INNEHÅLL

1. Till läsaren: läs detta först
2. Journalister draghjälp i slaget om hjärnkraften [artikel av Tina Zethraeus]
3. Kort om denna utredning
4. Något om expertnätverk och vetenskapliga informationstjänster

EN NATIONELL FORSKNINGSPORTAL

5. Safari (Sverige) [under uppbyggnad]

DET UNIVERSELLA EXPERTNÄTVERKET: EN PORTAL FÖR DET GLOBALA VETENSKAPSSAMHÄLLET

6. Community of Science (USA)

EXPERTNÄTVERK – decentraliserade

7. ExpertenMakler (Tyskland)
8. ProfNet (USA)
9. ExpertNet (Storbritannien)
10. ”Experten Im Netz” [av Klaus Meier]
– en jämförande studie mellan ExpertenMakler, ProfNet,
ExpertNet, mfl
11. Global Experts Network / European Experts Network

EXPERTNÄTVERK – centraliserade

12. Media Resource Service (USA)
13. Media Resource Service (Storbritannien)
14. Sources Select Online (Kanada)
15. Science Contact (Frankrike)
16. FacsNet – Sources Online (USA)

LOKALA EXPERTNÄTVERK

17. University of Bradford (Storbritannien)
18. University of Buffalo (USA)
19. University of Southern California (USA)
20. Humboldt Universität, Berlin (Tyskland)
21. Technische Universität, Berlin (Tyskland)

VETENSKAPLIGA PRESSTJÄNSTER OCH INFORMATIONSDATABASER

22. AlphaGalileo (Storbritannien)
23. EurekaAlert! (USA)
24. QuadNet (USA)
25. Ascribe
26. Newsdesk
27. Newswise.com

SPECIALISERADE DATA- OCH RESEARCHTJÄNSTER:

28. TRAC – Transactional Records Access Clearinghouse (USA)

29. NICAR – National Institute of Computer Assisted Reporting

NÅGRA ANDRA EXPERTNÄTVERK OCH INFORMATIONSTJÄNSTER

30. YearbookNews.com & DaybookNews.com (USA)

31. Experts.com (Noble Group, USA)

32. GuestFinder (USA)

33. Vidya (Sri Lanka)

34. Information Umwelt (Tyskland)

35. STP-NEWS (Tyskland)

36. The BzNetUSA Connection (Gehring, USA)

37. Expertresurser för advokater och åklagare: TASA, FindLaw, ExpertPages, mfl

ÖVRIGT

38. Övriga intressanta tjänster och länkar

APPENDIX

39. A: översiktstabell över tjänster

TILL L€SAREN

Om du snabbt vill skaffa dig överblick: läs först Tina Zethraeus överskådliga artikel nedan, därefter min utförliga inledning. En kvick översikt över de viktigaste tjänsterna och slutsatserna i denna rapport erhåller ni genom att ögna igenom inledningen eller gå direkt till Appendix A. Denna rapport är i övrigt avsedd att användas som uppslagsverk för de häri redovisade tjänsterna och arbetsmodellerna.

God läsning,

Michel Bajuk

JOURNALISTER DRAGHJÄLP I SLAGET OM HJÄRNKRAFTEN

[baserat på två artiklar skrivna av KK-stiftelsens stipendiat Tina Zethraeus, presschef vid Uppsala Universitet – artiklarna publicerade i tidningen Journalisten och vetenskapsjournalisternas tidning Ugglan hösten 1999]

All fler Internettjänster vill nu förse massmedia med forskningsnyheter och kontakt med forskare/expert. I vår öppnas flera nya möjligheter för journalister i Europa och Sverige att nå global expertis. I den hårdnande konkurrensen om att sälja expertdatabaser till forskare och universitet världen över är journalisterna en viktig grupp. Community of Science och PR Newswire är två av aktörerna som tar nya tag i slaget om planetens skarpaste hjärnor. KK-stiftelsen har sänt ut tio svenska stipendiater för att bevaka utvecklingen

– Genom att kartlägga dessa internationella kontaktvägar för forskare och journalister vill vi inspirera liknande initiativ i Sverige, säger David Nordfors, projektansvarig vid KK-stiftelsen (Stiftelsen för Kunskaps- och kompetensutveckling).

I höst har stipendiaterna som representerar forskare, journalister och pressansvariga studerat elektroniska kontaktvägar mellan forskarvärld och media i Tyskland, England och USA. IDW (ExpertenMakler), AlphaGalileo och ExpertNet, ProfNet och CoS, EurekAlert och AScribe är några av de tjänster som varit aktuella för kartläggningen.

Den journalist som kan navigera i forskarvärlden, kan värdera expertis och kan tolka resultat har i dessa tjänster en guldgruva till nyheter, fördjupning och bränsle i samhällsdebatten. Från att vetenskap har varit ett exklusivt fält för specialreportrarna är tendensen att alltfler allmänreportrar rapporterar om forskningsrön och utnyttjar forskare för att belysa och kommentera olika skeenden.

– Trycket från media ställer ökande krav på universitetens informationsfunktioner. Här har man mycket att lära av internationella erfarenheter, framhåller Per Helgesson som är redaktionssekreterare på radions vetenskapsredaktion i Uppsala.

I fallet Osmo Vallo kom genombrottet när Striptease funnit en oberoende expert via amerikanska tjänsten ProfNet.

-Vi fick via de amerikanska rättsläkarnas hemsida kontakt med Michel Baden som bl a utrett mordet på John F Kennedy och Martin Luther King. Det ledde till ett genombrott, berättar Hannes Råstam på Stripteaseredaktionen.

Även om alltfler reportrar lär sig hitta i den svenska universitetsvärlden, så är det förhållandevis få som utnyttjar de internationella nättjänster som underlättar kontakten mellan forskare och media.

Fler svenska journalister skulle kunna utnyttja dessa tjänster som nyhetskälla, eller för bakgrunder och kommentarer.

– De globala nättjänsterna är en underutnyttjad resurs. Fler internationella källor leder till en bättre och mer nyanserad rapportering. Jag får ofta "aha-upplevelse" när jag gör mig det obetydliga besväret att söka expertis utomlands, menar Michel Bajuk, tidigare kanslichef för Grävande Journalister, nu frilansjournalist i Washington D.C. Bajuk har sammanställt en rapport om internationella expertnätverk och är engagerad i KK Stiftelsens projekt som rådgivare.

ProfNet i USA är det mest väletablerade expertnätverket och har inspirerat flera liknande tjänster. Journalister världen över utnyttjar möjligheten att ställa frågor, få nyhetsnotiser eller söka forskare i databasen.

Dagligen fördelas 3 bulletiner med 46 frågor via 10 000 PR-ansvariga vid företag och forskningsinstitutioner till forskare och experter. Frågorna täcker ett vitt spektrum: i en och samma sändning kan man efterlysa expertis till artiklar om varför klyftorna ökar mellan rika och fattiga, den kanadensiska aktiemarknaden, hur man får barn att läsa läxor och väntelistor till sjukhusvård. I snitt får varje journalist sju svar inom en timme.

– Någon gång i månaden skickar jag ut en fråga på ProfNet för att kontrollera att mitt eget kontaktnät inte blivit alltför inskränkt, berättar David Wheeler vid Chronicle of Higher Education.

ProfNet tar nu ett steg mot en europeisk etablering genom Londonkontoret med NEWSdesk (IT-och medicinnyheter). Redan har 270 svenska journalister hittat dit, och en av stipendiaterna, Cecilia Grevby följer uppbyggnaden.

EurekAlert! är en annan vetenskaplig informationstjänst på Internet. Webbplatsen som drivs av American Association for the Advancement of Science förmedlar förhandsinformation om vetenskapliga artiklar, pressreleaser och nyhetsbulletiner. Systerorganisationen i England heter AlphaGalileo. Genom portalen nås även Media Resource Service, världens äldsta expertnätverk med bl a "kvalitetssäkrad" sökhjälp.

Snabbt expanderande är CoS, (Community of Science), en global forskardatabas som idag är världens största ifråga om information om stipendier och forskningsfinansiering. I vår öppnar man en ingång för journalister, som därmed ska få möjlighet att söka expertis i vad som kan bli vetenskapssamhällets största databas. Moroten är att de forskare/universitetet som blir medlemmar får tillgång till kvalificerad information om forskningsfinansiering, patentering, riskkapital med mera.

Internetbaserade informationstjänster finns också på närmare håll; tyska IDW (i IDWs styrgrupp finns stipendiaten Georg Strachal), engelska ExpertNet och franska Science Contact är tre exempel. Dessa frågetjänster drivs av universiteten själva eller forskningsorganisationer. Oavsett ägare utnyttjar journalisterna tjänsterna gratis.

– I Sverige saknas t ex en universitetsgemensam webbportal, kommenterar David Nordfors på KK-stiftelsen som hoppas att nätverksprojektet ska leda till en förbättrad vetenskaplig mediaservice.

Forskningsrådsnämnden och Högskoleverket driver två av varandra oberoende tjänster för bl a journalister. Tidningen Vetskap presenterar forskningsnytt i bl a elektronisk form. SAFARI är en nationell databas under uppbyggnad, där allmänhet, media, forskare och företagare kan finna forskningsprojekt och expertis.

– Det är viktigt att systemen är lättnavigerade och anpassade till medias behov. Alltför mycket forskningsinformation präglas fortfarande av akademisk inskränkthet, tycker Per Helgesson.

I andra länder har utnyttjandet av expertnätverk lett till debatt och kritik. Krav har också ställts från forskarvärlden på journalisterna, man efterlyser ökad kunskap och större precision i frågeställningarna.

Till våren är stipendiaterna tillbaka i Sverige med nya intryck att diskutera med universitetsvärld och media.

– Jag hoppas att resultatet blir ett antal elektroniska tjänster som tävlar om att tillfredsställa journalisternas krav på kontakt med forskarvärlden, kommenterar David Nordfors.

Tina Zethraeus

Länkar:

<http://www.ProfNet.com>
<http://www.NEWSdesk.com>
<http://www.EurekaAlert.org>
<http://www.alphagalileo.org>
<http://www.ascribe-news.com>
<http://www.cos.com>
<http://www.aaas.org>
<http://idw.tu-clausthal.de>
<http://www.vetskap.frn.se>
<http://safari.hsv.se>
<http://www.fof.se>

Bildtexter:

1. Dan Forbush, grundare av ProfNet har globala ambitioner och skulle välkomna samarbete med intressenter i tex Skandinavien.
2. Världens största databas om forskningsfinansiering, patentering, stipendiemöjligheter och ventcap kapital är moroten som Huntington William III och Community of Science lockar forskare med.
3. Såväl erfarna journalister som gröna frilansar utnyttjar ProfNet.
– Någon gång skickar jag ut en fråga för att kontrollera mina egna kontakter, medger David Wheeler.

KORT OM DENNA IDfINVENTERING

Michel Bajuk:

Våren 1998 uppdrogs jag av KKStiftelsen att på en internationell arena kartlägga expertnätverk och informationstjänster som syftar till att utöka kontaktytorna mellan forskare och journalister. Utredningens primära syfte var att identifiera och knyta kontakter till KKS. Frukterna av arbetet skulle utgöra diskussions- och beslutsunderlag för pilotförsök rörande förmedling av kvalificerad forskningsinformation till media.

I oktober 1998 presenterade jag min sammanfattande inofficiell rapport inför stiftelsen. KKS beslutade därefter att sända ut tio stipendiaterna från svenska universitet och högskolor för att bevaka utvecklingen på den internationella arenan. Stiftelsen ville knyta expertis från och kunskap om de ledande internationella expertnätverken och vetenskapliga informationstjänsterna till Sverige. Själv engagerades jag som fortsatt emissarie, rådgivare och researcher i projektet.

De tio stipendiaterna har under hösten 1999 auskulterat vid tyska, brittiska och amerikanska universitet och expertnätverk. De har också genomfört omfattande studieresor till andra universitet och vetenskapliga informations- och nyhetstjänster.

Under hösten (augusti–oktober) besökte projektledningen samtliga stipendiaterna på plats i Tyskland, England och USA. I samband med finalen på dessa besök arrangerades ett omfattande program från hos ledande amerikanska expertnätverk i New York, Washington D.C. och Baltimore. Med oss följde flertalet stipendiaterna och intresserade gäster från svenska universitet och högskolor.

När stipendiaterna vid årsskiftet 1999/2000 återvänder hem är tanken att de på eget initiativ ska utnyttja och implementera de nya kunskaperna och erfarenheterna i Sverige. Hur detta kommer ske, det är förstas upp till stipendiaterna, deras institutioner och övriga intressenter och aktörer inom detta område i Sverige. Ett visst begränsat stöd kommer de även fortsättningsvis få från KKS och dess projektledning.

Det är förstas med stor glädje jag noterar att engagemanget, entusiasmen och glöden i gruppen är mycket stark. Projektet har också väckt stort intresse bland informatörer vid svenska universitet. Jag ser därför med spänning fram emot att se vad som kommer hända framöver.

Som journalist skulle jag förstas välkomna sofistikerade möjligheter att ta del av forskningsrön och vetenskapliga nyheter även i Sverige. Allra mest längtar jag efter en intellektuell inventarieförteckning av och/eller en direktlinje in i landets samtliga akademiska skattkammare: pågående forskning, opublicerade nyheter och kvalificerade experter.

Som en avslutning på mitt engagemang i projektet har jag ombetts göra en revidering och uppdatering av den tidigare idéinventeringen. Rapporten skrevs ursprungligen som ett internt diskussionsdokument. Till detta bifogar jag också en inofficiell rekommendation baserad på mina egna slutsatser och erfarenheter.

GENOMFÖRANDE

Inför denna rapport genomförde jag informella samtal med kollegor, nätverksentreprenörer och informationsproffs verksamma på världsledande redaktioner, företag och organisationer. En del av dessa samtal har skett i samband med specialiserade seminarier i olika informationsbranscher. Rapporten bygger på omfattande research på webben i kombination med intervjuer på plats i tre världsdelar: Washington D.C., Langley VA, New York City, Indianapolis, New Orleans, Heidelberg, Bryssel, Grahamstown, Johannesburg, London, Bradford och Baltimore, bland andra städer. Ett stort antal intervjuer har också genomförts över telefon och kompletterande frågor har i viss mån avhandlats via e-post.

Jag har också fått hjälp från organisationer som National Institute of Computer Assisted Reporting, Investigative Reporters and Editors, Center for Public Integrity och International Consortium of Investigative Journalists (CPI/ICIJ). Källor anges endast där jag bedömer det vara lämpligt. I övrigt undviker jag av tidskäl minutiös redovisning alla mina mellanhavanden, kontakter och referenser. Rapporten är långt mycket mer omfattande än vad som först var avsett.

OMFATTNING

Expertkunskaper och forskningsinformation är hårdvaluta som säljs och förpackas i alla möjliga skepnader och former. Mitt uppdrag har varit att finna de mest kvalificerade och välfungerande tjänsterna som är konstruerade för att främja informationsutbyte och kontakter journalister emellan – och det under stark tidspress. Jag har således tvingats begränsa, sälla och prioritera grovt då jag sammanställt denna rapport. Jag har ägnat min tid och energi åt att redovisa de tjänster jag har bedömt ha störst relevans. Tjänster vars relevans jag har bedömt som låg redovisar jag kortfattat och summariskt, eller ibland inte alls. Jag har i min redovisning försökt hålla mig till en formaterad mall som tillåter överblick och summariska jämförelser mellan tjänsterna – i den mån det överhuvud taget går att göra några jämförelser. Bedömningen av de olika tjänsterna är absolut inte genomförd enligt vetenskapliga kriterier och metodik. Jag gör heller inga som helst anspråk på att i denna rapport redovisa en heltäckande förteckning över existerande expertnätverk.

Ta denna rapport för vad den är: en snabb idéinventering av några av världens nu främsta och mest intressanta existerande tjänster för expert- och informationsförmedling mellan forskare och journalister. Om jag har missat något eller utelämnat väsentliga fakta så välkomnar jag era kommentarer – de är av stort värde för det pågående projektet ska naturligtvis beaktas vid eventuella framtida revisioner av denna rapport.

Den enkla och hastiga revidering jag nu genomfört i och med revideringen har inte förändrat den ursprungliga – ibland korthuggna – faktauppräknande grundformen. Vissa nya tjänster/kapitel har tillförts (ex: Ascribe, COS). Samtliga data har uppdaterats där det varit möjligt – vilket det har varit i de allra flesta fall. I övrigt har jag endast kunna ta mig tid att skriva igenom och redigera hela rapporten en gång.

Med detta sagt hoppas jag att läsaren har överseende med eventuella formmässiga brister för att istället koncentrera sig på de idéer och

organisationsformer som presenteras nedan – det är ju just en konstruktiv idédiskussion som står i fokus för detta projekt.

Med fast handslag,

Michel Bajuk
Washington D.C.
1 december, y2k-1

För mer information om projektet, kontakta:

David Nordfors
projektledare
070-837 14 41
david@nordfors.se

Michel Bajuk

bajuk@fgj.se

N GOT OM EXPERTNÄTVERK OCH VETENSKAPLIGA NYHETSTJÄNSTER

en summarisk genomgång av generella iakttagelser och slutsatser under arbetet med det underliggande materialet

Journalisters tillgång till experter och kvalificerad forskningsinformation kan förbättras väsentligt med hjälp av olika former av informationstjänster och expertnätverk. Det finns en rad internationella exempel på sådana tjänster som har utvecklats till omtyckta resurser för journalister som söker fördjupa, nyansera och balansera sin rapportering. Reportrar som utnyttjar dylika verktyg erhåller i gengäld snabbt ett diversifierat och ofta kvalificerat källmaterial. Många gånger är journalisternas motivation till att använda sådana tjänster att de vill ägna mer tid åt källkritik och analys istället för att söka efter experter och nyheter. Det senare kan ofta ta en väsentlig insats i anspråk, allt beroende på svårighetsgrad och ambitionsnivå, förstås.

Syftet med dessa expert- och informationsförmedlande tjänster är att tjäna som katalysatorer mellan forskare och journalister. Forskarna kan snabbt nå ut till ett stort antal journalister. Reportrarna kan snabbt och enkelt tillgodogöra sig utbudet ur ett väldiversifierat expertgalleri och en kvalitativ informationskanal. De vetenskapliga expertnätverken är nästan uteslutande kostnadsfria för journalister. Verksamheten finansieras oftast med avgifter från medverkande organisationer/expert, sponsorstöd och projektbidrag från stiftelser – ibland också med avgifter från näringslivet.

Tjänster för kvalificerad expert- och informationsförmedling ämnade för journalister är ingen ny företeelse. Amerikanska MediaResourceService (MRS) skapades av Scientists' Institute for Public Information (SIPI) i New York 1979. Det var sannolikt den första tjänsten i världen för kontaktförmedling mellan forskare och journalister. 1985 grundades Media Resource Service i London, då den andra expertförmedlande tjänsten i världen. Sedan dess har mer än ett dussin tjänster etablerats i Europa och USA med syfte att främja och underlätta kommunikationer och kontakter mellan journalister och forskare. Alla dessa tjänster skiljer sig åt i utbud och utformning men kan ändå kategoriseras efter hur de är organiserade. Det finns huvudsakligen två olika organisationsformer av två olika typer av tjänster: centraliserade/decentraliserade expertnätverk och informations-/nyhetstjänster.

De centraliserade expertnätverken bygger på en central expertdatabas som underhålls av en redaktion som med selektiva kriterier tillför nya namn och ny information. Journalisternas frågor handläggs i regel av en tjänsteman som förvarnar eller kontaktar ett begränsat urval av experter.

Det finns både fördelar och nackdelar med denna typ av system. Ur journalistens perspektiv är det den kaotiska mångfalden hos ProfNet både välkommen och oberäknelig – man vet aldrig på förhand vad man får, om man får det och hur mycket man får. Fördel: journalisternas frågor skickas ut till hela nätverket. Nackdel: just den breda distributionen kan orsaka mycket "informationsbrus" för både informatörer och journalister, i synnerhet hos ProfNet. Informatörerna

stressas av en flod av förfrågningar, journalisterna stressas ibland med en flod av (ofta irrelevanta) svar. En kaotisk marknadsplats för kontaktknytande. Jag använder själv ProfNet, jag tycker mig på senare tid se en ökad tendens till aggressiva och publicitetshungriga informatörer som "hugger" på förfrågningar som uppenbart inte är riktade till dem.

De decentraliserade nätverken erbjuder å andra sidan både säkerhet och begränsning – man kan räkna med att få några bra källor snabbt. Begränsningen består i de mer eller mindre statiska databaserna. Även om ständigt arbete pågår för att hålla registren uppdaterade så är de inte alltid aktuella precisionsinstrument. Men personalen hos dessa nätverk garanterar ändå kvalitén på sina tjänster genom att samtidigt erbjuda researchhjälp för journalisten.

Centraliserade tjänster, som amerikanska och brittiska MRS arbetar med databaser som innehåller relevant information om specialister som är villiga att bistå journalister med sin expertis. Andra centraliserade tjänster av betydelse är kanadensiska Sources Select, franska Science Contact och amerikanska FacsNet – Sources Online. Holländska PWT Utrecht samt Sri Lankesiska Vidya hör också till denna kategori. Dessa tjänsters kvalitet beror i hög grad på databasens skick och dess administratörers flitighet i underhållet. Tjänsterna utmärks av att en mindre grupp informatörer ansvarar för att uppdatera informationen i databasen, upprätthålla kontakterna med experter och institutioner, bevaka aktuella forskningspublikationer och närvara vid konferenser i den ständiga jakten efter nya förmågor. Kvalitén mellan ovan nämnda tjänster varierar dramatiskt.

Amerikanska MRS databas innehåller idag namn på drygt 30 000 experter, dess brittiska namne drygt 5 000. Båda dessa resurser underhålls och administreras av egna "redaktioner".

Journalisterna ringer vanligen in sina frågor och får då tala med personal som åtar sig en aktiv roll som journalisternas assistenter. MRS identifierar därefter ett antal forskare kvalificerade för uppgiften. De tar i sitt slutliga urval hänsyn till om det finns kontroversiella frågeställningar och/eller skilda åsikter/kritik inom vetenskapen. Journalisterna garanteras därmed ett mångfaldigt och balanserat källunderlag – till förmån för alla parter.

Decentraliserade tjänster består av ett nätverk av PR- och informationsansvariga vid universitet och andra forskningsinstitutioner, företagslaboratorier, "think-tanks", myndigheter och ideella organisationer. Nätverken hålls samman genom e-postbaserade informationskanaler.

Journalisternas frågor skickas ut till samtliga informatörer i nätverket, som söker efter relevant expertis på sina respektive institutioner.

Amerikanska ProfNet har inspirerat och lånat ut sin modell till ett antal olika tjänster. De mest betydelsefulla av dessa nätverk är tyska IDW ExpertenMakler och brittiska CVCP ExpertNet.

Dessa tre tjänsters framgång är beroende av informatörernas erfarenhet, personkännedom och generella kunskap om experter och pågående forskning på sina institutioner. Den avgörande faktorn är alltid informatörernas engagemang och aktivitet.

Det är inte enbart amerikanska journalister som använder ProfNet. Svenska tv-programmet "Striptease" använde ProfNet för att lokalisera världsledande

rättsmedicinsk expertis som kunde förklara ett vida uppmärksammat rättsärende: Karlstadbon Osmo Vallos död i samband med ett polisingripande. Det ledde till en intensiv svensk debatt kring en känslig och angelägen samhällsfrågor om rättsskydd, rättsröta och polisiär verksamhet.

ExpertenMakler drivs med hjälp av regeringsstöd. ExpertNet administreras av CVCP, en paraplyorganisation för samtliga brittiska universitet. ProfNet är kommersiellt och ägs av världens näst största nyhetsbyrå: PR NewsWire. ProfNet expanderar nu verksamheten till Europa.

Nyhets- och informationstjänster som amerikanska EurekAlert! syftar till att effektivisera, förenkla och öka journalisternas tillgång till de senaste forskningsrönen. Bakom denna tjänst står prestigefyllda American Association for the Advancement of Science, utgivare av tidskriften Science. Endast kvalificerade vetenskapsjournalister ackrediteras och ges tillträde på förhand till exklusiva och opublicerade forskningsrön och vetenskapliga nyheter. Europeiska AlphaGalileo är en direkt effekt av EurekAlerts! framgångar. Med AlphaGalileo söker europeiska forskarintressen, samlade bakom British Association for the Advancement of Science, balansera "den amerikanska forskningens dominans i medierna".

Båda tjänsterna finansieras med medel från ideella organisationer och oberoende stiftelser som har som huvudsyfte att öka allmänhetens förståelse för och kunskap om forskning på respektive kontinent. AlphaGalileo har dock på senare tid i allt högre utsträckning sökt sig till statliga och mellanstatliga organ för att finna kapital och stöd.

Nya amerikanska tjänsten Ascribe skiljer sig väsentligt från ovanstående. Ascribe är en renodlad vetenskaplig nyhets- och pressmeddelandebyrå som har vunnit snabbt. Nyhetsbyrån Associated Press sköter distributionen av nyheterna och garanterar därmed att informationen når rätt redaktörer över hela Nordamerika, snabbt och smidigt. Modellen har Ascribe lånat från finansinformationstjänsterna BusinessWire och PR Newswire.

Det universella expertnätverket, en global forskningsportal: Community of Science (COS) är sannolikt den mest spektakulära och omfattande tjänsten av dem alla. På mindre än sex månader har denna kommersiella tjänst lockat över en halv miljon forskare över hela världen att registrera sig i företagets expertdatabas. COS lanserar också en särskild experttjänst för journalister under det första halvåret på det nya milleniet.

Utöver denna enorma expertdatabas för kollegiala samarbeten och peer review erbjuder COS ett massivt utbud av andra databaser och tjänster för sina medlemmar: internationella kalendarier, stipendier, forskningsanslag och finansiering, patent, kontakter med näringsliv, forskningsdatabaser, världsledande referensdatabaser inom medicin, geologi och jordbruk, med mera. Medlemsinstitutioner får också tillgång till avancerade administrativa verktyg via COS extranät.

All information samlas centralt i COS databaser. Forskare och administratörer som loggar på databasen kan raffinera information om sig själva och sina institutioner direkt i denna databas. I den meningen är COS både centraliserat och decentraliserat.

COS har redan växt till en kommersiell global portal för vetenskapssamhället. Universitet och forskningsinstitutioner betalar årsavgifter beroende på

institutionens storlek och ekonomi. Företag, forskningsfinansiärer och riskkapitalister erbjuds tillgång till kontaktdatabasen mot fastställda årsavgifter.

En nationell forskningsportal: i Sverige finns för närvarande ingen motsvarighet till dessa tjänster. Det närmaste är Safari, ett projekt på regeringsuppdrag i Höskoleverkets regi, ett led i den så kallade "tredje uppgiften". Projektet befinner sig ännu under utveckling och är därför ännu svårt att kategorisera. Projektets syfte är dock göra all svensk forskningsinformation tillgängligt för allmänheten. Därför är det troligt att tjänsten kommer att utvecklas till att bli en svensk forskningsportal på webben.

Dessutom: det dyker ständigt upp nya Internetbaserade kontaktförmedlande organ för expertkunskap i alla möjliga former. Tjänsternas innehåll och målgrupper varierar. Kunskapshungriga barns nyfikenhet uppmuntras, exempelvis, av AskAnExpert (www.askanexpert.com/askanexpert). Publicitetshunger och drömmar närs av ibland smått bisarra GuestFinder (www.guestfinder.com). Den amerikanska rättsapparaten oljas med expertvittnen från en uppsjö olika tjänster som FindLaw.com (www.findlaw.com/13experts/index.html). Alla dessa nya förmedlingar av expertvittnen och dylikt tycks dock ta efter tjänster som den gamla anrika kommersiella TasaNet (<http://www.tasanet.com/about.html>).

Expertnätverk och vetenskapliga nyhetstjänster utgör naturligtvis bara ett komplement till alla andra informationskällor som journalister har tillgång till. Men inte ens den mest erfarna specialreporter kan rimligen namnge en så geografiskt och åsiktsmässigt diversifierad expertis som en enkel sökning via MRS kan generera på några minuter. Å andra sidan, förstås, har ju en etablerad och "tung" journalist ofta omfattande egna kontaktnät. De vanligaste användarna av dessa tjänster är därmed allmänreportrar.

De mest utvecklade tjänsterna utgör en fantastisk kraftfull uppsättning verktyg och informationskanaler. Omfattningen på MRS expertdatabas och den service som erbjuds är imponerande – men det betyder inte nödvändigtvis att den därmed alltid erbjuder bäst resultat. Det finns onekligen goda möjligheter att 10 000 par hungriga ögon tillhörande ProfNets informationsproffs ser något som MRS redaktion har missat eller inte hunnit täcka.

De främsta expertförmedlande tjänsterna utgör fantastiska komplement till varandra. Tillsammans ger ProfNet, MRS, ExpertNet, ExpertenMakler, EurekaAlert! och AlphaGalileo tillgång till ledande expertisen en klar inblick i nordamerikansk och europeisk forskning. Högt över dem alla svävar Community of Science med sin enorma internationella uppslutning. Konkurrensen mellan dessa tjänster och de intressen de företrädar håller på att eskalera dramatiskt.

Huggsexan om planetens mest framstående hjärnor har börjat.

en nationell portal för forskningsinformation

SAFARI

<http://safari.hsv.se>

<http://www.hsv.se/verksamhet/utredningar/safari/index.html>

Land: Sverige

Typ: decentraliserad informationstjänst

Målgrupp: allmänhet, näringsliv, utbildningsväsende, forskare, journalister

Driftansvar: Höskoleverket

Syfte: att tillgängliggöra information om svensk forskning genom att samordna ett system för forskningsinformation på Internet

Finansiering: budgeteras centralt inom ramen för Höskoleverket och lokalt på de enskilda institutionerna

Räckvidd: samtliga 56 svenska högskolor, universitet och forskningsinstitutioner

Geografisk räckvidd, användare: blandat. huvudsakligen svenska allmänheten (i dagsläget)

SUMMERING: Sverige. Safari är grundstommen till vad som kan bli en portal för forskningsinformation i Sverige. Själva namnet står för "Spridning av forskningsinformation till allmänheten över Internet". Det är Höskoleverkets namn på det regeringsuppdrag verket har att samordna forskningsinformation över Internet. Tjänstens syfte är att tillgängliggöra information om svensk forskning till allmänhet, skola, näringsliv och forskare.

Safari är ett decentraliserat metadatasystem för distribution av forskningsinformation via webben på nationell nivå. Systemet bygger på att universiteten och högskolorna ges möjlighet att ansluta i princip alla sina databasresurser till Safari.

Safari befinner sig ännu i en utvecklings- och expansionsfas. Graden av medverkan bland de redan anslutna institutionerna varierar. Ett universitet kan ha över 1 000 olika "resurser" eller databaser på sitt intranät. Det kan ta betydande tid och energi i anspråk att anpassa och ansluta alla dessa resurser till Safari.

Den enda tjänsten Safari erbjuder idag via sin webbsida är en sökmotor från vilken man kan söka i samtliga anslutna databaser. Utifrån den tekniska lösning och den grundläggande infrastrukturen som ligger bakom Safari kan man bygga på ett i princip obegränsat antal olika tjänster.

Genom Safari ska allmänheten alltså kunna söka i alla svenska forskningsresurser samtidigt, oavsett på vilken institution och dator dokumenten finns. En sökning via sökmaskinen genererar en träfflista med direktlänkar till dokumenten som alltså ligger vid respektive institutions server.

Tjänsten kommer framöver utvecklas i samarbete och samråd med högskolornas informationschefer, Forskningsrådsnämndens projekt Vetskap och KK-stiftelsens expertnätverksstipendiater. Ett antal olika tjänster kommer att byggas på den nuvarande grundläggande infrastrukturen i framtiden. På ritbordet finns, bland annat: pressmeddelandetjänst, e-postbaserat nyhetsbrev och bevakningstjänst,

mm. Användarna kommer framledes att kunna välja att söka information genom att navigera genom ett hierarkiskt ämnesträd – i stil med Yahoo!.

En forskningsportal kan uppenbarligen bli ett ovärderligt hjälpmedel för såväl studenter som forskare. Safari kan också bli ett effektivt hjälpmedel för journalister som snabbt vill hitta relevant expertis eller göra research på ett visst ämne.

Kommentar: fullt utbyggt har Safari tillgång till samtliga svenska forskningsinstitutioners databaser. Det öppnar oanade möjligheter att skapa en mängd nya spännande tjänster. Framtiden kommer utvisa vilka.

Den stora fördelen på kort sikt är förstås att universitetens databasresurser kan implementeras i Safari utan att standarder behöver upprättas mellan de enskilda universiteten – exempelvis, standarder för hur en projekt- eller personaldatabas ska se ut och vad den ska innehålla.

Detta är också systemets nackdel på lika kort sikt. Detaljnoggrannheten och omfattningen på projektdata, exempelvis, kan skifta dramatiskt mellan institutionerna. Därmed kan en sökning undgå viss information beroende på dispariteten mellan de olika institutionerna och den varierande graden av engagemang i Safari. De data som sökmaskinen returnerar är därför ännu inte jämförbara och heltäckande.

Tjänster

En sökbar nationell metadatabas som omfattar samtliga svenska forskningsinstitutioner, universitet och högskolor. Endast information och databaser som institutionerna själva har valt att göra tillgängliga för allmänheten finns på Safari. Det kan röra sig om: projektdatabaser, dissertationsdatabaser, forskningskataloger, personalförteckningar, pressmeddelanden, artiklar, vetenskapliga publikationer, etc.

I praktiken: i Safaris sökformulär på webben knappar man in sökord – resten fungerar, till synes, som en normal söktjänst. Fritextsökningar är möjliga, liksom sökningar på nyckelord eller ämneskategori.

Safari är ett decentraliserat metadatasystem. Det innebär att servern hämtar relevanta data direkt ur medlemsinstitutionernas egna databaser istället för att samla all information i ett centralt arkiv. Alla dokument hos institutionerna är märkta med metadata, alltså en form av digitalt "bibliotekskort" som klassificerar informationen.

Safari indexerar sedan alla medverkande myndigheters webbservrar och databaser med sin sökmaskin/sökrobot. Därmed är Safari ett sofistikerat digitalt referensverk, med andra ord.

Totalt ingår över 10 000 "resurser", alltså unika URL-adresser i Safari. Varje URL kan leda till en databas som består av 500 poster eller en enkel webbsida. 70% av innehållet kommer från olika databaser. Övrig information hämtas från universitetens och högskolornas webbsidor. Det är därmed mycket svårt att uppskatta exakt hur mycket information som finns tillgängligt via Safari.

Kommentar: Safari har stor potential. Mycket arbete återstår dock, det är trots allt ett ännu ett utvecklingsprojekt. En sökning kan i nuläget te sig en smula kaotisk. Dels för att data i alla möjliga olika skepnader och former ingår, dels för att det är helt och hållet upp till respektive universitet/högskola att avgöra vilken

information som ska läggas ut. Karolinska Institutet, exempelvis, har lagt ut all sin forskningsinformation genom sin projektdatabas. Flera andra institutioner har knappt lagt ut någon forskningsinformation alls.

Safaris metadatasystem gör det möjligt för alla universitet att snabbt lägga ut en stor mängd information oavsett hur den ser ut och oavsett vilket databasformat den finns lagrad i. Frågan om eventuell samordning av olika dataformat kommer att tas upp under den framtida utvecklingen av tjänsten.

Bakgrund/historik

Bakgrunden till Safari finns beskriven i propositionen "Forskning och samhälle" (1996/97:5). Där framgår det att varje myndighet som bedriver forskningsverksamhet finansierad med statliga medel skall offentliggöra information om sådan forskning via Internet från och med 1998.

Regeringen uppdrog därför i slutet av 1996 Högskoleverket att hjälpa högskolorna att fullfölja den så kallade "tredje uppgiften" genom att samordna ett system för forskningsinformation på Internet. Systemet skall ge allmänhet, utbildningsväsende, näringsliv och andra tillgång till forskningsinformation via webben.

Projektstart och finansiering

Regeringen gav samordningsuppdraget åt Högskoleverket, som ett led i den så kallade "tredje uppgiften". Safari provkördes för första gången under våren 1998. Beslut är nu fattat om att permanenta Safari från och med år 2000.

Ägare/driftsansvar

Högskoleverket.

Ledning

Beslut fattas av Safaris projektgrupp. Denna lägger stor vikt vid samtycke och/eller konsensus från användarna – universiteten och högskolorna:

– Vår uppgift är att främja och samordna. Vi har inget intresse av att fatta beslut som inte är förankrade. Alla forskande myndigheter får vara med i beslutsprocessen, säger Malin Winbladh, Safaris projektledare.

En särskild referensgrupp bestående av informationschefer vid de olika berörda myndigheterna ska bildas efter årsskiftet. En av dess första och viktigaste uppgifter blir att ta fram riktlinjer för vad som bör finnas i Safari – och vad som inte alls bör finnas där. Det är viktigt att forskarna tycker att Safari är ett statussammanhang.

– Vi har nu skapat en teknisk infrastruktur, en fungerande plattform. Hur Safari ska se ut i framtiden, det är upp till universiteten och högskolorna. Dörrarna är öppna. Vår roll är att vara högskolornas stöd, säger Winbladh.

Medlemmar

Samtliga svenska universitet, högskolor och statliga forskningsinstitutioner.

Användarprofil, journalister

Safari har ännu inte hunnit utveckla någon specifik tjänst för journalister. Det är dock en prioritet. Tjänsten kommer medieanpassas under nästa år.

Personal

Två projektanställda: Malin Winbladh, projektledare, samt Claes Petri, statistiker.

Ekonomi

Projektbudgeten inför år 2000 är 1,5 miljoner kronor. Höskoleverkets resurser i övrigt, såsom exempelvis en webbateljé, står till projektets förfogande. Hur mycket universiteten och högskolorna själva satsar varierar. Flertalet har upprättat särskilda budgetar och projektjänster för att samordna sina datasystem med Safari. Inför nästa år har – exempelvis – Göteborgs Universitet budgeterat en miljon kronor. Den totala budgeten för Safariarbete över hela landet kan därmed vara omfattande. Ingen uppskattning på siffror finns tillgänglig i skrivande stund.

Vilka parter står för kostnaderna?

Höskoleverket står för den centrala projektbudgeten och tekniken. Universiteten och högskolorna bekostar integrering i Safari på egen hand.

Flaskhalsar i systemet?

Malin Winbladh:

– Många forskare är inte nöjda med klassificeringssystemet, de anser att det är alltför begränsande. Vi kommer snart att övergå till ett mer avancerat system (se *nedan, planer inför framtiden*).

Erfarenheter att lägga på minnet?

– Under hösten har universiteten tagit allt fler egna initiativ för att popularisera sin forskning. Genom att metadatamärka sina databaser blir de nationellt sökbara genom Safari, därför väljer allt fler att jobba på det viset. Det känns som om tiden har blivit mogen, nu kan jag agera som stöd och resurs.

– Vilka är målgrupperna? Vi kan inte arbeta med allt mot alla, men det är det vi gör idag. Vi har skapat infrastrukturen, nu är det dags att börja fylla den med innehåll.

– Safari är ett utvecklingsprojekt, det är inte färdigt på långa vägar. Målgrupperna får i dagsläget inte det de vill ha. Det krävs medvetenhet om detta och resurser för att fortsätta utveckla Safari. Departementen måste vara beredda på att det kommer kosta pengar.

Planer inför framtiden

Malin Winbladh och Safari avvaktar KK-stipendiaternas återkomst och kommande möten med dem och landets akademiska informationschefer. Följande kommande och eventuellt kommande nyheter kan dock nämnas redan nu:

NYTT GRÄNSSNITT: nya gränssnitt för webbtjänsten lanseras i februari.

PRESSMEDDELANDEN: kommer lyftas fram i det nya gränssnittet. Safari kommer inte stå för någon redaktionell kontroll av vad som är ett pressmeddelande eller inte, det är upp till varje universitet. Det kommer hänga på att dokumentet är märkt med metadata som identifierar det som ett pressmeddelande. Göteborg, Lund och Umeå gör redan det.

E-POSTBASERAD NYHETS- OCH BEVAKNINGSTJÄNST: tekniken och underlaget finns, all data är ju redan klassificerad. Därmed borde det i teorin

NYTT KLASSIFICERINGSSYSTEM: om EU beslutar att uppgradera standarden för forskningsinformation i maj 2000 så kommer Safari omedelbart övergå till ORTELIUS. Det nuvarande systemet, CERIF, anses vara klumpigt. Det innehåller 373 nyckelord i tre lager. ORTELIUS innehåller en ämneslista på över 1 100 ord.

PRIORITETER INFÖR ÅR 2000:

- fortsätta stödja högskolor och universitet med informationsutläggning
- börja kommunicera med och utforma tjänster för målgrupperna
- bygga upp det internationella samarbetet, främst med sikte på Community of Science och AlphaGalileo.

Kontaktinformation

Safari, Högskoleverket
Birger Jarlsgatan 43, Box 7851, 103 99 Stockholm, Sweden
WWW: <http://safari.hsv.se/>
Malin Winbladh
Projektledare, Safari
Tel: +46 8 56 30 86 79
E-post: malin.winbladh@hsv.se

det universella expertnätverket
– *en portal för det globala vetenskapssamhället*

COMMUNITY OF SCIENCE

<http://www.cos.com>

Land: USA, världen

Typ: centraliserad/decentraliserad universell nyhets- och informationstjänst

Målgrupp: akademiker, näringsliv, journalister

Driftansvar: Community of Science Inc.

Syfte: ett forskarnätverk och en informationstjänst för det globala forskarsamhället. Tjänsten ska främja och synliggöra forskning, samt öka kontaktytorna och utbytet mellan forskare, finansierare och näringsliv – internationellt

Finansiering: prenumerationsavgifter (drygt \$1 000–\$8 000/år) samt annonser

Räckvidd: över 500 000 (!) forskare över hela världen

Geografisk räckvidd, användare: global

SUMMERING: USA, världen. En mycket sofistikerad och mycket omfattande internationell webbtjänst avsedd "för det globala forskarsamhället".

COS är världens största nätverk av forskare och forskningsinstitutioner.

Huvudsyftet är att hjälpa forskaren att finna forskningsanslag, samarbetspartners och avancerad information. Med COS kan forskaren också marknadsföra sin forskning. COS försöker raffinera och effektivisera varje steg i forskningsprocessen genom att försöka samla alla relevanta resurser för de olika stegen "under ett tak". I grova drag: ansökan av anslag och medel, lokalisering av kollegor för samarbete, peer review, publikation, samt kommersialisering i samarbete med näringsliv.

Utbudet av tjänster, databaser och andra resurser är massivt. Juvelen i kronan utgörs av världens största forskardatabas: COS Expertise. Fler än 500 000 forskare från 800 universitet, myndigheter och forsknings- och utvecklingsföretag ingår idag i nätverket.

COS erbjuder också tillgång till världsledande referens- och artikelarkiv inom geologi, medicin och teknik – databaser med information som sträcker sig ända tillbaka till 1785 och tillsammans omfattar över 20 miljoner dokument. Här finns också hela den amerikanska patentdatabasen, sökbar från och med 1975 och framåt. Dessutom ingår internationella kalendarier över vetenskapliga evenemang, databaser över pågående forskning och olika bevakningstjänster för forskningsanslag och anbudsförfarande.

Enskilda forskare uppmuntras att själva registrera sig i COS Expertise – kostnadsfritt. Därmed kan alla forskare få gratis tillgång till några av COS mest kraftfulla funktioner: de kan marknadsföra sin forskning och de kan fritt söka efter potentiella samarbetspartners och kollegor i expertdatabasen. De kan också söka i COS databaser över forskningsanslag och vissa andra databaser, dock inte de kommersiella referenstjänsterna.

Motivationen för institutioner att betala medlemskap är flera. En stor fördel är att COS redaktörer redigerar, kontrollerar och standardiserar ordval och nomenklatur för samtliga profiler som tillhör betalande institutionens fakultet. Därmed förfinas profilerna och sökresultaten i databasen blir snabbt jämförbara – globalt.

Betalande medlemsinstitutioner får dessutom tillgång till COS administrativa verktyg och informationssystem. Med hjälp av dessa verktyg kan institutionerna samla in, organisera och distribuera information och data till sina organisationer. Institutionen får också en skräddarsydd intern ingångssida på webben. Genom denna kan de overse sin egen expertis, pågående forskning och kontaktinformation. Även detaljerad statistik över intern och extern användning av databasen ingår, jämte egna funktioner. COS betonar gärna att de är mycket måna om att varje institutions "hemsida" anpassas, byggs ut och integreras i respektive verksamhet i enlighet med individuella behov och önskemål.

Kommentar: en mycket imponerande och mångsidig resurs med en både professionell och inflytelserik ledning (ordförande i styrelsen är också president för den teknologyngda amerikanska värdepappersbörsen NASDAQ). COS har ingen direkt konkurrens till i dagens läge. Det är därmed möjligt att företaget därmed håller på att utvecklas till en global de facto-plattform för forskning och kontakter med vetenskaplig expertis. Tjänsten och företaget har växt enormt snabbt på mycket kort tid. Expansionen fortsätter. Någon växtvärk tycks ännu inte vara i sikte. Prissättningen tycks vara lågt satt med hänsyn till att medlemskap medför tillgång till en lång rad mycket sofistikerade kommersiella forsknings- och referensdatabaser. Nytt riskkapital strömmar till i en ny finansieringsvända inför en omfattande utökad satsning. Långt ifrån alla 500 000 expertprofiler i expertdatabasen är dock idag ifyllda på ett konsekvent vis. Det beror på att många forskare har valt att gå med i databasen på eget initiativ utan att deras respektive institution har betalat årsavgift till COS. Därmed får de kostnadsfri tillgång till en stor del av COS tjänster, dock inte alla delar. Därmed ansvarar också forskarna själva för innehållet i sina profiler utan att få någon hjälp från COS redaktörer med redigering, kontroll och vägledning. Detta märks mycket tydligt vid en sökning i databasen. Icke-betalande medlemmar är inte fullt lika synliga. I teorin kan de förstås vara det, men det är då helt och hållet upp till var och en att investera tid och energi på att fylla i sitt CV så noggrant och utförligt som möjligt. Något som förvisso inte behöver ta särskilt lång tid.

Tjänster

COS erbjuder ett massivt utbud av olika databaser och verktyg för forskare och administratörer.

Alla dessa tjänster finns tillgängliga via webben i ett extranät. Därmed behöver ingen mjukvara installeras på universitetens egna servers. Systemet anpassar sig efter olika användargrupper: beslutsfattare inom forskning- och utveckling, riskkapitalister, ansvariga för technology-transfer, forskare och inom kort också journalister. Alla dessa användargrupper följer förhållningsregler anpassade för den egna gruppen. Varje användare kan sedan utifrån vissa parametrar anpassa sin användarprofil för att individualisera COS.

– Man skulle kunna säga att vi skapar en mycket specialiserad portal, en digital arbetsbank för affärsprocesser inom forskning. Vad vi försöker skapa är ett register över all existerande forskning, en inventarieförteckning över planetens intellektuella tillgångar, säger Huntington Williams III, VD för COS. Alla tjänster är lösenordsförsedda.

COS EXPERTISE

<http://expertise.cos.com>

världens största register och databas över forskare. Omfattar idag fler än 500 000 CV:s/profiler över vetenskapsmän från fler än 800 forskningsinstitutioner och myndigheter över hela världen. Denna databas är COS hjärta.

För att registrera sig och skapa en profil knappar vetenskapsmännen in information om sig själva, sin forskning och sina kunskapsområden. I databasen ingår fält för kontaktinformation, tidigare anställningar, publikationer, patent, erhållna forskningsanslag, samt beskrivning av pågående forskning och expertis. Expertprofilerna länkas sedan till forskning, inklusive alla publikationer, patent, utmärkelser och personliga hemsidor. Forskarens CV länkas också automatiskt till relevanta dokument och publikationer som ingår i COS övriga databaser, exempelvis Medline och US Patents (se *nedan*). Tjänsten erbjuder också olika automatiserade behandlingsprocesser för curriculum vitae – bland annat kan det CV som finns i posten i COS Expertise överföras till MS Wordformat. Med hjälp av COS Expertise kan medlemsinstitutioner spåra pågående forskning och finna samarbetspartners. Institutionerna kan också marknadsföra sin forskning genom denna tjänst. COS redaktörer sköter också redigering och standardisering av nomenklaturen som används mellan olika forskare och avdelningar för institutionella medlemmar. Denna standardiseringsprocess medför att medlemmarna får en konsekvent profil- och expertdatabas för hela sitt fakultet. Därmed möjliggörs detaljerade sökningar som genererar jämförbara resultat – globalt. Enskilda forskare eller informatörer/administratörer kan alltid själva gå in och ändra på sina profiler och göra tillägg eller förändringar via webben. Forskningstygda företag, myndigheter och privata organisationer kan mot avgift utföra sökningar i databasen. Här kan de söka efter samarbetspartners, licensera ny teknologi, effektivisera forsknings- och utvecklingsprojekt och hålla sig ständigt informerade om forskningsvärlden. COS Expertise expanderar nu kraftigt internationellt. COS målsättning är att inkludera alla forskningsdiscipliner inom alla vetenskaper i databasen.

MEDIA SERVICE

[under utveckling]

Denna tjänst ska utnyttja COS resurser för att sammanlänka akademiker och journalister. Vilka finesser som kommer att ingå är oklart, dock tycks det vara klart att journalister ska få utnyttja denna tjänst kostnadsfritt.

Det står dock klart att journalisterna kommer gå igenom en ackrediteringsprocess och att de kommer att få knappa in CV:s och profiler på sig själva. COS menar att de med detta vill skapa transparent tvåvägskommunikation på lika villkor mellan forskare och journalister. Systemet ska också ta hänsyn till att forskare har olika preferenser inför media. Vissa forskare vill exempelvis gärna tala med tidningsjournalister medan de avskyr att se sin bild i TV. Andra vill bli sedda av en viss publik, men inte annan, och så vidare.

COS FUNDING OPPORTUNITIES

<http://fundingopps2.cos.com>

omfattar idag fler än 16 000 stiftelser, myndigheter, företag, föreningar, organisationer och andra potentiella sponsorer. Innehållet har nordamerikansk slagsida, men det internationella innehållet ökar i takt med att tio- och hundratusentals forskare från hela världen ansluter sig till COS. Genom denna tjänst kan forskare och administratörer lokalisera lämpliga och potentiella finansörer för forskning, samarbetsprojekt, resor, konferenser,

seminarier, stipendier, gästforskare, post-doc projekt, inköp av utrustning – och mycket mer.

Databasen innehåller information om deadline, storlek på bidrag, beskrivning, information om finanslären och dess verksamhet, eventuella krav och kriterier för sökanden och ansökningar, etc.

MEETINGS & CONFERENCES

<http://meetings.cos.com>

internationellt kalendarium över vetenskapligt relaterade seminarier, konferenser, mässor, möten, etc. Databasen kan läsas i form av en kronologisk lista. Kalendariet tillåter sökningar efter datum, land/ort, nyckelord och arrangör.

AGRICOLA

<http://agricola.cos.com>

världens största databas över bibliografisk information om jordbruksforskning. Agricola täcker all internationell information om tillgänglig jordbruksrelaterad forskning från 1979 och framåt. Databasen omfattar över 3,3 miljoner dokument, bland annat i form av artiklar från fler än 1 400 olika tidskrifter från hela världen. I övrigt ingår också: böcker, bokkapitel, översättningar, ljudupptagningar, patent, mjukvara och tekniska rapporter. Informationen har sitt ursprung ur Databasen kan sökas efter fritext, ämneskategori och booleansk sökning. Innehåller allt mellan agronomi och näringslära, bekämpningsmedel och genmodifierade grödor.

Bakom Agricola står amerikanska National Agricultural Library.

EI COMPENDEX

<http://compendex.cos.com>

världens mest omfattande tvärvetenskapliga ingenjörscos.com. Innehåller fler än tre miljoner sammanfattningar på artiklar från fler än 2 600 tidskrifter från hela världen, tekniska rapporter, uppsatser, samt konferens- och seminariedokumentation. Arkivet är digitalt och omfattar material från 1980 och framåt.

Varje år tillförs drygt 220 000 nya dokument i 175 olika kategorier. Några exempel: miljö, elektronik, process, material, supraleddare, energi, kemi, optik, luft- och vattenföroreningar, farligt avfall, transport, produktion, kvalitetskontroll – och mycket mer.

Databasen är mycket sofistikerad och erbjuder flera olika gränssnitt för sökningar. Användaren kan anpassa sitt val av gränssnitt beroende på erfarenhetsgrad och syfte. Värt att notera är att referenser är indexerade och arkiverade och kan exporteras till referenshanterande mjukvara.

FUNDED RESEARCH

<http://fundedresearch.cos.com>

en samling forskningsdatabaser som var och en för sig omfattar stora informationsmängder:

NIH - The National Institutes of Health

NSF - The National Science Foundation

USDA - The United States Department of Agriculture

SBIR - Small Business Innovation Research
MRC - The Medical Research Council, UK.

GEOREF

<http://georef.cos.com/>

världens mest omfattande bibliografiska informationsdatabas om geologi. Innehåller över 1,8 miljoner referenser till artiklar, böcker, kartor, uppsatser, samt konferens- och seminariedokumentation. Arkivet täcker Nordamerika från 1785 och framåt. Information om övriga världen finns från 1933 och framåt.

GeoRefs redaktörer bevakar fler än 3 500 tidskrifter, samt utgivning av böcker, kartor och rapporter på 40 olika språk. Varje dokument indexerar noggrant. Databasen växer med drygt 60 000 dokument varje år.

Den sofistikerade databasen erbjuder flera olika gränssnitt för sökningar. Användaren kan anpassa sitt val av gränssnitt beroende på erfarenhetsgrad och syfte. Referenser är indexerade och arkiverade och kan exporteras till referenshanterande mjukvara.

GeoRef grundades av American Geological Institute 1966.

MEDLINE

<http://medline.cos.com/>

världens största medicinska referensdatabas med fler än 8 miljoner dokument från fler än 7 300 olika tidskrifter från 1965 och framåt.

Informationsmängden omfattar mer än 8 gigabyte data. Databasen uppdateras varje vecka.

Även Medline erbjuder flera olika gränssnitt som är anpassade för olika erfarenhetsnivåer hos användaren. Sökresultat kan sorteras efter tidsrift och kategori. Sökresultaten kan också exporteras i flera olika format, såsom EndNote och ReferenceManager. Medline innehåller också länkar till andra biologiska databaser.

Bakom tjänsten står U.S. National Library of Medicine (NLM).

US PATENTS

<http://patents.cos.com/>

Sökbar databas över samtliga registrerade patent i USA sedan 1975.

Erbjuder omfattande sökmöjligheter i fritext med booleanska söktermer efter patentnummer, datum, uppfinnare, titel, beskrivning, klassifikationer, mm.

Dessutom håller databasen reda på var och hur varje patent omnämns i andra patent. Därmed kan man enkelt spåra ett patents genomslagskraft och betydelse. Vidare kan kvantitativa data om exempelvis licensering och uppköp genereras genom denna databas.

Sökfunktionen i denna databas låter användaren ange olika intresseområden via ett metadataformulär. Därefter navigerar användaren fram till relevanta patent genom att bläddra och söka genom databasens hierarkiska klassifikationsträd.

BEVAKNINGSTJÄNSTER:

COMMERCE BUSINESS DAILY (CBD)

<http://cbd.cos.com/>

Dagligt nyhetsbrev med utförlig och rikstäckande information om amerikanska myndigheters upphandlingar och kontrakteringar, samt försäljning av statlig egendom. Enligt amerikansk lag är amerikanska myndigheter skyldiga att offentliggöra alla upphandlingar vars värde överstiger \$25 000.

Tjänsten kan läsas antingen via webben eller via personligt anpassat daglig e-post. Varje nyhetsbrev innehåller mellan 500 och 1 000 unika notiser. Databasen erbjuder fulltextsökning i ett digitalt arkiv som omfattar all information från CBD från 1995 och framåt.

Bakom denna tjänst står U.S. Government Printing Office, som också publicerar samma information i ett dagligt nyhetsbrev till betalande prenumeranter.

FEDERAL REGISTER

<http://fr.cos.com/>

Dagligt nyhetsbrev som informerar om dokument från USA:s president, myndighetsmöten, forskningsanslag, föreslagna lagar och föreskrifter, etc. Det digitala arkivet tillåter fritextsökningar och omfattar allt material från Federal Register från juni 1995 och framåt. Nyhetsbrevet kan läsas via COS webb eller via anpassad bevakning via e-post.

Bakom tjänsten står U.S. Government Printing Office (GPO), som dagligen utger en tryckt version av nyhetsbrevet.

COS FUNDING ALERT

<http://login.cos.com>

Nyhetsbrev om ny och uppdaterad information om möjligheter till forskningsanslag. Utges varje vecka och är personligt anpassat efter önskemål och behov hos varje användare. Brevet är e-postbaserat och innehåller titel, sponsor, deadline, storlek på anslag och URL till mer utförlig information. Nyheterna från denna tjänst visas också på den personliga arbetsidan på webben vid inloggning. Tjänsten är alltså enbart tillgänglig för registrerade användare.

ABSTRACT MANAGEMENT SYSTEM (AMS):

<http://www.cos.com/products/amdemo/demo.shtml>

Ett kommande webbsystem för administration av konferenser, möten och seminarier. Innehåller verktyg för författande, publicering och peer review online, allt via webben. COS framhåller att systemet lägger grunden till "nästa generations verktyg för onlinepublicering".

Med AMS ska konferensorganisatörer kunna planera och organisera hela evenemang ur varje tänkbar aspekt, enligt COS – allt på ett oslagbart effektivt vis. Systemet omfattar allt från dokumentation, tidsschema och föredragshållare, till resor, avgifter och deadlines. En av fördelarna med detta system anges bli dramatiskt minskade kostnader för pappers- och posthantering.

Tjänsten förbereds alltså för närvarande för lansering. Den är mycket omfattande och sofistikerad och vare sig kan eller bör inte här recenseras närmare. För närmare information, se istället demo via COS hemsida:

<http://www.cos.com/products/amdemo/demo.shtml>

Bakgrund/historik

COS är en spinoff från Johns Hopkins University. Den ursprungliga databasen skapades 1988 och tjänade som universitetets kontaktdatabas över egna forskare och internationella kontakter. Systemet utvecklades av forskare vid universitetets Genome Database.

Projektstart och finansiering

1994 gjordes databasen tillgänglig via webben. Initiativtagaren och entreprenören bakom COS är AI Berkeley, ordförande i den teknologyngda amerikanska NASDAQ-börsen.

Våren 1999 lanserade COS en radikalt förbättrad funktionalitet i COS Expertise. Det nya gränssnittet ger användaren möjlighet att använda COS som ett organisatoriskt verktyg snarare än enbart ett sökverktyg. Det nya gränssnittet ger också medlemsinstitutioner möjlighet att anpassa sina lokala databaser i COS genom att lägga till och/eller döpa om olika fält.

Medvetenheten om övriga expertnätverk och informationstjänster som finns upptagna i denna rapport har varit hög:

– Vår approach skiljer sig från övriga tjänster. Vi är ett vinstdrivande företag. AAAS, exempelvis, är en enormt prestigefylld organisation som är mer som Nature eller Sigma XI. Vi är en riskkapitaldriven Internettjänst. Vi är Silicon Valley och Nasdaq, säger VD:n Huntington Williams.

COS sikte är inställt på börsintroduktion när tiden blir mogen.

Ägarstruktur

Bland de största ägarintressena återfinns Japan Kyoto Reserch Park, University City Science Center i Philadelphia, Johns Hopkins University, samt ett konsortium av 38 olika forskningsinstitutioner i Delaware Valley.

Medlemmar

Forskningsinstitutioner och forskare, samt företag och riskkapitalister.

INDIVIDUELLA FORSKARE uppmuntras registrera sig på COS och kan därmed få begränsad tillgång till COS tjänster – kostnadsfritt. Genom COS Expertise kan de exponera och marknadsföra sin forskning. Individuella medlemmar får också tillträde till Funding Opportunities, Funding Alert, US Patents, med mera. De får INTE tillgång till Abstract Management System, Agricola, Ei Compendex, GeoRef och Medline.

INSTITUTIONER: medlemsinstitutioner assisterar COS med att samla information om sina forskare. Medlemmarna delar på kostnaderna för att underhålla COS Expertise och andra databaser. Ju fler prenumererande institutioner och företag, desto billigare medlemskap – så lyder marknadsföringen. I gengäld redigerar och standardiserar COS alla profiler och sköter uppdateringen och underhållet av expertdatabasen. Medlemsinstitutioner får också egna hemsidor, alltså särskilda ingångar via COS till organisationens expertis, pågående forskning och kontaktinformation jämte detaljerad statistik över intern och extern användning av databasen.

COS menar att ett medlemskap kan medföra kraftigt minskade overhead-kostnader om institutionen utnyttjar COS olika verktyg för insamling, organisering och rapportering av information och data. Med dessa administrativa verktyg kan medlemmarna distribuera information till och om sina forskare, samtidigt som de kan integrera verktygen i den dagliga verksamheten.

Medlemsinstitutionernas får också ökade kontaktytor mot industrin, eftersom COS säljer särskilda företagsprenumerationer till databasen.

FÖRETAG: kan köpa tillgång till COS Expertise mot en fast årsavgift. I prenumerationen ingår också tillgång till databaserna Funding Opportunities och Funded Research.

Företagsprenumeranter får endast begränsad tillgång till COS: de kan söka efter talanger och potentiella medarbetare, men det kan inte bidra med någon information själva. De är också belagda med strikta förhållningsregler för att förhindra missbruk av COS för exempelvis marknadsföring.

Användarprofil, journalister

Några enskilda stora medier betalar idag prenumerationsavgifter för att få tillgång till COS. Under första hälften av år 2000 kommer COS att lansera sin särskilda kostnadsfria journalisttjänst (se ovan).

Personal, ledning

COS har genomgått en dramatisk expansion, personalen har mer än fördubblats under 1999. Idag har COS fler än 60 anställda, varav minst 15 är heltidsprogrammerare [november 1999].

Al Berkeley är COS styrelseordförande, Huntington Williams III är företagets VD.

Användningsfrekvens

Ingen statistik tillgänglig/offentlig för närvarande.

Effektivitet, utfall, resultat

Ingen statistik tillgänglig/offentlig för närvarande.

Ekonomi

Budgeten och omsättningen är konfidentiell.

Vilka parter står för kostnaderna?

Medlemsinstitutionerna betalar årsavgifter. Myndigheter, företag och riskkapitalister kan prenumerera på olika delar av tjänsten mot fastställd avgift. En affärsmodell planeras också för att utnyttja COS som plattform för annonser och handel.

– Det kostar mycket pengar att få ihop en sådan här tjänst. Det är viktigt, vi kan inte sluta där MRS stod för tre år sedan, utan pengar och med ett desperat behov av att uppdatera sina databaser. De kunde inte göra något utan MacArthur Foundation och Sigma XI, som tog över tjänsten.

COS prissättning för institutionellt medlemskap pendlar – gissningsvis – mellan 10 000 kr och 80 000 kr per år, allt beroende på institutionens storlek

och ekonomi. Enskilda svenska institutioner skulle sannolikt hamna någonstans i mitten på detta prisspektra. COS är dock flexibelt inför individuella önskemål. En kollektiv approach av flera institutioner medför förhandlingskraft.

Framtiden

COS utvecklar en lång rad nya databasapplikationer och annan sofistikerad teknologi som ska implementeras i COS. Bland annat experimenterar företaget med mjukvara för automatiska översättningar i realtid i samarbete med världsledande expertis på området. Diskussionsforum, direktsamtalsfunktioner, anslagstavlor och jobbsökartjänst är att vänta. COS ska också utveckla tjänster och användarnivåer för ett antal nya användargrupper.

Internationell expansion är en av företagets främsta prioriteringar. Nyligen slöts ett avtal med Association of Commonwealth Universities (ACU) och Kinesiska Vetenskapsakademin. COS välkomnar intresserade svenska potentiella samarbetspartners.

Kontaktinformation

Community of Science
1629 Thames Street, Suite 200, Baltimore, Maryland 21231
Tel: +1 410 563 23 78
Fax: +1 410 563 53 89
E-post: cos@cos.com
WWW: <http://www.cos.com>

Kontakt:

Huntington "Hunt" Williams, III
VD
Tel: +1 410 563 23 78
E-post: hw3@cos.com

Susan K. Fallon
Vice President, Corporate Communications
Tel: +1 410 563 23 78, ext. 251
E-post: skf@cos.com

decentraliserade expertnätverk

INFORMATIONSDIENST WISSENSCHAFT (IDW) EXPERTENMAKLER

<http://www.tu-clausthal.de/presse>

Land: Tyskland, Schweiz, Österrike, Holland, Israel

Typ: decentraliserat expertnätverk

Målgrupp: journalister och allmänhet (med professionellt eller akademiskt vetenskapligt intresse)

Driftansvar: universiteten vid Clausthal, Bayreuth och Bochum

Syfte: öka kontaktytorna mellan forskare och allmänhet/journalister via en e-postbaserad frågekanal till informatörer vid tyska forskningsinstitutioner, ideella organisationer och myndigheter. En vetenskaplig pressmeddelandeservice ingår. IDW söker också öka kontaktytorna mellan industri/näringsliv och forskare på motsvarande vis via separata tjänsten TransferMakler

Finansiering: projektbidrag från Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft, Forschung und Technologie

Räckvidd: 443 anslutna institutioner, samt 8 136 användare – varav 2 131 journalister (en tillväxt på drygt 400% på ett år)

Geografisk räckvidd, användare: journalister, forskare, lärare och studenter i huvudsakligen Tyskland, Schweiz och Österrike, samt i viss mån Holland och Israel.

SUMMERING: Tyskland, Schweiz, Österrike, Holland, Israel. En smidig och välfungerande tjänst med hög automatiseringsgrad. Startade i liten skala 1996. ExpertenMakler har god renommé och börjar nu bli allmänt känd och accepterad av media och näringsliv. Stora resurser har lagts hittills lagts ner på teknisk utveckling.

Alla frågor från journalister skickas automatiskt ut till samtliga medlemsinstitutioner.

Parallelltjänsten TransferMakler fungerar som katalysator för kontakter mellan industri/näringsliv och forskning.

Nyheter och information om pågående forskning skickas ut i en särskild e-postbaserad kanal till prenumererande journalister i form av skrivna pressreleaser. Allt arkiveras och det elektroniska arkivet finns tillgängligt från IDW:s hemsida.

Tjänsterna är kostnadsfria för alla parter fram till slutet av 1999 tack vare projektbidrag från den tyska staten. Avgiftsbeläggning övervägs vid årsskiftet.

IDW deltar även i försöksprojektet Global Experts Network(*se särskilt kapitel*).

Tjänster

IDW består idag av två expertnätverk samt en nyhets-/informationskanal. Samtliga tjänster förutsätter tillgång till IDW:s välstrukturerade, enkla och informativa hemsida på WWW.

ExpertenMakler: ett kontakt- och informationsförmedlande expertnätverk enligt ProfNet-modell. En brygga mellan forskare och media. ExpertenMakler koordineras av informatörer vid de 314 universitet som idag är anslutna till denna del av tjänsten.

I praktiken: Journalisten skickar förfrågan via ett detaljerat formulär på IDW:s hemsida. Frågan distribueras därefter till relevanta informatörer vid medlemsinstitutionerna. Vilka informatörer som får frågan är avhängigt vilka ämnesområden journalisten väljer att indexera frågan med. Drygt 24 ämnesområden finns angivna i formuläret. Journalisten har också tillgång till en lösenordsförsedd personlig sida. Denna sida samlar pressreleaser, samt frågor och svar från expertnätverket i ett överskådligt personligt arkiv.

TransferMakler: en brygga mellan industri och forskare (=”Technology Transfer”).

I praktiken: företagen skickar förfrågan och kategoriserar den via ett formulär på hemsidan. Proceduren liknar den ovan beskrivna för ExpertenMakler. Frågan distribueras därefter till nyckelpersoner vid universiteten med ansvar för samarbete med näringsliv. Det är främst mindre och nystartade industri-/högteknologiska företag utan egna forskningsenheter som utnyttjar TransferMakler. Genom denna tjänst kan de snabbt finna och påbörja en bred dialog med relevant ledande expertis. Drygt 178 forskningsinstitutioner är anslutna till denna tjänst.

Nyhets-/informationstjänst: en e-postbaserad nyhetstjänst med 6 000 prenumeranter i skrivande stund. 2 131 av dessa är journalister, övriga är forskare, studenter, lärare, läkare, jurister, och så vidare. (1 augusti 1999)

I praktiken: varje vecka sammanställs 150-200 nya pressreleaser från medlemsinstitutionerna för distribution till prenumeranterna. Först filtreras och sorteras nyheterna i drygt 32 olika ämnesområden. Prenumeranterna (journalisterna mfl) får därmed endast material de i registreringsprocessen har angett att de är intresserade av i sin bevakningsprofil.

Samtliga pressreleaser arkiveras i ett sökbart arkiv. Databasen är tillgänglig via IDW:s hemsida. Pressreleaserna presenteras i en överskådlig sammanfattning av ingresslängd. Varje nyhet presenteras med länkar till detaljerade pressmeddelanden i full längd.

Bakgrund/historik

Jorgen Abel, informationschef på universitetet i Bayreuth, inspirerades av det nystartade amerikanska ProfNet (*se nedan*). Abel ville starta en tysk motsvarighet för att bredda den vetenskapliga mediabevakningen i Tyskland. Han började söka efter samarbetspartners i Braunschweig vid ett seminarium för universitetsanslutna informatörer.

Fem personer förverkligade idén i form av ett samarbetsprojekt mellan tre universitet. Förutom Jorgen Abel själv deltog Dr Gerard Lange, chef för

datalaboratoriet vid universitetet i Clausthal, Jochen Brinkmann, informationschef på samma universitet, samt Dr König vid universitetet i Bochum. Programmeraren och systemteknikern Hans-Ulrich Kiel vid Clausthal stod för de tekniska lösningarna.

Projektstart och finansiering

ExpertenMakler startades januari 1995 med ekonomiskt stöd från kemiföretaget Hoichts. I november 1996 sjuösettes det vetenskapliga informationsprojektet IDW med hjälp av 1,7 miljoner D-mark i projektbidrag från det tyska forskningsministeriet (Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft, Forschung und Technologie). Pengarna täcker en treårig budget.

Ursprungligen bestod tjänsten av två enkla listservs – ett för frågor, ett för pressreleaser – som kunde styras med 15 kommandon via e-post. 17 universitet var med från början.

Efter många turer fick IDW finansiellt stöd från tyska forskningsministeriet för att utveckla tjänsten. Ministeriet hade ursprungligen planerat en centraliserad top-down-modell.

TransferMakler presenterades i november 1997. Den senaste versionen av IDW:s hela webbtjänst sattes i drift i maj 1998 och är en sofistikerad webbaserad databastjänst.

Ägarstruktur

Idén och projektet drivs av en arbetsgrupp från de tre samarbetande universiteterna Clausthal, Bayreuth och Bochum. Institutionerna är statliga, projektbidraget från forskningsministeriet utgörs av skattemedel.

Medlemmar

443 vetenskapliga institutioner och universitet i Israel, Holland, Tyskland, Schweiz och Österrike är idag medlemmar. Medlemskap är gratis under den subventionerade projektperioden fram till slutet av 1999. Avgifter kan bli aktuella därefter.

I ExpertenMakler ingår drygt 293 institutioner, i TransferMakler 178 institutioner (per 19990801). Viss överlappning föreligger – 49 institutioner är anslutna till både ExpertenMakler och TransferMakler.

Exempel på medlemmar i ExpertenMakler (slumpvis):

Max-Planck-Institut für Plasmaphysik, Alfred-Wegener-Institut für Polar- und Meeresforschung, Bauhaus-Universität Weimar, Albert-Ludwigs-Universität Freiburg im Breisgau.

Exempel på medlemmar i TransferMakler (slumpvis):

Fraunhofer-Patentstelle für die Deutsche Forschung, Fachhochschule für Wirtschaft Berlin, Technische Universität München.

Fullkomlig och uppdaterad lista på medlemsinstitutioner finns på IDW:s hemsida.

Användarprofil

Totalt hade IDW 8 136 registrerade användare 1 augusti 1999, varav 2 131 var journalister, 1 560 läkare och 1 158 studenter. Övriga användare är forskare, studenter, informatörer, statsanställda, näringsliv, lärare, etc. TV är mediet med störst representation i IDW, därefter kommer journalister från dagstidningar, månadstidningar och övriga medier. Etablerade och välkända journalister använder knappt tjänsten, enligt IDW.

I övrigt anser IDW att nedanstående profil ännu är gångbar:

ExpertenMaklers användarprofil: (källa: Meier, "Experten im Netz")

Hela två tredjedelar av användarna bestod av frilansjournalister 1995 (Meier intervjuade 73 journalister som använde ExpertenMakler december 1994 till och med oktober 1995). En majoritet av användarna var välutbildade män, något yngre än den genomsnittlige tyska journalisten.

40% av användarna var etermediejournalister. Övriga arbetade huvudsakligen med morgon- och veckotidningar, fackpress och populärvetenskapliga tidskrifter.

Hälften av de journalister som deltog i undersökningen arbetade huvudsakligen för vetenskapsredaktioner. Bland övriga användare fanns i stort sett alla andra typer av redaktioner representerade.

En tredjedel av ExpertenMaklers användare utnyttjade andra referenstjänster. En femtedel av de intervjuade hade aldrig hört talas om eller kontaktat den brittiska Media Resource Service (se särskilt kapitel nedan).

Siffrorna ovan kan jämföras med statistik från motsvarande period 1 augusti 1998. 1 augusti 1998 omfattade IDW drygt 270 institutioner och 2 000 användare, varav 600 var journalister. Detta innebär alltså att IDW under det senaste året haft en tillväxttakt på 400%.

Personal

Åtta tjänster betalas helt eller delvis med projektmedel: en projektledare vid universitetet i Clausthal tillsammans med två tekniskt ansvariga, samt sex marknadsförare vid Bochum och Bayreuth. Fler personer är dock involverade. Studenter i datalabbet hjälper till med driften och utvecklar systemet tillsammans med labbchefen Dr Gerard Lange. Under utvecklingen av den nya webbaserade tjänsten arbetade också sex personer i datalabbet med extra stöd från det tekniska universitetet i Kiel.

Svenska KKS-stipendiaten Georg Strachal, till vardags lektor i journalistik vid Stockholms Universitet, har under hösten 1999 varit en mycket uppskattad och aktiv gäst i IDW:s ledningsgrupp (för närmare information om stipendiaterna, se förordet ovan).

Frekvens på förfrågningar

ExpertenMakler: mellan 40 och 50 varje dag, alltså 800–1000 i månaden.

TransferMakler: ca 5 i veckan, eller 20 i månaden.

Intresset för tjänsten ökar stadigt och i takt med att den blir känd och användarvänligheten förbättras. Tillväxttakten har under det senaste året varit cirka 10% i månaden, enligt IDW:s statistik.

Webbservern genererar drygt 35 000 unika HTML-sidor varje vecka.

Effektivitet, utfall, resultat

Frågande journalister får minst 4–5 kvalificerade svar inom två dagar, ofta med referenser till arkivmaterial. De flesta förfrågningar markerade som mycket brådskande (endast en bråkdel av förfrågningarna) har under de senaste två åren blivit besvarade inom ett par timmar, enligt IDW.

Den enda detaljerade kvalitetsmätande analysen som hittills har utförts ingår i Klaus Meiers "Experten im Netz". 1995 fick journalisterna i genomsnitt tre namn på experter per fråga. De 129 frågorna som ingick i studien genererade 223 kontakter mellan journalister och experter. 69 av de 73 tillfrågade journalisterna uppgav att skulle använda ExpertenMakler igen, varav 41 menade att de skulle använda tjänsten mer frekvent än tidigare. Meier fann också att journalister som har mer tid för sina undersökningar, de som använder ExpertenMakler som en av många andra källor, tenderar att vara mer nöjda med expertförmedlingen än de som enbart förlitar sig på tjänsten.

Kommentar: mitt intryck efter samtal med tyska kollegor som använder tjänsten och efter egna förfrågningar till ExpertenMakler stämmer i stora drag med ovanstående. Det kan ta några dagar att få svar, men när de väl kommer är svaren få men kvalitativa och relevanta.

Jag har också noterat är att informatörernas svar ibland inte är särskilt informativa. De är ofta så kortfattade att de saknar CV och beskrivning av expertisen. Detta förutsätter ytterligare uppföljning från reporterens sida för att skapa förståelse för vem experten är och vilken typ av expertis hon besitter.

Kostnader för att få fram svaren

Knappt några, förutom den eventuella arbetstiden som kan komma ifråga för informatörerna vid respektive medlemsinstitution. Det är styrningen av tjänsten ifråga om teknik, projektpersonal och marknadsförare som står för merparten av de löpande kostnaderna. Lejonparten gick åt till att skapa ett fungerande system.

Vilka parter står för kostnaderna

Idag nästan enbart det tyska forskningsministeriet. De tre samarbetande universiteten bidrar också i viss mån med bidrag i form av arbetsinsatser från egen personal och studenter. Dessa insatser kan ej kvantifieras.

Flaskhalsar i systemet?

Informatörerna. Systemet bygger på vakenhet hos de PR-ansvariga på universiteten. Bristen på engagemang hos dessa har varit föremål för den tyngsta kritiken sedan starten 1994. Medarbetare på IDW, användare och informatörerna själva vittnar om att detta ibland orsakar viss seghet och att en del bra tips uteblir. Detta avser både ExpertenMakler och nyhetstjänsten med pressreleaser (listservern).

Journalisternas resultat blir ofta gott ändå eftersom det i genomsnitt genereras fyra–fem kvalificerade svar inom en–två dagar (*uppskattning enligt IDW, tyska användare bekräftar*).

Ett tidigare hinder tycks ha varit att Internet-baserade tjänster är begränsande för journalister som förhåller sig skeptiska till ny teknik, enligt Meier. Att detta hinder består i den snabba informationsteknologiska utvecklingen är inte troligt.

Meier fann också att många av ExpertenMaklers användare 1995 uppgav att de skulle föredra att de PR-ansvariga vid universiteten underhöll en expertdatabas med aktuella beskrivningar av experternas forskningsområden och projekt (se *avsnitt om centraliserade expertnätverk för exempel*). Lokala expertdatabaser underhålls redan vid flera tyska universitet såsom, exempelvis, Humboldt och Technische Universität i Berlin.

Erfarenheter att lägga på minnet

Jochen Brinkmann, IDW:

Rivalitet/konkurrens:

– Tidigare fanns det andra institutioner som hade liknande projekt baserade på äldre teknologi. Men det är en gammal historia vi kan glömma nu.

Förtroende:

– En av de största svårigheterna vi hade i begynnelsen var att vinna journalisternas förtroende. Men när jag nu tänker på det tror jag att det var ganska lätt jämfört med att försöka övertyga våra kollegor vid universiteten.

Teknik:

– Det var svårt att utveckla relevant mjukvara. Källkoden för databasen som styr IDW:s förstasida på webben innehåller mer än 200 sidor information. Den utvecklades av forskare i datalabbet på Clausthal. Det är enkelt för användaren, men för de systemansvariga är det mycket komplicerat. Databasen är enorm.

Framtiden

Projektet är ekonomiskt tryggt av de statliga projektstödet till årsskiftet 1999/2000. Därefter måste IDW stå på egna ben. IDW:s undersökningar visar att universiteten är beredda att betala en måttlig medlemsavgift. Journalister kommer även framledes åtnjuta kostnadsfrihet. Däremot kommer man ta ut serviceavgifter från företag som använder tjänsten. Särskilda skraddarsydda tjänster planeras också, tjänster som de hoppas kunna ta bra betalt för.

Övrig utveckling: IDW har för närvarande ingen expertdatabas (som Profnet) tillgänglig via webben. IDW kommer eventuellt att överväga att köpa licens på ProfNets nyutvecklade system istället för att "uppfinna hjulet på nytt" (se *ProfNet*).

I övrigt planerar IDW också att vidareutveckla TransferMakler, kalendariet, samt ett gränssnitt för datautbyte med övriga system. Även visualisering av data i form av bland annat kartor planeras.

Kontaktinformation

Informationsdienst Wissenschaft (IDW), ExpertenMakler

Gerhard-Rauschenbach-Str. 4
38678 Clausthal-Zellerfeld, Deutschland

Tel: +49 (0)5323 96 93 15

Fax: +49(0)5323 96 93 99

E-post: brinkmann@tu-clausthal.de

WWW: <http://www.tu-clausthal.de/presse>

Kontakt:

Jochen Brinkmann, M.A.

Pressestelle der TU Clausthal

Informationschef på universitet i Clausthal. En av grundarna till tyska IDW/ExpertenMakler.

Georg Strachal

Lektor vid institutionen för Journalistik, Medier och Kommunikation vid Stockholms Universitet.

KK-stiftelsens expertnätverksstipendiat i Tyskland

E-post: strachal@jmk.su.se

PROFNET

<http://www.profnet.com>

Land: USA, Kanada. Europeisk/internationell expansion på gång.

Typ: decentraliserat expertnätverk

Målgrupp: journalister i allmänhet

Driftansvar: PR Newswire

Syfte: kontaktförmedling mellan journalister och informatörer vid amerikanska universitet, forskningsinstitutioner, företag, PR-byråer, ideella organisationer och myndigheter via en e-postbaserad frågekanal, samt pressmeddelandebaserat nyhetsbrev och sökbar expertdatabas

Finansiering: medlemsavgifter från medverkande

institutioner/företag/organisationer på mellan \$420 och \$5 000/år (tjänsten är kostnadsfri för journalister).

Räckvidd: 9 741 informatörer vid 4 594 institutioner/företag.

Geografisk räckvidd, användare

Geografisk räckvidd, användare: journalister från hela världen, huvudsakligen från Nordamerika

SUMMERING: USA, Kanada. I skrivande stund den största nu aktiva och mest etablerade kommersiella tjänsten för kontaktförmedling mellan journalister och forskare/expertter. Började som ett experiment i liten skala, är numera ägt av världens näst största PR-företag. Expansion i Europa och världen på gång (se följande kapitel om *Global Experts Network*).

Journalisterna skickar sina frågor via både e-post och telefon behandlas av ProfNets redaktion. Personalen bedömer frågan och graden av brådska. De hjälper den frågande journalisten att utveckla/precisera frågan om så krävs och distribuerar den sedan till ProfNets nätverk av informatörer vid landets

universitet och övriga forskningsinstitutioner, eller en särskild kategori medlemmar om journalisten så önskar.

Det ligger i informatörernas intresse att ta kontakt med journalisten om de bedömer att deras respektive institution har experter som skulle kunna hjälpa reportern. Exponering och marknadsföring av det egna universitetet och dess förmågor är som regel en vital del i de amerikanska universitetens informations- och marknadsföringsstrategier. Reportern erhåller därmed ofta snabba svar med kontakt- och bakgrundsinformation till och om olika specialister och forskare.

ProfNet underhåller också en separat expertdatabas som är särskilt användbar för brådskande men allmänt hållna frågor inom smala ämnesområden. Expertdatabasen är tillgänglig via ProfNets hemsida. Nyhetsbrev med kortfattade nyhetstips om pågående forskning distribueras i särskilda e-postutskick till prenumererande reportrar.

Tjänsterna är välkända och välrenommerade bland nordamerikanska journalister.

ProfNet är ett vinstdrivande företag som expanderar. För närvarande arbetar 13 personer på heltid – i sällskap av ett antal olika konsulter – med att underhålla och utveckla tjänsterna.

ProfNet är också initiativtagare till ett globalt expertnätverk (*se särskilt kapitel*).

**The nice thing about ProfNet
is that you can catch sources that you
would never have thought to go after.
It's the difference between fishing with
a hook and fishing with a net.**

Boyce Rensberger, Washington Post

Tjänster

ProfNet tillhandahåller ett decentraliserat expertnätverk, en expertdatabas samt en pressmeddelandebaserad nyhets-/ informationskanal. Tjänsterna koordineras av en central supportorganisation. ProfNet underhåller en informativ hemsida som omfattar samtliga tjänster med tillgång till både arkiv och databaser.

ProfNet Search: kostnadsfri frågetjänst för journalister i form av decentraliserad kontaktförmedling mellan forskare/expertter och media. Journalistens förfrågningar distribueras till och koordineras av 9 741 anslutna informatörerna vid de 4 594 medlemsorganisationerna.

I praktiken: Journalisten skickar förfrågan via e-post till en central e-postadress (profnet@profnet.com), fax eller telefon (1-800-PROFNET). ProfNets personal behandlar frågorna i kronologisk ordning så snart de anländer (under kontorstid). Frågorna sorteras, kontrolleras, redigeras, kategoriseras och blir korrekturlästa innan de skickas ut till informatörerna. I

drygt ett fall av tio tvingas Profnet ringa upp journalisten för förtydliganden och kompletteringar. Genomsnittstiden för behandling är tio minuter/fråga. Frågorna samlas ihop, max 46 åt gången, för att skickas ut via e-post tre–fyra tillfällen varje dag. utskicken når samtliga informatörer vid medlemsinstitutionerna eller endast personer i relevant målgrupp/kategori, allt beroende på journalistens önskemål.

Journalisten kan be om att vara anonym via en så kallad "cloaked query". Frågan får då ett särskilt ID-nummer. Både reportern och frågan kan sedan spåras via ProfNets tjänst Medialnsider (se nedan) av inloggade informatörer. I praktiken kan man därmed inte vara helt anonym, men för reportrar på exempelvis stora tidningar kan detta vara behagligt om de inte vill bli nedringda.

Mellan 100 och 140 frågor distribueras varje dag via ProfNet.

Det är inte enbart amerikanska journalister som använder ProfNet, även om de är i majoritet. Journalister från hela världen har upptäckt och prövat tjänsten, ofta med stor uppskattning. Så även svenska journalister. Ett par exempel:

- tv-programmet "Striptease" lokaliserade världsledande rättsmedicinsk expertis som kunde förklara ett vida uppmärksammat rättsärende: Karlstadbon Osmo Vallos död i samband med ett polisingripande. Det ledde till en intensiv debatt kring en känslig och angelägen samhällsfrågor om rättsskydd, rättsröta och polisiär verksamhet.
- en svensk frilansjournalist i USA kunde med minutvarsel få kontakt med populärkulturforskare som kunde förklara amerikansk kändisdyrkan. Utan ProfNets hjälp hade hon inte kunnat slutföra det brådskande uppdraget till en av våra morgontidningar.
- en svensk dagstidningsjournalist ställde en komplicerad fråga om amerikansk sexuallagstiftning på delstatsnivå. Frågan genererade snabb kontakt med en professor som hade insyn i ämnet och kunde ge en bred inblick.

Listan på exempel kan göras mycket längre, ovanstående exempel kanske åtminstone ger en vink om möjligheterna.

Kommentar: frågor via ProfNet kan generera mycket snabba svar.

Konkurrensen om journalisternas uppmärksamhet är mycket hård, så informatörerna är på hugget. Ur journalistens synvinkel är graden av framgång i hög grad beroende av hur precis frågeställningen är. En generell eller tvetydig fråga, eller bruk av ord som kan associeras eller tolkas på flera vis resulterar i en strid ström av svar, ofta svar man inte vill ha.

Detta har vuxit till ett problem för ProfNet. Om jag för ett drygt år sedan upplevde att konkurrensen var hård, ja då kan den idag vara överdrivet aggressiv. Jag har själv vid flera tillfällen under det senaste halvåret upplevt att en fråga kan generera 30-40 svar inom loppet av en dag. Ändå har så gott som alla svar varit fullkomligt irrelevanta, trots en mycket tydlig formulering. Jag är inte ensam, en överväldigande majoritet av mina amerikanska vänner/kollegor har gjort samma erfarenheter.

Klagomålen har nått fram även till ProfNet. VD:n Dan forbush har vid minst ett tillfälle gått ut med en mycket skarp varning till informatörerna. Budskapet är tydligt: informatörer som missbrukar förtroendet kommer uteslutas.

Den allt hårdare konkurrensen beror sannolikt på ProfNets aggressiva marknadsföring och expansion i företagsvärlden (upp till 2 300 företag jämfört med knappt 800 för ett år sedan). En form av växtvärk, verkar det.

ProfNet Briefs: e-postbaserade nyhetsbrev till prenumererande reportrar, redaktörer och producenter med kortfattade nyheter i telegramformat från ProfNets medlemmar om aktuella ämnen. Nyhetsbrev utges en gång i veckan och finns för närvarande i tre upplagor: ekonomi/affärer, hälsa/sjukvård och teknik med 1 600, 1 400 respektive 1 600 prenumererande journalister vardera. Prenumerantbasen har fördubblats sedan augusti 1998.

Tjänsten är kostnadsfri, men ProfNet har planer på att avgiftsbelägga den (ej för journalister) då det nya databssystemet tas i drift (se "Framtid" nedan).

I praktiken: Informatörerna skickar ett utkast med nyheten, ProfNets personal redigerar och skickar tillbaka för godkännande. Processen tar två–tre dagar. Nyhetsbrev sammanställs och redigeras av ProfNet. Redaktören försöker hålla de flesta nyheter inom "idealformatet": tre meningar, varav ett pratminus från expert. Ofta är de första meningarna tagna ur ett längre pressmeddelande. Nyheterna handlar om exempelvis pågående forskning, expertkommentarer angående nationella affärer eller trender. Alla nyhetsbrev är arkiverade och finns tillgängliga via hemsidan.

Ibland skickar ProfNets redaktör på eget initiativ ut en fråga via ProfNet Search om ett dagsaktuellt ämne. Redaktören gör en sammanställning av svaren som presenteras i lämpligt nyhetsbrev. Journalisterna serveras därigenom listor på namn på experter som har olika uppfattning och kan belysa den aktuella frågan från olika utgångspunkter. Dessa så kallade "roundups" kan handla om övervärdering på aktiemarknaden, genmodifierad mat såväl som datasäkerhet.

Kommentar: jag finner denna form av nyhetspublicering aptitlig. Rakt på sak, tio-tjugo nyheter i ett och samma brev. Lättöverskådligt, kortfattat med relevant kontaktinformation och snyggt.

Det allmänna nyhetsvärdet i tipsen har dock minskat under det senaste året. Idag tycks majoriteten av nyheterna ha en stark kommersiell slagsida. Motsvarande utskick för ett år sedan innehöll i en viss andel forskningsnyheter. Detta är förstås en högst subjektiv iakttagelse.

Not: bland prenumeranterna återfinns namnkunniga tunga nyhetsorganisationer såsom Reuters, Dow Jones, AP, UPI, New York Times, Wall Street Journal, L.A. Times, Forbes, Fortune, etc., samt många frilansar. (En fullkomlig lista på prenumererande organisationer återfinns på

<http://www.profnet.com/briefsmedia.html>

Listan uppdateras varannan vecka.)

ProfNet Experts Database: en centraliserad databas över experter med tillhörande kortfattade biografier och beskrivningar av expertis. Drygt 3 000 experter ingår i databasen idag. Medlemsorganisationerna betalar en avgift för varje person de vill ha med. Expertdatabasen startades 1996 och är ProfNets yngsta och minst marknadsförda tjänst.

I praktiken: profiler på experter förs in av PR-avdelningarna vid medlemsinstitutionerna. Kostnaden är mellan \$50 och \$100 per expert. ProfNet rekommenderar profiler på drygt 250 ord vardera.

Den sökbara databasen finns tillgänglig via hemsidan. Här kan alltså även allmänheten göra sökningar utan att det kostar något. ProfNets personal använder databasen vid exempelvis telefonförfrågningar.

Kommentar: denna del av tjänsten har utvecklats mycket långsamt sedan starten 1996. Databasen erbjuder idag endast en begränsad användning på grund av den stela utformningen och kortfattade räckvidden beträffande innehåll. Många universitet anser helt enkelt att avgifterna är för höga. Vissa informationsavdelningar har också uttryckt önskemål om att få statistik och utfallsredovisning. De vill veta vilka experter som kontaktas, hur de exponeras och vem som frågar.

KK-Stiftelsens stipendiater har riktat skarp kritik mot expertdatabasen. De pekar på risken att för att välmående universitet ska lägga in många mediokra forskare, medan universitet med framstående forskning kan tvingas vara restriktiva av ekonomiska skäl.

Betaversionen av den nya sökmotor som ProfNet experimenterar med och planerar släppa till årsskiftet (se "*Framtiden*" och "*Övrig utveckling*" nedan) imponerar förvisso. Men ProfNet kommer sannolikt få allt svårare att försvara betalningsmodellen, dels med hänsyn till deras redan höga medlemsavgifter, dels med hänsyn till ökande konkurrens från mer sofistikerade sökbara databastjänster.

MediaInsider: en ny webbtjänst från PR Newswire. Rapporterar om nyhetsbranschen med teknologin och människorna bakom nyheterna i centrum. Riktat sig till PR-branschen. Tjänsten ingår även i ProfNet-medlemskap. Omvänt ingår också ProfNet för PR Newswires kunder, som alla har tillgång till MediaInsider. I tjänsten ingår en nyhetstjänst, information om medieindustrin, nyheter och information om PR-branschen, praktisk & strategisk tipslåda, kalendarium, samt även en jobbdatabas.

<http://www.mediainsider.com>

Bakgrund/historik

1992 inbjöds fler än 900 akademiska nyhets- och informationschefer att delta i ett ettårigt experiment för att undersöka hur gruppen kunde utnyttja Internet. Initiativtagare var Dan Forbush, då PR-chef för New York State University vid Stony Brook. En expertresurs för journalister var en av idéerna Forbush föreslog, och det var också den som kom att prövas med början januari 1993.

Projektstart och finansiering

I två år drev Forbush ProfNet från SUNY Stony Brook med hjälp av ett team av studenter och administrativ support från universitetet. Meningsskiljaktigheter mellan Forbush och universitetsledningen efter maktskifte på ordförandeposten årsskiftet 1995/1996 ledde till att Forbush köpte rättigheterna till namnet ProfNet och den tillhörande listservern från universitetet.

Under det följande året drev Forbush ProfNet från sitt eget vardagsrum. I januari 1996 sålde han företaget till PR Newswire. Forbush är fortfarande ProfNets VD.

Ägarstruktur

PR Newswire, världens näst största PR-företag, äger idag ProfNet. PR Newswire framhåller att ProfNet fungerar som en oberoende och ekonomiskt vinstdrivande tjänst. Bakom PR Newswire står – ytterst – brittiska mediejätten United News and Media.

Medlemmar

ProfNet: ca 4 594 betalande medlemsorganisationer, varav drygt 663 universitet och högskolor, 2 300 företag, think-tanks och forskningslaboratorium, 985 PR-byråer och 444 ideella organisationer och statliga verk/institutioner. Bland medlemmarna finns också 100 sjukhus, 33 fackföreningar, 6 nationella laboratorier och 27 kanadensiska institutioner. Drygt 9 741 informatörer, PR- och informationschefer (PR-officers) agerar som kontaktförmedlare vid de centralt distribuerade förfrågningarna.

Expertdatabasen: idag omfattar den drygt 3 000 experter från alla läger, varav drygt 70% är akademiker, 20% är anställda i näringslivet och övriga kommer från ideella och statliga organisationer.

Avgifter

Medlemskap i expertnätverket: varierar från \$420 för små college och universitet, ideella organisationer och statliga verk till \$5 000 för PR-byråer som inte använder moderbolaget PR Newswires tjänster. För PR-byråer som har avtal med PR Newswire är kostnaden \$2 000/år. Företag betalar \$1 595/år. Stora universitet med fler än 20 000 studenter betalar \$800/år.

Expertdatabas (per år och expert): \$100 för företag och PR-byråer, \$50 för ideella organisationer och statliga verk.

Personal

Elva personer arbetar på huvudkontoret i Stony Brook på Long Island, strax norr om New York: en VD, en marknadschef, en försäljningschef med två assistenter för säljsupport, en medlemsrelationskoordinator, fyra "redaktionella" medarbetare som bearbetar förfrågningar från journalister, samt en tekniker. En redaktör på distans från New Jersey, och affärsutvecklaren Paula Bohan är stationerad på PR Newswires kontor i Washington D.C.

Frekvens på förfrågningar

ProfNet: 2 000 – 3 000 förfrågningar per månad, eller mellan 100 och 150 per dag.

Expertdatabasen: flera hundra "träffar" via hemsidan per dag (*ingen detaljerad statistik tillgänglig*).

Övrig statistik (enligt ProfNet)

Sedan 1993 har ProfNet assisterat fler än 2 000 nyhetsorganisationer.

ProfNets användarprofil:

50% av frågorna skickas från amerikanska nyhetsföretag och dagstidningar.

Profnet har assisterat 99 av USA:s 100 största tidningar (enligt Editor & Publishers lista 1996). Nyhetsbyrån AP är ProfNets största enskilda användare.

25% av användarna består redaktionell personal och frilansar för olika tidskrifter. ProfNet har behandlat frågor från fler än 750 publikationer.

20% av frågeställningarna kommer från producenter med anknytning till amerikansk TV och radio. Fler än 250 olika elektroniska nyhetsprogram/magasin har utnyttjat ProfNet.

5% av frågorna kommer från nyhetsorganisationer utanför USA. Fler än 150 olika nyhetsorganisationer från fler än 40 länder har använt ProfNet.

Effektivitet, utfall, resultat

Enligt ProfNet genomfördes den enda studien hittills under våren 1997 av professor Jolene Galegher vid Carnegie Mellon University. Studien utgjordes av en enkät bland 200 slumpvis utvalda reportrar som ställde frågor via ProfNet. De preliminära analysresultaten visar att journalisterna i genomsnitt fick sju svar per fråga, varav de sedan följde upp tre. När reportrarna ombads betygsätta resultaten med förfrågningarna på en skala mellan ett och sju (där sju var högsta betyg) blev genomsnittet 4,95.

Idag ser denna bild annorlunda ut. Antalet informatörer i nätverket och frågande journalister har mer än fyrdubblats på två och ett halvt år. Åtminstone svaren på reportrarnas frågor tycks ha utvecklats i samma takt. Reportrarna följer gissningsvis fortfarande upp maximalt 3–5 kontakter, trots det ökade utbudet.

Ekonomi

– Det är inte PR Newswires policy att offentliggöra detaljerad finansiell information. Vi kan säga att ProfNets inkomster – med en betalande prenumerantbas på nästan 5 000 organisationer – är tillräckligt för att betala 13 anställda och ändå gå med vinst, svarar Dan Forbush på frågan om hur det står till med finanserna.

En enkel överslagsräkning med hjälp av antalet medlemmar och experter i relation till årsavgifterna indikerar dock att budgeten sannolikt ligger en bit över tre miljoner dollar.

Vilka parter står för kostnaderna

Medlemmar/kunder – via avgifterna.

Flaskhalsar i systemet?

PR-/informationscheferna vid respektive universitet/företag/PR-byrå. Det är upp till dem att läsa och reagera på inkommande frågor. Det är också de som står bakom alltför

Övergripande kommentar: ProfNet är en uppskattad tjänst både bland reportrar och informatörer. Om det vittnar, om inte annat, den höga frekvensen frågor (över 100 per dag) och det stora antalet institutioner/företag (nästan 5 000) som betalar dyra medlemskap.

Men det råder heller ingen brist på kritik. Det ibland alltför aggressiva och irrelevanta svarandet på reportrarnas frågor skapar irritation och verkar avskräckande på drabbade reportrar. Ett tjug pressreleaser om sånt man inte är intresserad av i brevlådan är inget kul när man har deadline om några timmar och hoppas på ett vettigt svar från en seriös expert.

Ett annat föremål för kritik är de höga avgifterna. KKS USA-stipendiater sammanfattar detta genom att i sin bedömning av ProfNet citera David Wheeler på Chronicle for Higher Education: "I dag har inte resurssvaga universitet och forskningsinstitutioner råd att vara med, vilket gör att tjänsten inte är komplett. Exempelvis saknas fattiga men framstående arkeologiska institutioner. PR Newswire borde utnyttja delar av sin vinst och låta dessa ansluta sig gratis".

- ProfNet finns till för medlemmarna och journalisterna. Neutraliteten viktig – alla behandlas lika, försäkras ProfNets VD Forbush.
- Vi genererar en ganska mager vinst för ett företag av Newswires kaliber. Det är framförallt den goodwill och exponering tjänsten genererar som är viktig för Newswire. Favorisering av enskilda medlemmar är otänkbart och omöjligt, menar Forbush.

Erfarenheter att lägga på minnet

Dan Forbush:

- Den tuffaste perioden var hösten 1995 då jag drev ProfNet under hård bevakning av en fientlig ny universitetsadministration. De kunde inte se hur tjänsten kunde komma universitetet till godo – trots mycket bra uppmärksamhet i publikationer som New York Times, Chicago Tribune och Editor & Publisher, trots att vi på Stony Brook hade möjlighet att svara först på att förfrågningar som kom vår väg och trots att hela verksamheten klart hade potential att bli ekonomiskt oberoende.

- Jag sparkades i december 1995 och fick omedelbart organisera ett kontor i hemmet. Jag skickade ut en första våg av fakturor som skulle inbringa \$200 000 i intäkter för första året och göra oss till ett levande företag.

- Att etablera och upprätthålla förtroende hos journalister har aldrig varit något problem, ej heller konkurrens. Det finns andra expertnätverk, men ingen med den kraftfulla approach till uppgiften som ProfNet har.

Framtiden

Dan Forbush:

- Evolution. ProfNets utveckling är darwinistisk. Om en ny applikation överlever så är den stark. Nyckeln till framgång är att mutera vist.

- Vår kärnverksamhet är interaktiv design. Allt vi gör är att använda nätet för att koppla ihop människor på nya och mer kraftfulla vis.

- ProfNets framtida framgång beror i stor utsträckning på vår förmåga att definiera nästa generations nätverkande. Det är därför vi är alfapartner med Orbital Technologies och det är därför vi fortsätter steg för steg med att implementera Organik. (*Orbitals nya sökmotor, se nedan*)

Övrig utveckling:

En skotsk mjukvaruutvecklare är kontrakterad för att utveckla ProfNets expertdatabas. Den nya mjukvaran går under namnet Organik Knowledge Ware.

Det nya systemet är en nyckelordsbaserad "intelligent" fulltext relationsdatabas som tillåter sammanlänkning av flera databaser/tjänster, exempelvis nyhetsbrevsarkiv, pressmeddelandearkiv, expertdatabas.

Vid en expertsökning returnerar Organik adekvat information om relevanta experter med kontaktinformation, korta biografier/CV:s samt presentationer av tidigare genomförd forskning och nuvarande projekt – förutsatt att det finns inmatat i systemet (*jag har haft möjlighet att pröva den nya tjänsten via ett användarkonto för betatestare*). I detta avseenden har ProfNet tung och sofistikerad konkurrens från redan etablerade Community of Science (*se nedan*). Den nya webbsajten kommer också tillåta sökningar och utskick av frågor inom specifika kategorier, exempelvis: företag, akademiska institutioner, PR-byråer eller kombinationer av dessa. Därmed kommer reportrar kunna fokusera på en målgrupp och filtrera bort svar från en oönskad grupp redan innan frågan gått ut. Vidare har Organik ett inbyggt uppföljningssystem. Tanken är att om en expert vid ett universitet svarar på en fråga så ska universitetets PR-avdelning kunna få kvitto och kopia på kontakten. Därmed blir det möjligt att upprätta statistik över hur ofta experten kontaktas.

Om allting klaffar kommer ProfNet erbjuda licenser till försäljning när den nya programvaran är testad och klar.

Se också särskilt kapitel nedan om Global Experts Network.

Kontaktinformation

ProfNet

100 North Country Road, Suite C

East Setauket, NY 11733-1353, USA

Tel: 1-800-PROFNET, 1-800-776-3638

Fax: +1 516-689-1425

E-post: profnet@profnet.com

WWW: <http://www.profnet.com/>

Kontakt:

Dan Forbush

Direktör

E-post: Dan_Forbush@prnewswire.com

Grundade ProfNet och styr fortfarande tjänsten.

Cecilia Grevby

Informatör, Göteborgs Universitet

KK-stiftelsens expertnätverksstipendiat på ProfNet i New York och London

CVCPÖs EXPERTNET SERVICE

<http://www.cvc.ac.uk/expertnet.html>

Land: Storbritannien

Typ: decentraliserat expertnätverk

Målgrupp: journalister i allmänhet

Driftansvar: Committee of Vice-Chancellors and Principals (CVCP) of the Universities of the United Kingdom

Syfte: öka kontaktytorna mellan journalister och forskare genom en e-postbaserad kostnadsfri frågekanal mellan journalister och informatörer vid samtliga brittiska universitet

Finansiering: minimala – CVCP i den mån det uppkommer kostnader.

Räckvidd: 230 informationsansvariga vid de 120 brittiska universiteten.

Geografisk räckvidd, användare: nästan uteslutande brittiska journalister.

SUMMERING: Storbritannien. Kontaktförmedlande expertnätverk mellan journalister och akademisk expertis i offentlig regi. ExpertNet drivs sedan 1994 av the Committee of Vice-Chancellors and Principals (CVCP) of the Universities of the United Kingdom. CVCP är paraplyorganisation och samarbetsorgan för beslutsfattarna vid de brittiska universiteten.

Nätverket omfattar samtliga 120 brittiska universitet.

Inspirationen till ExpertNet hämtades från ProfNet. Tjänsten, liksom dess bakgrund, är en studie i enkelhet.

ExpertNet består av en summarisk sida på WWW, en e-postadress, ett telefon- och ett faxnummer. Efter en formell översyn av ansvarig tjänsteman skickas förfrågningarna ut till de drygt 230 PR-, press och informationsansvariga vid universiteten. Dessa vidarebefordrar sedan frågor till de experter de bedömer vara relevanta. Det är sedan upp till experterna själva att ta kontakt med journalisterna.

ExpertNet har en god renommé – CVCP borgar för gediget förtroende.

Användandet av tjänsten ökar stadigt, men långsamt.

– Vår journalistkår är en smula tekniskt konservativ och försiktig, vi har fortfarande inte sett den stora Internetboomen, men den kommer, menar en av CVCP's medarbetare.

BBC rekommenderar ExpertNet som internt researchverktyg sedan ett år tillbaka.

Den dagliga driften sköter en tjänsteman vid CVCP's informationsenhet på deltid.

Den tekniska översynen av listservern som sköter utskicken ingår i CVCP's teknikers ansvar och gör anspråk på mycket lite tid av dennes tjänst. Det är allt.

Kostnaderna är minimala.

Deltar i försöksprojektet Global Experts Network (*se särskilt kapitel*).

Tjänster

ExpertNet koordineras av en tjänsteman vid informationsenheten på CVCP.

Nätverket består av en enkel listserv som omfattar alla PR-, press och informationsansvariga vid de brittiska universiteten. Frågor från journalister

distribueras till hela nätverket. En kortfattad beskrivning av tjänsten finns på CVCP:s hemsida.

<http://www.cvcp.ac.uk/expertnet.html>

ExpertNet: decentraliserad kontaktförmedling mellan journalister och akademisk expertis. 230 ansvariga informatörer vid de 120 brittiska universiteten utgör hjärtat i nätverket.

I praktiken: Journalisten kan skicka förfrågan via e-post (expert@cvcp.ac.uk), telefon eller fax till ExpertNet. I förfrågan bör ingå en kort presentation av frågeställaren, nyhetsorganisationen, vilken typ av expertis som efterfrågas, deadline och i vilken form reportern föredrar att få svaren levererade (telefon, e-post, fax, post).

ExpertNet gör en formell översyn av innehållet och skickar därefter ut frågan till samtliga medlemmar (informatörer) via en listserver.

Informatörerna vid universiteten söker upp de mest lämpade experterna och informerar dem om förfrågan. Det är sedan upp till experterna själva att kontakta journalisten.

ExpertNet låter frågeställaren vara anonym i utskicket om så önskas. ExpertNet agerar då som mellanhand mellan svarande experter och frågeställare.

ExpertNet förmedlar ca fem frågor om dagen.

Kommentar: de korthuggna svaren kan dröja någon eller några dagar. Men när de väl anländer håller de mycket hög kvalitet och relevans. Mitt intryck är att både informatörer och experter i ExpertNet noggrant läser och tänker igenom frågor innan de dristar sig till att svara. Den tävlingsinriktade exponeringshungern som syns hos ProfNets medlemmar känns avlägsen. ExpertNet är för närvarande inget slagfält för konkurrens – tjänsten har snarare public service-karaktär

---

Bakgrund/historik

För fem år sedan började Barry Jackson, CVCP:s informationschef, ta emot allt fler samtal från journalister som sökte sig till CVCP i förhoppning om att finna någon som kunde referera dem till den expertis de sökte – på nationell basis. Jackson tyckte att det var vanskligt att svara på dylika frågor. Dels hade han knappast någon överblick över rikets samlade expertis, dels kände han att de kontakter han hade var sporadiska. Han drog slutsatsen att han skulle missköta sitt uppdrag genom att favorisera vissa medlemmar, om än i bästa välmening – CVCP är ju en administrativ paraplyorganisation för landets universitet.

Projektstart och finansiering

Lösningen på problemet var mycket enkel.

Sent 1994 kläckte en av Jacksons medarbetare idén om att skapa en brittisk motsvarighet till ProfNet. Jackson kontaktade Dan Forbush på ProfNet för att få några goda råd på vägen. Det visade sig att några ledande brittiska universitet gått med i Forbush nätverk och att brittiska journalister börjat använda den amerikanska tjänsten. Därmed var saken klar: Jackson skulle starta en brittisk motsvarighet till ProfNet.

Jackson hade redan en utskickslista med e-postadresser till samtliga 230 informatörer vid de 120 brittiska universiteten. Planerna förklarades i ett

meddelande och emottogs med odelat positiva reaktioner. Allt som krävdes därefter var information om och instruktioner till den nya tjänsten på CVCP:s hemsida, samt en ny e-post adress (expert@cvcp.ac.uk) – och därmed var det brittiska expertnätverket skapat.

Ägarstruktur

Offentlig – The Committee of Vice-Chancellors and Principals (CVCP) of the Universities of the United Kingdom. En paraplyorganisation och samarbetsorgan för beslutsfattarna vid de brittiska universiteten.

Kommentar: CVCP har mycket högt förtroendekapital hos brittiska journalister.

Medlemmar

Samtliga 120 brittiska universitet, med sina drygt 230 PR-, press- och informationschefer ("PR- & press officers").

Avgifter

Inga.

Personal

– Knappt en 20%-ig tjänst totalt, tror Barry Jackson.

Ansvar för handläggningen och redigeringen av inkommande frågor är en bisyssla till Jacksons medarbetare, Gillian Enlund. Den ordinarie heltidsanställda datateknikern på CVCP sköter den maskinella kontrollen, i den begränsade mån det behövs. Barry Jackson sköter själv den lilla översyn som krävs i övrigt.

Frekvens på förfrågningar

Drygt 10 per dag. Fördelningen mellan förfrågningar via e-post och telefon är ungefär 50/50 (*ingen detaljerad statistik tillgänglig i övrigt*).

Effektivitet, utfall, resultat

– Vi har inte sammanställt någon statistik. Det är inte viktigt för oss i nuläget. Tjänsten fungerar, det är huvudsaken. Men vi får ofta samtal från nöjda reportrar som vill tacka för hjälpen, kommenterar Barry Jackson. Han refererar också till flera positiva recensioner och artiklar i fackpress.

Ekonomi

Kostnaderna är ringa. Ansvar för ExpertNet ingår i befattningarna vid CVCP's informationsavdelning och gör alltså endast anspråk på en deltid på knappt 20%. ExpertNet har inte ens en specificerad egen budget.

Vilka parter står för kostnaderna

CVCP – i den mån det finns några kostnader.

Flaskhalsar i systemet?

PR-/informationscheferna vid respektive universitet, samt experternas egen beredvillighet. Informatörerna förmedlar ju journalistens fråga till experten som sedan själv får bedöma om han/hon vill ta kontakt med journalisten.

Kommentar: en ibland långsam process där god expertis blir ”hängande i luften” på grund av tjänstens godtycklighet beträffande ansvarsfördelning och uppföljning.

Erfarenheter att lägga på minnet

Barry Jackson:

– Det har varit mycket enkelt att skapa ExpertNet. Vi har egentligen inte haft några problem. CVCP:s tyngd och renommé gjorde att tjänsten genast accepterades av journalister och gavs hög trovärdighet.

– ExpertNet håller på att bli allmänt känt bland journalister i de breda lagren först nu. Brittiska journalister är långt ifrån lika uppkopplade som svenska och amerikanska. Men vi har aldrig marknadsfört tjänsten, även om den har fått god publicitet. Den finns där för den som behöver den.

Framtiden

Barry Jackson:

– Min största farhåga är att vi förhastar en expansion av verksamheten och blir stående utan resurser för underhåll. Därför deltar vi gärna i projekt med europeiska och globala nätverk tillsammans med andra tjänster.

– Vi vill öka tjänstens dynamik. Vi vill uppmuntra fler journalister att pröva Expertnet, och vi vill att de ansvariga informatörerna verkligen aktiverar sina institutioner.

Övrig utveckling:

Se kapitel om Global Experts Network.

Övergripande kommentar: enkelhet och blygsam pragmatism i en liten ask. Den enda nackdelen är dock att enkelheten medför att medvetenheten om tjänsten bland brittiska journalister ännu är låg. ExpertNet hittills knappt marknadsförts alls.

Det ska dock bli ändring. Nyligen fattade BBC ett policybeslut om att koncernen ska använda ProfNet som officiellt verktyg för att söka efter tidigare oexponerad expertis. Amerikanska ProfNet planerar europaetablering och har håller på att utarbeta överenskommelser med, bland andra, ExpertNet om samarbete. CVCP står dessutom inför moderniseringsåtgärder och omstrukturering. Jackson och Englund kommer ta tillfället i akt att föra upp ExpertNet som en prioritet på agendan.

– Innan vi gör någonting annat ska vi byta namn. CVCP låter alltför byråkratiskt, avslutar Barry Jackson med ett leende då vi möter honom i högkvarteret i London.

Not: Barry Jackson avled i oktober strax efter att han fått ett överraskande besked om att han led av leukemi. Förlusten är stor. Vi delar sorgen med Barrys familj, vänner och kollegor.

Kontaktinformation

ExpertNet, CVCP

Woburn House

20 Tavistock Square, London WC1H 9HQ, UK

Tel: +44 (0)171 419 4111

Fax: +44 (0)171 383 5766

E-post: expert@cvcp.ac.uk

Kontakt:

Gillian Enlund

E-post: gillian.enlund@cvcp.ac.uk

Informationdirektör för CVCP

EXPERTEN IM NETZ

– en jämförande studie av ExpertenMakler och ProfNet

Klaus Meier, forskare vid institutionen för journalistik vid Katolische Universität Eichstatt, genomförde en omfattande undersökning av expertnätverk för journalister 1994–1996. Klassificeringen och indelningen av tjänster efter organisationsform (centraliserade och decentraliserade) i denna rapport är lånad från Meiers "Experten Im Netz" (*UVK Medien Verlagsgesellschaft mbH, Konstanz, 1997*). Meiers studie omfattade expertförmedlande tjänster i Tyskland, Storbritannien och USA: IDW ExpertenMakler, Media Resource Service (UK), CVCP ExpertNet, Media Resource Service (USA) och ProfNet.

Meier genomförde också en djupanalys av innehållet i 1006 frågor som skickades till ProfNet (USA), ExpertenMakler (Tyskland). Analysen följdes upp med en enkät bland 73 tyska journalister som använt ExpertenMakler under dess första elva driftmånader (december 1994–oktober 1995).

Enkäten visade att de olika tjänsternas organisationsform och inriktning hade stor inverkan på journalisternas frågeställningar och frågornas inriktning, samt vilken typ av problem som dyker upp då frågeställningarna ska besvaras.

De centraliserade tjänsterna (Media Resource Service i Storbritannien och USA) koncentrerade sig huvudsakligen på medicin, naturvetenskap och teknologi i sitt urval av experter och även i sin marknadsföring. Journalisternas frågor reflekterade detta, frågorna till MRS hamnade nästan uteslutande inom ovan nämnda områden.

Frågor till decentraliserade tjänster som ProfNet och ExpertenMakler tangerade däremot ett mycket bredare spektra av ämnen, även om medicin/hälsa och naturvetenskap attraherade stort intresse även här. Meiers analys visade att frågorna som ställdes till ProfNet och ExpertenMakler ofta handlade om andra vetenskapliga discipliner såsom psykologi och ekonomi/arbetsliv. Fördelningen av frågor mellan olika kategorier varierade också märkbart mellan den tyska och den amerikanska tjänsten:

Ämne	ProfNet	ExpertenMakler
Miljö, teknisk risk	3,3	14,9
Medicin och hälsa	9,7	15,4
Naturvetenskap och matematik		5,7 12,6
Teknik och ingenjörskonst	3,6	7,8
Medier, nya medier, multimedia		5,1 6,8
Högskole- och forskningspolitik, etc		6,1 6,1
Utbildningspedagogik	6,2	3
Psykologi	13,3	5,8
Sociologi, etnologi	9	2,8
Statsvetenskap	7,7	3,5
Ekonomi och arbetsliv	16,6	8,3
Rättsväsende, kriminologi	4,9	2,8
Arkeologi	3,3	4,3
Filosofi, teologi	2,3	1,5
Filologi, konsto och musik	2,5	3,5
Övriga	0,8	0,8

Summa **100,1** **100,1**

[Källa: Klaus Meier, "Experten Im Netz". Siffrorna motsvarar procenttal, beräknat efter ett underlag på 396 frågor från ExpertenMakler och 610 frågor från ProfNet.]

Det är värt att notera att frågor rörande miljö/risk, samt sociologi/etnologi var fyra–fem gånger vanligare bland de tyska journalister som använde ExpertenMakler jämfört med de amerikanska journalister som använde ProfNet.

Meiers studie visade också att de dåvarande användarna tillhörde en "elit" som spenderade mer tid med analys och research än den genomsnittliga tyska reportern. Journalister i kvällspress och kommersiell TV, som generellt sett spenderar mindre tid med bakgrundsarbete och längre undersökningar, var sällsynta användare av samtliga tjänster.

Klaus Meier nås på:
Katholische Universität Eichstätt
Tel: +49 8 421/93-1554, fax: 93-1786
e-post: klaus.meier@ku-eichstaett.de
<http://www.ku-eichstaett.de/SLF/JOUR>)

GLOBAL EXPERTS NETWORK & EUROPEAN EXPERTS NETWORK

Amerikanska ProfNet tog hösten 1998 initiativ till att skapa ett globalt expertnätverk genom partnerskap med IDW/ExpertenMakler och CVCP/ExpertNet. Planerna gjordes upp under ett möte med tyska ExpertenMakler och brittiska ExpertNet i tyska Heidelberg. Detta skedde i början av september 1998 i närvaro av KK-stiftelsens David Nordfors, konsulten Lena Norberg samt undertecknad.

Premiären skulle ske i form av ett pilotprojekt redan vid årsskiftet 1998/1999. ProfNet ville skapa ett European Experts Network (EEN). Detta i samband med att ProfNets skulle övergå till att använda nyutvecklad och avancerad mjukvara för sin nydesignade webbtjänst. ProfNet skulle finansiera utvecklingen och därmed också reservera äganderätten till namnet och själva tjänsten, som alltså till en början skulle koppla samman ExpertNet, ExpertenMakler och ProfNet. Tjänsten skulle byggas upp från grunden med ProfNets nya sökmotor/databas Orbital (*se ovan*). Planer fanns för att till en början göra allt material tillgängligt på engelska, franska och tyska. – Efter mötet i Heidelberg påbörjade PR Newswire uppköp av två ledande brittiska PR-byråer. Det har dragit ut på tiden, men nu allt klart. Därmed har vi skapat en infrastruktur för ett europeiskt PR Newswire, säger Forbush.

De två uppköpta brittiska företagen är NewsDesk.com och 2-10.com. Forbush beskriver dem som "brittiska motsvarigheten till PR Newswire". Cecilia Grevby, KKS New York-stipendiat, har spelat en avgörande roll för ProfNets räkning i arbetet med att öppna en Londonfilial. Grevby har deltagit i arbetet från Stony Brook till London. ProfNets kontor inhyses i lokaler tillhörande byrån 2-10.

ProfNet eftersträvar fortfarande samarbetsavtal med ExpertenMakler och ExpertNet för en period på två år. ProfNet täcker alla kostnader för utveckling, personal och marknadsföring under denna period. Under projektiden får samtliga medlemmar i ExpertNet och ExpertenMakler medverka i EEN utan kostnad. ProfNet kommer dock i ett senare skede sälja medlemskap till dessa institutioner och kommer då behålla samtliga intäkter. ProfNet kommer marknadsföra sig aggressivt i övriga Europa. Gratis medlemskap i minst tre år erbjuds för icke-amerikanska universitet och högskolor.

Det kommande internationella expertnätverket kommer innehålla en "global portal" med tre "regionala" ingångar för reportrar, enligt Forbush. De tre entrédörrarna blir till en början: Nordamerika, Europa, Världen. PR Newswire har kontor också i Sao Paolo och Hong Kong. Diskussioner pågår också med potentiella partners i Australien och Sydafrika. Men det är i Europa den främsta expansionen kommer att ske under den närmaste framtiden. Dan Forbush är naturligtvis mycket intresserad av skandinaviskt partnerskap.

Finns det inte risk för rivalitet, motsättningar och intressekrockar?

Jochen Brinkmann, ExpertenMakler, svarar:

– Det finns flera saker som kan orsaka rivalitet. Jag har redan diskuterat dessa frågor med mina brittiska kollegor. Men om inte ProfNet gör det, så måste vi försöka – och då måste vi göra det via EU. Den byråkrati vi skulle behöva gå igenom för att förverkliga det verkar fruktansvärd.

...och förtydligar med ett pragmatiskt brett leende:

**Here comes the rich American uncle offering to
fund a European expert network.
All parties will benefit from it.
It's not necessary for my honor that we own the system.
So, if American money can make it happen, why not?**
Jochen Brinkmann, ExpertenMakler

---

centraliserade expertnätverk

MEDIA RESOURCE SERVICE (USA)

<http://www.mediaresource.org>

Land: USA, Nordamerika.

Typ: centraliserad expertdatabas

Målgrupp: journalister i allmänhet

Driftansvar: forskningsstiftelsen Sigma XI

Syfte: förbättra vetenskapligt relaterad journalistik genom att vara en resurs för journalister. Detta sker genom kostnadsfri kontaktförmedling med forskare och experter inom forskning, teknologi och medicin vid universitet och andra forskningsinstitutioner.

Finansiering: sponsormedel från stiftelser och företag

Räckvidd: drygt 30 000 experter

Geografisk räckvidd, användare: nästan uteslutande nordamerikanska journalister.

SUMMERING: Nordamerika. MRS grundades 1980 och är således den äldsta tjänsten i världen för förmedling av kontakter mellan journalister och forskare.

Efter finansiella svårigheter 1994 tog en prestigefylld internationell forskningsorganisation över ansvaret och driften av den ideella tjänsten.

MRS ryggrad utgörs av en expertdatabas med namn och indexerad information om drygt 30 000 forskare.

Den största skillnaden mellan MRS och övriga expertnätverk är att MRS personal aktivt arbetar för att underhålla databasen med aktuell expertis. För att finna nya experter skickar MRS ut inbjudningar och frågeformulär till forskare och experter enligt rekommendationer från ledande forskningsinstitut, organisationer och andra forskare. Dessutom bevakar MRS pågående forskning och forskningslitteratur aktivt och finner därigenom ständigt nya namn att lägga till databasen.

Förfrågningar via e-post och telefon handläggs av personal vid MRS. I samråd med journalisten resonerar de sig fram till vilket segment eller vilken kategori av experter som bör sökas. Därefter gör MRS en sökning och kontaktar ett begränsat antal experter som de bedömer vara särskilt intressanta för journalisten. Syftet med samtalet är att förvissa sig om att kontaktinformationen är korrekt, att experten ifråga är rätt personer för uppgiften och att experten också är villig och beredd att avsätta tid när reportern ringer. Är journalists fråga kontroversiell ser MRS till att finna experter som kan belysa ämnet ur så många tänkbara vinklar som möjligt för att ge journalisten en balanserad bakgrund. Därmed erbjuder MRS en mycket kvalificerad researchtjänst. MRS högkvarter är inhyst i moderorganisationen Sigma XI:s lokaler i North Carolina, Triangel Research Park, ett område som också är känt som "östkustens Silicon Valley".

MRS inspirerade bildandet av det brittiska MRS 1985 (*se följande kapitel*).

I have long valued the Media Resource Service,

**not only for its ability to find experts on both sides of an issue,
but to find thoughtful ones.**

**In exploring complicated scientific terrain,
especially in an area I don't know well,**

the Media Resource Service is my favorite starting place.

Deborah Blum, Pulitzer Prize-belönad vetenskapsjournalist, The Sacramento

Bee

Tjänster

MRS utför sökningar i sin centraliserade expertdatabas åt journalister i behov av hjälp. Verksamheten styrs från kontoret i den forskningsintensiva Triangle Research Park i North Carolina. MRS underhåller en kortfattad men informativ hemsida som finns under moderorganisationen Sigma XI:s hemsida.

MRS: centraliserad kontaktförmedling mellan forskare/expertter och media. Fler än 30 000 experter ingår i databasen. Samtliga experter har förklarat sig beredda att med kort varsel vara tillgängliga för frågande journalister.

I praktiken: Journalisten skickar förfrågan via e-post

(mediaresource@sigmaxi.org), fax eller telefon (1-800-223-1730).

MRS personal läser förfrågan så snart den anländer (under kontorstid). I samråd med den frågande journalisten resonerar de sig fram till vilket segment eller vilken kategori av experter som bör sökas. Därefter kontaktar MRS personal experterna ifråga för att förvissa sig om att kontaktinformationen är korrekt, att de är rätt personer för uppgiften och att de är förberedda på att avsätta tid när reportern ringer.

Är ämnet kontroversiellt lokaliseras experter som representerar ett brett åsiktsspektrum och som man argumentera för och belysa olika synsätt. På så sätt arbetar MRS i sin målsättning att tillhandahålla och uppmuntra största möjliga diversifiering i den vetenskapliga rapporteringen. I databasen ingår enklare information om experternas beredvillighet att kommentera olika kontroversiella frågor inom deras respektive expertisområde.

Kommentar: en gedigen och omfattande kvalitetstjänst med tyngd. Finns inte relevant efterfrågad expertis i databasen, då söker MRS reda på lämpliga experter. Det är värt att notera att MRS aktivt diversifierar urvalet av experter och distribuerar sina påringningar då olika frågor blir heta och "exploderar" i medierna. Därmed motarbetar man överexponering av vissa forskare och åsikter. Dessutom innebär det att journalisterna som ringer får "egna" källor. Mångfald, är nyckelordet. Imponerande.

Bakgrund/historik

Efter kärnkraftsolyckan vid Three Mile Island sökte sig allt fler journalister till Scientists' Institute for Public Information (SIPI) i New York. De sökte allt djupare och mer sofistikerad information om olyckan, dess bakgrund och om kärnkraft. Reportrarna sökte kontakter med vetenskapsmän som kunde förklara. Snart

insåg de möjligheten att skapa en tjänst som kunde vara av stort värde inte bara i samband med katastrofer.

1980 lanserade SIPI Media Resource Service. Det var den första tjänsten i världen för kontaktförmedling mellan journalister och forskare, beslutsfattare, ingenjörer och läkare. Tjänsten var gratis för både journalister och forskare. Allt reportrarna behövde göra för att utnyttja tjänsten var att ringa ett kostnadsfritt 1-800-nummer.

Projektstart och finansiering

Efter ekonomiska svårigheter lade SIPI ner verksamheten 1994. Media Resource Service räddades dock genom att ledningen för tjänsten bildade ett separat företag, MRS Inc. Kort därefter övergick driften av MRS i regi av den välkända forskningsorganisationen Sigma XI, The Scientific Research Society. De huvudsakliga sponsorerna idag är: John D. and Catherine T. MacArthur Foundation, the Borroughs Wellcome Fund, the GE Fund, Ciba Geigy Corporation, Johnson & Johnson, Pfizer Inc., the Samuel I. Newhouse Foundation, the Esther A. and Joseph Klingstein Fund, samt The Chicago Tribune Foundation.

Ägarstruktur

Sigma XI är en tvärvetenskaplig ideell organisation som representerar all vetenskap och ingenjörskonst. Sigma XI grundades 1886 och är en av världens äldsta och största vetenskapliga organisationer med fler än 90 000 medlemmar – forskare och ingenjörer på college, universitet, statliga laboratorier och industriella forskningscentra.

En av Sigma XI:s viktigaste målsättningar är att öka den allmänna förståelsen för forskning. Det gör de, bland mycket annat, genom att utge tidskriften American Scientist.

Medlemmar (=experter)

För närvarande innehåller expertdatabasen drygt 30 000 namn. MRS genomför regelbundna utskick med formulär för att underhålla och uppdatera denna databas. Nya experter tillförs varje vecka.

Flest experter finns inom hälsa och medicin, något MRS också anser avspeglar efterfrågan på expertis. Medlemskap i Sigma XI är inget krav för att ingå i MRS expertdatabas.

Experterna är huvudsakligen amerikanska. VD:n Martin Baucom uppskattar att andelen kanadensisk expertis uppgår till mellan fem och tio procent.

Användare

Journalister i de flesta medier, stora som små. Några exempel: ABC, Business Week, CBS, Chicago Tribune, CNN, Medical Tribune, New Scientist, Newsday, Reuters, Popular Scientist, San Francisco Examiner, Tampa Tribune, Washington Post, mfl.

Vilka experter ingår i databasen?

MRS kräver att experterna är auktoriteter inom sina respektive områden – och att de förmår att kommunicera effektivt. MRS menar att de försöker inkludera experter från alla forskningsområden.

För att identifiera experter skickar MRS ut inbjudningar och frågeformulär till forskare. Selektionen är baserad på rekommendationer från ledande forskningsinstitutioner och organisationer, samt från andra vetenskapsmän. Dessutom bevakar MRS pågående forskning och aktuell forskningslitteratur i jakten på nya förmågor.

Databasen omfattar forskare samt specialiserade tjänstemän och beslutsfattare. Databasen innehåller korsreferenser som omfattar expertisområde, kontroversiella frågor de är villiga och kompetenta att kommentera, samt geografisk information.

Experterna deltar i egenskap av enskilda individer snarare än som representanter för sina institutioner. Några undantag finnes, förstås.

I databasen ingår också information om medievana. Särskild tyngd har man lagt på TV-vana och expertens villighet att ställa upp på intervju inför kamera.

Samtliga deltagande experter måste acceptera att med kort varsel och under rimliga omständigheter kunna stå till journalisterna till tjänst.

Avgifter

Vare sig experterna eller deras respektive institutioner betalar för medverkan.

Personal

Två personer direkt under Media Resource Service: VD:n Martin Baucom, med en journalistbakgrund, samt en researcher. Ytterligare sex personer anställda av Sigma XI jobbar mer eller mindre heltid med MRS i mån av behov.

Högkvarteret finns i Sigma XI:s lokaler i Triangle Research Park i North Carolina. Det forskningståta området brukar ibland kallas "östkustens Silicon Valley".

Frekvens på förfrågningar

I genomsnitt 30–40 frågor i veckan.

– Svarstiden dikteras av journalisterna. Vi gör allt vi kan för att assistera reportrar med tajta deadlines. Vi kan klara av deadlines på mellan 30 minuter till en timme i extremt viktiga fall, säger Martin Baucom.

Effektivitet, utfall, resultat

Inga mätningar utförda. Nuvarande databassystem är föråldrat och tillåter inga djupare analyser av användandet.

Ekonomi

Inga detaljerade ekonomiska uppgifter lämnas ut.

Vilka parter står för kostnaderna

Media Resource finansieras av bidrag från stiftelser, företag och media. Bland de senare sponsorerna återfinns bland andra John D. and Catherine T. MacArthur Foundation, the Burroughs Wellcome Fund, the GE Fund, Ciba-Geigy Corporation, Johnson & Johnson, Pfizer, Inc., the Samuel I. Newhouse Foundation, the Esther A. and Joseph Klingenstein Fund, The Washington Post Company, The Anniston Star, Scientific American, och The (Bergen, NJ) Record.

Flaskhalsar i systemet?

Uppdatering av databasen är tidskrävande. Uppföljning och resultatanalys försvåras av ett föråldrat databassystem.

Framtiden

Martin Baucom, VD:

– Vår första prioritet är att byta till ett mer sofistikerat och modernt databassystem. Vi arbetar också hårt på att bjuda in nya forskare och utöka expertunderlaget. Vi vill också utöka samarbetet med EurekAlert!, bland annat vad beträffar marknadsföring.

Kontaktinformation

MediaResourceService

Sigma XI

99 Alexander Drive, P.O. Box 13975

Research Triangle Park, NC 27709, USA

Tel: 1-800-223-1730, +1 919-547-5259

Fax:+1 919-549-0090

E-mail: mediaresource@sigmaxi.org

<http://www.mediaresource.org>

Kontakt:

Martin Baucom

VD

E-post: mbaucom@sigmaxi.org

MEDIA RESOURCE SERVICE

<http://www.novartisfound.demon.co.uk/mrs/MRSwelcome.htm>

Land: Storbritannien, Europa

Typ: centraliserat expertnätverk

Målgrupp: journalister i allmänhet

Driftansvar: Novartis Foundation

Syfte: öka allmänhetens förståelse för vetenskap genom kostnadsfri kontaktförmedling mellan journalister och experter inom vetenskap, teknologi och medicin

Finansiering: Novartis Foundation

Räckvidd: ca 5 000 experter

Geografisk räckvidd, användare: europeiska journalister. Majoriteten ringer från Frankrike (34%), Storbritannien (20%) och Tyskland (17%). Journalister från Schweiz, Holland och Belgien är också flitiga användare. En mer begränsad skara journalister från en lång rad andra länder använder tjänsten, bland dem även några enstaka svenska reportrar.

SUMMERING: Storbritannien, Europa. Bildades 1985 med den amerikanska MRS som förebild och är därmed det näst äldsta expertnätverket för förmedling av kontakter mellan journalister och forskare.

MRS är en snabb och kostnadsfri centraliserad tjänst som drivs av en stor ideell brittisk forskningsstiftelse. Frågor kan ställas via telefon, e-post och fax.

Brådskande frågor besvaras inom 20 minuter (genomsnitt). Drygt hälften av alla frågor som behandlas av MRS handlar om hälsa och medicin.

MRS personal talar engelska, franska, holländska och tyska. Finns inte relevant expertis i MRS:s expertdatabas så söker de upp den på annat håll.

Liksom den inspirerande amerikanska organisationen arbetar europeiska MRS aktivt för att underhålla sin databas och för att finna ny expertis genom att bevaka pågående forskning. Arbetet tycks dock gå dock relativt långsamt.

Moderorganisationen Novartis medverkar också i utvecklingen av den europeiska vetenskapliga presstjänsten Alpha Galileo.

Tjänster

MRS underhåller ett centraliserat expertnätverk. Tjänsten och expertdatabasen administreras från huvudkontoret i London. Sedan i juni finns tjänsten också tillgänglig via en enkel hemsida på WWW. Ett enklare nyhetsbrev skickas också ut till användare två gånger årligen (<http://www.novartisfound.demon.co.uk>).

MRS Experts Database: decentraliserad kontaktförmedling mellan forskare/expertter och media. Koordineras av personal vid huvudkontoret i London, i moderorganisationen Novartis lokaler. Databasen innehåller 5 000 experter.

I praktiken: Journalisten ringer, faxar eller e-postar sin fråga. Det tar – i genomsnitt – 20 minuter att få svar, enligt MRS egen statistik. Reportrar med extremt brådskande deadlines, inom radio och TV, brukar ofta få svar inom fem minuter enligt samma statistik. MRS har en generell policy att tillhandahålla 3–4

väldiversifierade kontakter per fråga. Återkommer journalisten söker MRS fram ytterligare några experter vid behov.

Bakgrund/historik

MRS slogs ihop i oktober 1985 för att förbättra kvalitén på den brittiska vetenskapsjournalistiken. Tjänsten inspirerades av och designades efter den amerikanska motsvarigheten (*MRS – USA, se föregående kapitel ovan*) efter studiebesök och rådgivning från de amerikanska kollegorna.

Projektstart och finansiering

Tjänsten finansierades ursprungligen av forskningsstiftelsen Ciba Foundation. Budgeten 1985 uppgick till £65 000 och täckte två heltidstjänster och övriga kostnader. Ursprungligen omfattade expertnätverket enbart Storbritannien. 1991 expanderades verksamhetsområdet till Europa.

Ägare

I september 1997 bytte Ciba namn till Novartis Foundation, efter att Ciba Geigy slogs ihop med Sandoz. Namnbytet skulle markera stiftelsens oberoende status som "charity" – ideell organisation. MRS drivs således av Novartis Foundation, en stiftelse vars uppgift och syfte är att främja forskning globalt.

Medlemmar (experter)

Drygt 5 000 experter, huvudsakligen verksamma i norra Europa och i synnerhet i Storbritannien, ingår i databasen. Drygt 3 000 av dessa finns i Storbritannien, övriga finns huvudsakligen i Frankrike och Tyskland.

MRS:s personal arbetar, i likhet med amerikanska MRS, aktivt för att finna och bjuda in "ny" kvalificerad expertis till nätverket. MRS bevakar därför aktuell forskningslitteratur, vetenskapliga publikationer och utmärkelser/stipendier/priser. Experter som redan ingår i nätverket uppmuntras rekommendera namn på kollegor som är kvalificerade att medverka. MRS genomför regelbundna utskick med formulär för att underhålla databasen. Nya experter tillförs varje vecka. Samtliga experter i nätverket har accepterat att med kort varsel stå till journalisternas tjänst.

Avgifter

Inga.

Personal

Personalen består av tre heltidsanställda personer : en chef och två "information officers". Huvudkontoret i London är bemannat 9–18 vardagar.

Frekvens på förfrågningar

MRS lägger stor vikt vid uppföljning och statistikinhämtning, sannolikt mer än någon annan tjänst. Mycket detaljerade och omfattande enkäter skickas ut till både experter och journalister. Arbetet i högkvarteret dokumenteras och indexeras noggrant. Allt sammanställs i kvartals- och årsrapporter.

Några exempel:

MRS tog emot 1 876 frågor under perioden 1 maj 1997 till 30 april 1998 (253 arbetsdagar). Detta ger ett genomsnitt av 7,4 frågor per dag. Motsvarande siffra för samma period 1996–1997 var 8,4 frågor/dag. Under andra kvartalet 1998 var genomsnittet 6,8 frågor/dag. Under andra kvartalet 1999 hade frekvensen sjunkit till 6,3 frågor/dag (395 frågor under 62 dagars period). Användandet har således minskat långsamt men stadigt under de senaste två åren. MRS har börjat motarbeta problemet genom marknadsföring. Detta har redan gett resultat: under tredje kvartalet 1999 ökade användandet till 6,9 frågor/dag.

Kommentar: Den marknadsföring som åsyftas består av traditionella brevöversändelser till vetenskapsjournalister som lokaliserats via olika vetenskapliga journalistföreningar. De dyra och tidsödande marknadsföringsåtgärderna riktar sig alltså till en smal elit. Ändå visar MRS egen statistik att nästan hälften av deras nuvarande användare återfinns bland vanliga nyhetsjournalister. Det är möjligt att MRS dramatiskt skulle kunna öka användandet av tjänsten genom en mer diversifierad och välgenomtänkt marknadsföringsstrategi.

Frågeprofil:

Drygt hälften av alla frågor handlar om hälsa och medicin. I övrigt har fördelningen av frågor över andra vetenskaper varit relativt jämn och oförändrad under åren.

Under årets (1999) andra kvartal handlade de mest vanligaste frågorna om genmodifiering, och då i synnerhet genmodifierad mat. Under motsvarande period förra året handlade de flesta frågorna om bakterien e.coli 0157 och det klonade fåret Dolly.

Andra vanligt förekommande frågor handlar om: åldring, antibiotikaresistens, sport, mat, sexualitet, DNA-profiler, sömnrubbingar, barns beteendemönster, alkoholproblem, rymdstationen MIR, liv i rymden, oljeutsläpp, luftföroreningar, laserteknik, nanoteknologi, samt elektromagnetiska fält.

MRS har under de 13 verksamma åren noterat en kraftig ökning av frågor under katastrofer som jordbävningar, vulkanutbrott och rymdolyckor.

Bland de typiskt vardagliga frågorna som dyker upp hos MRS kan, som kuriosas, nämnas följande: finns det ett samband mellan ostdiet och sömn? Är det farligt för hästar att dricka te? Är julshoppande mer stressigt för män?

Övrig statistik (MRS)

MRS användarprofil:

1998: merparten av frågorna till MRS ställdes av franska (34%), brittiska (20%) och tyska (17%) journalister. Holländska journalister (8%) var också frekventa användare av tjänsten. (*procentsatser avser andel av frågor emottagna av MRS*).

Effektivitet, utfall, resultat

En fråga genererar normalt sett 3–4 förslag på experter. I en brevenkät till journalister som använde tjänsten under maj månad 1997 (*undersökningen genomfördes av Kenny Green, Physics Undergraduate, Imperial College, London*) angav 88% av journalisterna att de var nöjda med svarstiden. 78% var nöjda med de föreslagna kontakterna, och 72% av reportrarna var också tillfredsställda med svaren de fått från experterna. (*Årliga enkäter och rapporter bland användare och experter genomförs och finns tillgängliga från Novartis*).

Ekonomi

1999 års budget uppgår till £150 000. Pengarna täcker tre heltidstjänster och driftskostnader.

Vilka parter står för kostnaderna

Novartis Foundation.

Flaskhalsar i systemet?

Det kan vara svårt att få kontakt med de föreslagna experterna. Enligt en nyligen genomförd enkät var 34% av experterna ovilliga att tala med den ringande journalisten. Den huvudsakliga orsaken var sekretess i samband med opublicerade forskningsresultat, ekonomiskt känslig information, prioritet av egen tid eller oro över utgången av intervjun.

– Det verkar som om många akademiker spenderar alltmer tid utanför sina laboratorier när de når toppen av sina karriärer, kommenterar Sabine Louët, en av MRS medarbetare.

Oönskade dröjsmål av handläggningen av förfrågningar sker främst när MRS kontor är underbemannat.

Erfarenheter att lägga på minnet

Chris Langley, informationschef:

– Finansieringen är ganska vag, framtiden oklar. Så har det varit under de senare åren. Jag skulle föredra en mer bestämd finansiering.

Sabine Louët:

– För att lyckas skapa en sådan här tjänst måste vetenskapssamhället känna ett behov av och förstå nyttan av att öka allmänhetens förståelse för vetenskap.

– Det krävs massor av PR och marknadsföring. Journalisterna måste förstå att tjänsten kan göra deras liv lättare genom snabb tillgång till korrekt, kvalificerad och balanserad expertis där de själva får en större valfrihet.

Framtiden

Chris Langley:

– Vi ska söka efter andra europeiska finansiärer och del sponsorer.

– Vi lägger också ner stor energi på att bjuda in hundratals nya forskare till databasen.

Sabine Louët:

– Vi arbetar på att expandera verksamheten i Europa. Som nätverket ser ut idag är det koncentrerat på norra Europa – vi vill expandera österut och söderut.

– Vi kommer utveckla våra tjänster via Internet. Det flesta förfrågningar idag sker via telefon. (*MRS första hemsida på Internet togs i drift i juni i år*).

Övrig utveckling:

Novartis deltar även i utvecklingen av den europeiska nyhetstjänsten Alpha Galileo (*se kapitel nedan*). Personal från MRS deltar aktivt i arbetet – Sabine Louët har uppdrag som fransk redaktör för AG på halvtid. Samarbete har också påbörjats med franska Science Contact (*se separat kapitel nedan*).

Kontaktinformation

The Novartis Foundation

41 Portland Place, London W1N 4BN, UK

Tel: +44 (0)171 580 0100

Fax: +44 (0)171 637 2127

E-post: MRSSWeb@novartisfound.org.uk

WWW: <http://www.novartisfound.demon.co.uk/mrs/MRSwelcome.htm>

Frågor, brittiska användare: 0171 631 1634, 0171 580 0100

Frågor, övriga användare: +44 (0) 171 323 0938, +44 (0)171 323 0939

Kontakt:

Sabine Louët

Tel: (+44) 171 636 94 56 X254, e-post: slouet@novartisfound.org.uk

Också fransk redaktör för AlphaGalileo.

Dr Chris Langley (informationschef)

Tel: +44 (0)171 636 94 56, e-post: cklangley@Novartisfound.org.uk

SOURCES SELECT

<http://www.sources.com>

Land: Kanada

Typ: centraliserat expertnätverk

Driftansvar: privatägda Sources Inc. (Barrie Zwicker)

Målgrupp: journalister i allmänhet

Syfte: att främja mångfalden i rapporteringen genom att hjälpa journalister att få tillgång till en så bred expertis och åsikter som möjligt. De tryckta katalogerna utges varje år och omfattar vetenskap, teknologi och medicin/hälsa i stor utsträckning, men också en mängd andra ämnesområden. En särskild "hotline" telefontjänst finns också för journalister som behöver särskild assistens.

Finansiering: avgifter – annonsintäkter och prenumerationer från \$329/år.

Räckvidd: ca 7 000 experter

Geografisk räckvidd, användare: Kanada.

SUMMERING: Kanada. Innehåller flera kommersiella och ideella centraliserade källförteckningar. Är inte specifikt inriktad på forskningsinformation och akademisk expertis, men är ändå ett intressant jämförelseobjekt mot bakgrund av övriga tjänster.

Sources startades 1977 och drivs ännu av journalisten och mediakritikern Barrie Zwicker, en välkänd och respekterad kanadensisk profil.

Kärnverksamhet består idag av sammanställning och publicering av två referensverk/kataloger som går i tryck två gånger per år: en omfattande och allmän lista av presskontakter till institutioner och företag, samt en detaljerad katalog över befattningshavare i statliga och regionala myndigheter. Den förra distribueras kostnadsfritt till journalister, medan myndighetskatalogen endast skickas till betalande prenumeranter.

Båda tjänsterna finns tillgängliga som uppdaterade och sökbara databaser på Sources www-sajt – myndighetskatalogen är lösenordsskyddad.

Sources tillhandahåller också en tredje tjänst: en omfattande och kostnadsfri sökbar databas över organisationer med verksamhet som främjar en hållbar samhällsutveckling. Denna del av tjänsten är ett samarbete med ideella Connexions Information Sharing Services.

Tjänsterna är välkända och välrenommerade bland kanadensiska journalister. Sources är ett kommersiellt företag, dock ej vinstdrivande. Mediakritikern och ägaren Zwicker framstår som en eldsjäl med den självpåtagna missionen att bredda mediars tillgång till fler och bättre kontakter med källor för journalister. För närvarande arbetar 14 personer på huvudkontoret i Toronto med att underhålla och utveckla tjänsterna.

**The standard cast of characters,
the regular lineup of villains get quoted repeatedly.
It is time to put that Rolodex aside and get some new sources.
I don't think it is getting worse; I don't think it is getting better.
It is a structural, generic, fundamental, elemental problem in journalism.**

Barrie Zwicker, Sources

Tjänster

Sources tillhandahåller tre centraliserade käll- och expertförteckningar: en kommersiell och allmän lista, en myndighetsförteckning samt en databas över miljö- och samhällsengagerade organisationer. Allt finns tillgängligt via Sources hemsida – en informativ men uppreparande och ostrukturerad sajt.

Sources Select Online: En kostnadsfri för journalister och alltid färsk onlineversion av den databas som utgör bas för den tryckta katalogen. Databasen innehåller namn på fler än 5 000 experter, kontakter och talesmän som representerar drygt 1 000 olika företag och organisationer. Den tryckta katalogen distribueras kostnadsfritt till fler än 11 000 journalister två gånger varje år (för närvarande pågår arbete med den 43:e upplagan). Den når i stort sett samtliga journalister verksamma i Kanada. Dessutom skickas ytterligare 3 000 exemplar till bibliotek, forskningsinstitutioner, PR- och kommunikationsproffs, med flera.

I praktiken: Databasen finns tillgänglig via webben (<http://www.sources.com/listings.htm>), Telnet (<telnet://sources.com>), FTP (<ftp://sources.com>) och en särskild BBS (+1 416-229 4465).

Databasen tillåter sökning på organisationsnamn och ämnesområde. Varje post i databasen innehåller en kort och koncis beskrivning av verksamheten, marknadsandelar, omfattning och relevant koncerntillhörighet/ägandeförhållanden med kontaktinformation till befattningshavare och informationsansvariga. Indexeringen är noggrann och omfattande – varje källa innehåller upp till 40 olika indexord. Fler än 16 000 olika indexord finns registrerade. Dessa är nedbrutna i olika ämnesområden såsom hälsa, vetenskap och teknologi och underområden som tandvård, biokemi och datorer. Några exempel från andra ämnesområden som: juridik, droger, historia, mänskliga fri- och rättigheter, media, kultur, gruvdrift, vapen, krig och fred, politik, religion, vetenskap och teknologi, sexualitet, sport, skatter, med många flera. Klienterna kan när som helst ändra och uppdatera sin information.

Hotline: en särskild nödlinje som journalister kan ringa om de inte kan finna lämplig expertis eller inte har tillgång till katalogen/databasen. Sources personal ger omedelbar assistens.

Parliamentary Names & numbers Online: en katalog över och guide till offentliga makt- och befattningshavare. Den tryckta katalogen distribueras endast till betalande prenumeranter. Databasen som ligger till grund för katalogen är endast tillgänglig för registrerade användare. URL?

I praktiken: databasen är lösenordsskyddad. Tjänsten innehåller ständigt färsk kontaktinformation till bland annat: parlamentsledamöter, senatorer, provinsiella och territoriella myndigheter, parlamentariska kommittéer, statliga och regionala ministerium, ambassader, övriga statliga verk och statligt ägda företag och lobbyister.

Prenumeration kostar \$45/år.

Sources Connections: en databas över fler än 7 000 experter, resurser och organisationer som arbetar för bland annat demokratisering, ekonomisk rättvisa, miljö-/samhällsansvar och civila rättigheter. Tjänsten är sponsrad av Connexions Information Sharing Services, en ideell organisation vars syfte är att uppmuntra och förmedla kontakter mellan individer och organisationer som arbetar för en ansvarsfull och hållbar samhällsutveckling.

I praktiken: en lättanvänd och sökbar databas tillgänglig via Sources hemsida (<http://www.sources.com/cxindex.htm>). Tillåter sökning på organisationsnamn eller ämnesområde. Betydande mängder kontaktinformation håller på att bearbetas för implementering i databasen inom några månader. Ulli Diemer, VD för Sources, är också ansvarig utgivare för Connexions (<http://www.connexions.org>).

Övergripande kommentar: onlinetjänsterna är snabba och praktiska trots att de är spartanska i sin utformning. De borde kunna utvecklas och göras mycket mer användarvänliga och sofistikerade med enkla medel. Sources hemsida är bitvis en förvirrande besvikelse – med hänsyn till omfattningen på och syftet för verksamheten och inte minst målgruppen så framstår sajten i det närmaste som amatörmässig för kommunikationsproffs. Men hittar man till sökfunktionerna så är den alltså ändå ett utmärkt verktyg.

Bakgrund/historik

Sources publicerades ursprungligen i Content, en analytisk tidskrift om media (jämför med delen "Presskontakt" i tidningen *Journalisten*). Källsektionen växte snabbt ur tidskriften och fick ett eget liv.

Projektstart och finansiering

Sources första fristående upplaga publicerades 1977 av Barrie Zwicker, då ägare och ansvarig utgivare av den förlusttyngda Content – som han tvingades sälja 1981. Sources gick dock omedelbart med vinst. Sedan starten har katalogen publicerats två gånger per år och utkommit i totalt 42 upplagor.

1990 utvecklade Sources en onlinetjänst som ursprungligen drevs som en BBS – elektronisk anslagstavla. 1995 utvecklades denna tjänst till en Internetsajt (<http://www.sources.com>).

Ägare

Sources, ett privat företag med Barrie Zwicker som ensam ägare.

– Företaget drivs mer som en ideell organisation med en stark känsla för visioner och mål, säger Ulli Diemer, VD för Sources.

– Vårt främsta mål är att ge media tillgång till en så bred variation av expertis och åsikter som möjligt. Vi vill också göra det möjligt för så många organisationer och individer att nå media.

Zwicker själv arbetar huvudsakligen som mediakritiker för Vision TV.

Medlemmar/klienter/expert

Sources Select: drygt 1 000 betalande företag, organisationer, institutioner och myndigheter.

Avgifter

Sources Select, klienter:

Grundavgift: \$329/år. Slutavgiften baseras dock på företagets/organisationens årsomsättning. Resurssvaga organisationer betalar mindre än storföretag.

Logo: svartvit – \$99/år, färg – \$250 år (80% av klienterna väljer detta).

Rubrik: en stor rubrik på företagsnamnet (27,5 punkter, fet, istället för 10,5 punkter normal/versal) kan erhållas för \$49/år. Logo och stor rubrik kan köpas i paket för \$129.

Verksamhetsbeskrivning: 50 ord ingår i grundavgiften. Tillägg kostar \$5/ord.

Franska: en fransk kopia av informationen kan läggas till för \$99.

Kontakter: 15 kontakter ingår i prenumerationen. Tillägg kostar \$25/namn.

URL: direktlänk till företagets egna hemsida kostar \$25/år.

prenumeranter:

Kostnadsfritt för journalister som kan bevisa att de är journalister, eller redan ingår i utskickslistan. För övriga kostar katalogen/tjänsten \$45/år.

Parliamentary Names & Numbers, prenumeranter: \$45/år

Personal

14 hel- och deltidanställda personer – motsvarande drygt 10 heltidstjänster – arbetar på huvudkontoret i Toronto. Detta inkluderar också projektanställd personal.

Frekvens på förfrågningar

Internettjänsten har drygt 5 000 användare varje månad.

Övrig statistik (enligt Sources)

I en enkätundersökning som skickades ut tillsammans med senaste upplagan av den tryckta katalogen Sources frågades 10 650 journalister hur ofta de använder Sources:

varje dag: 35%

varje vecka: 39%

varje projekt: 26%.

Sources användarprofil:

Tjänsten når drygt 80% av Kanadas journalister, författare och tal- och manusförfattare verksamma inom: radio, TV, tidskrifter, dagspress, veckotidningar,

Ekonomi

Årsbudgeten uppgår till drygt 600 000 kanadensiska dollar.

Vilka parter står för kostnaderna

Sources Online: klienterna/experterna och annonsörerna

Parliamentary Names & Numbers: prenumeranterna

Framtiden

Ulli Diemer:

– Vi arbetar på flera olika nya projekt som utvecklar vår verksamhet på ett naturligt vis, dels på egen hand, dels i samarbete med andra organisationer. Särskilt Internet gör det möjligt att överväga projekt som spänner över internationella gränser.

Kontaktinformation

Sources

4 Phipps Street, Suite 109

Toronto Ontario, M4Y 1J5, Canada

Tel: 1-800-299-7990, +1 416 964 7799

Fax: +1 516-689-1425, +1 416 964 8763

E-post: subs@sources.com

WWW: <http://www.sources.com>

Telnet: <telnet://sources.com>

BBS (Sources Select Online) +1 416 229 4465

Kontakter:

1. Ulli Diemer

VD

E-post: udiemer@sources.com

Tel: +1 416 964 7799

Fax: +1 416 964 8763

2. Barrie Zwicker

Ägare, grundare

E-post: bz@sources.com

Tel: +1 416 964 7799

Fax: +1 416 964 8763

Tel hem: +1 416 651 5588

Fax hem: +1 416 651 1208

Har också en egen profil i Sources Select och Connexions under sökordet "Zwicker".

SCIENCE CONTACT

Land: Frankrike

Typ: centraliserat expertnätverk

Målgrupp: journalister i allmänhet

Driftansvar: ideella Science Contact

Syfte: öka allmänhetens förståelse för vetenskap och teknologi genom att hjälpa journalister finna oberoende och objektiv information, samt genom att förmedla kontakter med expertis inom alla vetenskaper

Finansiering: sponsorer, prenumerationsavgifter

Räckvidd: ca 2 000 experter

Geografisk räckvidd, användare: nästan uteslutande franska journalister

---

Expertdatabasen innehåller namn på 2 000 experter inom naturvetenskap, medicin och teknologi.

Referensinformation till forskningsmaterial, dokument, rapporter och pressreleaser från olika forskningsinstitutioner, samt information om kommande konferenser och seminarier tillhandahålls också av Science Contact.

I praktiken: Journalisternas frågor handläggs genom att Science Contacts personal söker i tjänstens databaser efter relevant expertis. Tjänsten strävar efter att tillhandahålla ett diversifierat urval experter efter att handläggaren har försäkrat sig om att specialisterna är tillgängliga och förberedda. Därmed påminner tjänsten i stor utsträckning om MRS.

Expertprofil

Samtliga experter i Science Contacts databas är internationellt erkända forskare och ingenjörer. Inbjudningar till deltagande skickas ut från ordföranden för tjänstens vetenskapliga rådgivande kommitté. Inbjudningen följs av ett formulär som ska fyllas i med CV-information, tidigare och nuvarande arbete, publikationer, etc. Databasen uppdateras ofta och regelbundet, enligt uppgift.

Frekvens på förfrågningar

Tjänsten tar emot och behandlar drygt 10 frågor varje dag.

Användare

Science Contact har drygt 2 000 användare från 1 000 olika nyhetsföretag. Av dessa användare finns 40% hos tidskrifter/magasin, 26% arbetar inom Tv, 15% inom radio och endast 4% i dagspress.

Frågeprofil

Frågorna täcker ett brett spektrum av frågor: hälsa och medicin, aktuell vetenskap och teknologi, astronomi och geologi, miljö och ekologi, arkeologi, konst, transport och rymdteknik, energi och atomenergi, demografi, historia, ekonomi, sociologi och psykologi.

Projektstart och finansiering

Science Contact startades i april 1991 av den franska Academie des Sciences och Cité des Sciences et de l'Industrie. I juli 1993 omvandlades projektet till en oberoende ideell organisation.

Tjänsten är öppen för alla journalister och finansieras med sponsormedel och medlemsavgifter. Sponsorer är det franska ministeriet för högre utbildning och forskning, Cité des Sciences et de l'Industrie, Academie des Sciences och stiftelsen Villette.

Medlemskap

Bland medlemmarna återfinns exempelvis vetenskapsinstitut som CEA, CNRS, INSERM, Ifremer och INRA, förläggare som Bayard Press, vetenskapliga organisationer som Conseil National des Ingénieurs et Scientifiques de France och Fondation Claude Nicolas Ledoux.

Personal

Science Contact har sin bas i Paris, där fem personer på heltid arbetar med tjänsten: en chef, två researchers och två tekniska ingenjörer. Styrelsen består av 22 medlemmar med ypperliga kvalifikationer. De har ansvaret för tjänstens översyn, administration av vetenskapliga kontakter och den generella policyn, inkluderande kriterierna för och godkännande av nya medlemmar. En rådgivande kommitté föreslår nya experter. De undersöker också regelbundet tjänstens kvalitet och söker bedöma oberoendet och objektiviteten i Science Contacts utgående källmaterial.

Framtida utveckling

Under 1999 skulle tjänstens första webbsajt gå i drift. Den lyser ännu med sin frånvaro på nätet.

Kommentar: ambitionerna är stenhårt fokuserade på kvalitet. I detta avseende tycks Science Contact ha ett oklanderligt utbud. Den tungrodda organisationen förefaller dock vara kontraproduktiv eftersom den inte främjar mångfalden i utbudet till medierna, menar en fransk kollega.

Kontaktinformation

Science Contact
Cité des Sciences et de l'Industrie
75930 Paris Cedex 19, France
Tel: +33 1 40 05 80 90
Fax : 33 1 40 05 80 01
E-post: scontact@club-internet.fr

Kontakt:

1. Dr Michel van Hollebeke, VD
2. Karine Benard, ansvarig för dokumentation
3. Sandrine Chermet , ansvarig för analys

FACSNET & SOURCES ONLINE

<http://www.facsnet.org>

Typ: centraliserad expertdatabas

Målgrupp: journalister i allmänhet

Driftansvar: ideella Foundation for American Communications (FACS)

Syfte: tillhandahålla kunskap, resurser och perspektiv som reportrar och deras källor behöver för att effektivt kunna kommunicera med varandra för att förmedla viktig information till allmänheten. Sources Online består av en kostnadsfri kontaktförmedling mellan journalister och expertis inom vetenskap, medicin, teknologi, ekonomi, juridik, med mera

Finansiering: sponsormedel. De tre största bidragsgivarna är Ford Foundation, W.K. Kellogg Foundation och CIBA Educational Foundation.

Räckvidd: ca 530 forskare och specialister

Geografisk räckvidd, användare: nästan uteslutande journalister i USA och Kanada.

SUMMERING: USA. Sources Online är en service för journalister i regi av FacsNet, ideella Foundation for American Communications (FACS) Internettjänst. Sources Online erbjuder en centraliserad automatiserad expertdatabas och adressbok till inflytelserika intresseorganisationer. Databasen är sökbar via hemsidan.

Expertdatabasen innehåller namn på drygt 530 forskare och specialister från akademiska institutioner och näringsliv. De är selektivt utvalda efter strikta nomineringsregler och kriterier.

FACS högkvarter i Los Angeles är bemannat av sju heltidsanställda kvalificerade journalister med bred erfarenhet.

Övriga delar av FacsNet innehåller andra mycket användbara resurser för kunskapshungriga journalister.

Tjänster

Sources Online innehåller en expertdatabas, en telefon- adresskatalog över inflytelserika intressorganisationer och en särskild del för företagsinformation. Allt är tillgängligt via FacsNets hemsida. Tillträde till Sources Online bereds endast efter en enkel och kort registreringsprocedur.

News Sources: centraliserad expertdatabas med namn på specialister inom naturvetenskap, ekonomi, juridik, samt social- och samhällsvetenskap. Experterna är verksamma i akademiska institutioner och statliga myndigheter, samt näringsliv och "think tanks". Ungefär 530 experter finns listade i databasen idag.

I praktiken: Varje post i databasen innehåller uppgifter om expertområde, ett kortfattat CV samt kontaktinformation. Sökfunktionen ger möjlighet att söka på namn, ämnesområde och arbetsgivare och ger snabbt resultat.

SourceBank: lista med länkar till särskilda mini-hemsidor för företag. 23 företag/organisationer betalar medlemsavgift för plats i SourceBank.

I praktiken: innehåller verksamhetsprofiler, kontaktinformation, policy, utskrivna tal, pressreleaser och länkar till företagets olika delar.

Reporters' Cardfile: en adressbok med 400 think-tanks samt ideella- och övriga intresseorganisationer.

I praktiken: adressboken är utskriven i en lång lista på en hemsida och är således lätt att ladda hem till den egna datorn i sin helhet.

Registrering: efter en kort registreringsprocedur får varje användare via en "cookie" en personlig adress till en "startsida" på FACSNET. Detta för att underlätta utvecklingen och administrationen av sajten. De kan följa varje användares bruk av tjänsten i detalj.

Övergripande kommentar: gränssnittet till expertdatabasen är både funktionsduglig och trevlig, men den matchar knappast en sökning via de större tjänsterna. Utbudet av experter i News Sources är helt enkelt alldeles för begränsat. Det märks att expertförmedling inte är FACS prioritet, det är blott en liten del av en större och bredare verksamhet.

Bakgrund

FACSNET togs i drift i maj 1996.

– Journalister förlitar sig ofta på experter. Därför skapade vi en expertdatabas som inte kräver någon mellanhand för kontakt mellan journalisten och experten, säger Randy Reddick, redaktör och VD.

Ägare

The Foundation for American Communications – FACS. FACS är en oberoende ideell organisation för utbildning och fortbildning av journalister och befattningshavare i USA. Organisationens uppdrag är att tillhandahålla kunskap, resurser och perspektiv som reportrar och deras källor behöver för att effektivt kunna kommunicera med varandra för att förmedla viktig information till allmänheten.

Sedan grundandet 1976 har FACS genomfört mer än 185 "midcareer" utbildningsprogram för 8 200 journalister, 60 000 befattningshavare/nyhetskällor. FACS producerar och underhåller också en mängd hjälpmedel, såsom Media Resource Guide, Academic Media Handbook, ljud- och videoband och regelbundna nyhetsbrev.

– Hela sajten [FACSNET] är en förlängning av FACS 20-åriga uppdrag att "förbättra kvalitén på information som når allmänheten via nyheter". Sajten är designad särskilt för att hjälpa journalister att prestera bättre rapportering, säger Randy Reddick.

Medlemmar (=experter)

Drygt 530 experter ingår i News Sources.

Alla experter måste godkänna medverkan i databasen. Genom medverkan är det förstått att de måste vara tillgängliga för journalister och bör därför bistå med omfattande CV-information och kontaktinformation.

För att upptas i databasen måste experterna vara införstådda med FACS uppdrag. Med detta medföljer att "de bör försöka hjälpa journalister att förstå en fråga snarare än rada upp trevliga pratminuter" (...) "och bör åsidosätta 'personliga agendor' i umgänget med journalister" (*ur FACS policy*).

Källor kan nomineras av universitet eller andra forskningsinstitutioner som är införstådda med FACS verksamhet och kriterier för experter. Källor kan också identifieras på flera olika vis under verksamheten av FACS personal.

FACS kontrollerar löpande aktualiteten i kontaktinformationen.

Personal

Sju personer arbetar i FacsNets högkvarter i Los Angeles. Två av dessa arbetar heltid med FACSNET, ytterligare tre hjälper till med utvecklingen av sajten.

Sources Online utgör enbart en liten del av deras verksamhet. Sources Online beräknas uppta drygt tio procent av deras totala arbetstid.

Frekvens på förfrågningar/statistik

Ingen tillförlitlig statistik finns tillgänglig på grund av pågående omstrukturering av tjänstens tekniska administration.

Effektivitet, utfall, resultat

Randy Reddick, VD och redaktör:

– Vi har inte genomfört några formella undersökningar. Ett antal användare har gjort sig besväret att skicka oss e-post, generellt sett [men inte alltid] har de uppskattat vårt arbete. Vi tillbringar mycket tid i fält och diskuterar regelbundet sajten med journalister. Responsen tenderar att vara överväldigande positiv.

Ekonomi

Budgeten kan ej diskuteras.

Vilka parter står för kostnaderna

Sources Online är sponsrat av CIBA Educational Foundation och W.K. Kellogg Foundation, samt till viss del av avgifter av klienter till tjänsten SourceBank. Samtliga projekt hos FACS är sponsrade av olika nyhetsföretag, privatpersoner eller ideella organisationer. De två största bidragsgivarna är Ford Foundation och W.K. Kellogg Foundation.

Framtiden

Randy Reddick:

– Den här delen av tjänsten är organisk – i ständig utveckling. Vi koncentrerar våra krafter vad gäller databasutvecklingen 1999 på vetenskap och teknologi. Vi räknar med att lägga till ett dussin nya källor i dessa ämneskategorier under kommande sex månader.

Kontaktinformation

FacsNet

3800 Barham Blvd, Suite 409

Los Angeles, CA 90068, USA

Tel: +1 213 851 7372

Fax: +1 213 851 9186

URL: <http://www.facsnet.org>

Kontakt:

Dr Randy Reddick

Redaktör/VD

E-post: reddick@facsnet.org

Tidigare nyhetsredaktör på The Daily Press. Författare till The Online Journalist och The Online Student, båda skrivna tillsammans med Elliot King.

lokala expertnätverk på universitet

Nedan följer – i all enkelhet – fem exempel på lokala institutionella lösningar för kontaktförmedling mellan journalister och experter. Först en ambitiös men inte helt lyckad teknisk lösning från Bradford University i England. Därefter några rader om två amerikanska och två tyska universitet, varav Buffalo University erbjuder en särskilt estetisk lösning väl värd att uppmärksamma.

Exemplen illustrerar olika modeller för intellektuella inventarieförteckningar och kontaktförmedling till allmänheten. Exemplen påvisar också de stora klyftorna mellan olika organisationers informationsstrategi. Det bör förstås påpekas att undantag expertdatabas över huvudtaget

Not: KK Stiftelsens projektgrupp besökte TU och Humboldt i samband med ett delegationsbesök i Berlin i augusti. Gruppen besökte University of Bradford och Jan Nyberg och Lars Bernspång, KK Stiftelsens stipendiater, i september. Marit Andersson, stiftelsens stipendiat i Monterey, Kalifornien, genomförde studiebesök på USC i november på eget initiativ. Kapitlet nedan om USC inkluderar fakta från Anderssons reserapport.

BRADFORD UNIVERSITY: EXPERTISE TRACKER

<http://www.expert.brad.ac.uk/>

Bradford University har sedan april 1999 en egenutvecklad webbaserad expertdatabas i drift: Expertise Tracker. Systemet är i första hand avsett för företagskontakter men används också av media och allmänhet. Bakom initiativet står universitetets "technology transfer"-enhet – Ventures & Consultancy Bradford Ltd., [VCB] – under ledning av Edward French.

För fem år sedan framställde VCB en tryckt matrikel för universitetets experter. Det tog två heltidstjänstgörande 18 månader att slutföra det EU-finansierade projektet. Ändå var matrikeln i princip föråldrad redan när den trycktes. Med sina tre nyckelord per person begränsade den sökmöjligheterna mycket snävt. Hösten 1997 tog French i samarbete med PR-avdelningen initiativet till att skapa en dynamisk elektronisk matrikel. Expertise Tracker stod alltså klart i april i år med en total prislapp på drygt 450 000 kronor för utvecklingskostnader. Drygt hälften av de 600 akademikerna på Bradford har hittills skrivit in sig i databasen. Systemet är självadministrerande. Forskarna disponerar över fem sidor vardera och ansvarar själva för inmatning av data via en mall på universitetets webb. Varje sida tillåter maximalt fyra länkar till andra webbsidor. Inga bilder är tillåtna. Systemet är också självuppdaterande. Inga förkunskaper krävs, det är bara att logga in med sitt lösenord och lägga till och ändra information som i vilken ordbehandlare som helst. Forskarna måste logga in på sina sidor minst en gång i halvåret för att bekräfta att innehållet fortfarande gäller. Inaktiva konton kontrolleras genom att servern automatiskt skickar påminnelser via e-post till den inaktiva forskaren. Om forskaren därefter loggar in med sitt lösenord så anses kontot åter vara aktivt. Sidorna stängs av efter ett antal påminnelser utan svar

eftersom personen då antas ha slutat. Därmed bevaras informationen i databasen ständigt färsk och aktuell.

Den webb- och javabaserade lösningen har också fört med sig en oväntad och positiv bieffekt: en massiv exponering via de stora sökmaskinerna. Expertise Tracker genererar drygt 10 000 "träffar" i månaden. Blott fem procent av dessa träffar kommer via den egna sökmotorn på universitetets hemsida, som alltså genereras av egen personal, studenter och andra direkta besökare av universitetets hemsida. Resten av träffarna kommer från HotBot, Altavista, Excite, etc. VCB jobbar på att bygga ett system för att kunna följa upp sökträffarna och producera mer detaljerad statistik.

Edward French hoppas nu kunna marknadsföra och sälja Expertise Tracker till andra universitet mot en licenskostnad av £10 000 pund (ca 140 000 kronor).

SVAGHETER:

– gränssnittet är inte särskilt användarvänligt trots enkelheten, sökningar försvåras eftersom sökmotorn tycks ge godtyckliga svar ibland – exempelvis är det svårt att snabbt bilda sig en uppfattning om sambandet mellan sökord och en viss träff

– priset på £10 000 är i häftigaste laget för ett ännu outvecklat databassystem av detta mycket enkla slag

Jan Nyberg och Lars Bernspång, KKS stipendiater på plats i Bradford, är i grunden positiva till systemet. De riktar dock följande kritik på innehållet:

– komplexitet: vissa forskare lägger in material som är svårt för en lekman att ta till sig

– kontroll: ett system för "reviewing" saknas, därmed finns risken att forskarna missbedömer sin kompetens]

Kontakt: Edward French, director

Ventures & Consultancy Bradford Ltd.

21, Claremont, Bradford, BD7 1BG, United Kingdom

Tel: +44 1274 233202

Fax: +44 1274 233206

E-Mail: vcb@bradford.ac.uk

WWW: <http://www.vcb.co.uk>

UNIVERSITY OF BUFFALO: UB EXPERTS

<http://www.buffalo.edu>

En studie i enkelhet, funktionalitet och mycket väl genomtänkt design.

UB Experts syfte är att underlätta för journalister att finna relevant expertis och lämpliga källor vid University of Buffalo, NY. Universitetets hemsida innehåller en sökbar databas över personal och experter vid fakulteten, samt deras respektive kunskapsområden.

Drygt 200 experter ingår i databasen. Några exempel på expertis: hälsa, ekonomi, utbildning, teknik, konst, socialvetenskap, arkitektur, tandvård och juridik. Samtliga experter i databasen är kapabla kommunikatörer och villiga att diskutera med journalister. Då News Services, universitetets informationsenhet,

behandlar förfrågningar från ProfNet använder de själva UB Experts för att lokalisera sina experter.

Expertdatabasen erbjuder information om samtliga experter med enhetlighet. Alla poster är kortfattade men ändå synnerligen informativa. Sökmaskinen visar också sökordet i sammanhanget, samt relaterade länkar till nyheter, seminarier, etc.

Databasen liksom UB:s informationsstrategi i övrigt är omfattande och ger ett gediget och professionellt intryck. Den välstrukturerade hemsidan är ett nöje att bläddra i. Den erbjuder bland annat en baskurs i hantering och konfronterning av journalister och medier, riktad åt båda håll. Lärorikt och nyttigt för såväl forskare som journalister.

Kontakt: Arthur Page, director, Office of the President, budget, SUNY

UB News Services, 136 Crofts Hall, Buffalo, New York 14260

Tel: (716)645-2626

Fax: (716)645-3765

E-Mail: page@newsb.buffalo.edu

News Service: <http://www.buffalo.edu/scripts/newnews/index.cgi>

UB Experts: <http://www.buffalo.edu/scripts/newnews/index.cgi?search=experts>

UNIVERSITY OF SOUTHERN CALIFORNIA : USC EXPERTS DIRECTORY

<http://www.usc.edu>

USC Experts Directory mycket enkel och lättanvänd lokal expertdatabas som är tillgänglig via en särskild ingång för journalister på universitetets hemsida. Syftet är att tillhandahålla en elektronisk expertkatalog till journalister.

Expertförteckningen utvecklades från till elektronisk databas 1994 från den tryckta matrikel som USC publicerat årligen sedan 1988. Uppdateringar sker löpande jämte en stor årlig genomgång. För att få plats i databasen måste experten godkännas av minst en av universitetets 20 dekaner. Kriteriet för att ingå i databasen är att experterna är "kapabla och villiga att kommentera ämnen och sakfrågor i nyhetssammanhang".

Databasen innehåller namn, telefonnummer och e-postadresser till drygt 1 200 experter av totalt 3 600 akademiker vid universitetet. Experterna är organiserade och efter ämnesområde. Sökningar kan också göras efter experternas språkkunskaper (!), vilket bör vara av särskilt intresse för utländska journalister. En sökning i databasen ger en föredömligt överskådlig resultatlista med länkar till mer sidor med mer information i kortfattad form om respektive person.

Kontaktinformation och eventuella externa länkar, exempelvis till expertens privata hemsida, återfinns frekvent.

Snyggt, enkelt, användarvänligt.

USC har drygt 28 000 studenter och en personalstyrka på nästan 10 000 tjänster. Universitetet rankas som ett av USA:s främsta privata universitet. 18 personer arbetar på PR avdelningen.

USC News Service, USC Experts Directory, Los Angeles, Kalifornien

Kontakt: James Lytle, redaktör för "USC On-Line Experts Directory"

Tel: +1 213 740-4751

Fax: +1 213 740-7600

E-post: jlytle@usc.edu

Experts Directory: <http://uscnews.usc.edu/experts/index.html>

Other Directories: <http://www.usc.edu/info/directories.html>

HUMBOLDT UNIVERSITÄT

är det gamla Berlin Universität på den gamla östsidan. Idag har Humboldt drygt 31 000 studenter. Informationsavdelningen har åtta anställda.

Presstjansten arbetar på egen hand med Berlins lokala medier och – via IDW – med nationella nyhetsmedier och specialmedier. Alla pressmeddelanden går ut via IDW (*för närmare information om IDW och ExpertenMakler, se särskilt kapitel ovan*).

Presstjansten bevakar löpande frågor via IDW:s ExpertenMakler. Mellan 12 och 20 förfrågningar från journalister besvaras varje dag. Ungefär hälften av dessa kommer via ExpertenMakler.

Frågorna administreras med hjälp av universitetets interna expertdatabas.

Registret omfattar 607 ämnesområden och 5 016. I runda slängar fördelar sig expertisen på 300 "experter", 500 professorer och 3 200 medarbetare.

Databasen revideras varje halvår genom utskick/enkäter till alla medarbetare.

Administrationen sköter informationsenheten. De har dock inga rutiner för löpande kontroll och uppdatering av pågående research. En modernisering och omfattande utbyggnad av databasen är på gång.

Humboldt Universität,

Unter den Linden 6, D-10099 Berlin

Kontakt: Heikke Zappe, PR-chef

Tel: +49 30 2093 2946

Fax: +49 30 2093 2107

E-post: hu-presse@uv.hu-berlin.de

<http://www.rz.hu-berlin.de/>

TEKNISCHE UNIVERSITÄT BERLIN

ligger i gamla väst. Drygt 30 000 studenter. Upp till 50 förfrågningar behandlas varje dag av informationsenheten, från IDW och via ringande reportrar. Hälften av dessa frågor kan oftast besvaras med en kontaktförmedling inom universitetet. Drygt två av tio besvarade frågor via ExpertenMakler resulterar i en direktkontakt med en journalist.

Till skillnad från Humboldt saknar TU en intern expertdatabas. Förfrågningar besvaras därför ofta med hjälp av en tryckt arlig personalmatrikel eller genom eventuell personkännedom. En expertdatabas i elektronisk form kommer sannolikt att skapas under det kommande året.

Personal: fyra fasta, samt sex frilansar som sköter nyhetsbrev, redaktorskaps, författande av pressreleaser, samt PR- och utställningsmaterial.

Not: Både för Humboldt och TU utgör IDW en mycket viktig länk till medier utanför Berlin. Båda universiteten uppskattar att mellan 70 och 80% av alla

förfågningar, inklusive telefonfrågor, kommer från lokala medier. Många av dessa rör ekonomiska och administrativa nyheter om driften.

Teknische Universität Berlin
Straße des 17. Juni 135, 10623 Berlin
Kontakt: Mirjam Schmidt, PR-chef
Tel: +49 30 314 70 07
E-post: mirjam.schmidt@tu-berlin.de
<http://www.tu-berlin.de/>

vetenskapliga nyhets- och informationstjänster

EUREKALERT!

<http://www.eurekalert.com>

Land: USA, världen.

Typ: centraliserad nyhets- och informationstjänst

Målgrupp: kvalificerade vetenskapsjournalister och allmänheten

Driftansvar: American Association for the Advancement of Science (AAAS), med teknisk support från Stanford University

Syfte: Kostnadsfri 24-timmars nyhets- och informationstjänst för journalister och allmänhet. Nyhetskanal för embargoförsedda (för allmänheten okända) förhandsartiklar om forskningsrön från kvalificerad vetenskapliga tidskrifter – endast tillgänglig för ackrediterade journalister. Omfattar vetenskapliga förhandsnyheter och bakgrundsmaterial inom medicin, hälsa, ingenjörskonst, teknologi, humaniora, mm – från 963 informatörer/redaktörer vid 300 medlemsinstitutioner och vetenskapliga tidskrifter

Finansiering: sponsormedel och prenumerationsavgifter (\$250–\$2 000/år) samt annonser.

Räckvidd: 1 993 reportrar från 863 nyhetsorganisationer i fler än 40 länder

Geografisk räckvidd, användare: majoriteten av journalisterna är verksamma i USA. Drygt 760 journalister, eller 40 procent, finns i övriga världen. 586 av dessa återfinns i Europa. De europeiska användarna motsvarar därmed drygt 31 procent av det totala antalet registrerade journalister. Tjänsten genererar också allt fler användare hos allmänheten. När nyheterna offentliggörs på EurekAlerts offentliga webbsida blir de ibland lästa av uppemot 17 000 personer.

SUMMERING: USA, världen. En sofistikerad webbaserad nyhetstjänst med syfte att öka och kontaktytorna mellan kvalificerade forskare och journalister och allmänhet. EurekAlert! tillhandahåller för journalister kostnadsfri tillgång till aktuella och opublicerade vetenskapliga nyheter från tidskrifter, forskningsinstitut och andra organisationer. De medverkande informationskällorna, i huvudsak forskningsinstitutioner och vetenskapliga tidskrifter, betalar för tillträde till EurekAlert! som publiceringskanal/pressmeddelandetjänst. Dessa medlemsinstitutioner utgörs i huvudsak av tunga nordamerikanska institutioner och företag.

EurekAlert! består dels av en offentlig och dels av en lösenordsskyddad del. Den senare ger tillträde till opublicerade förhandsartiklar och pressmeddelanden om forskningsrön som är avsedda för publikation i peer-review tidskrifter. Endast journalister vars kvalifikationer på förhand kontrollerats och godkänts av respektive medlemsinstitution ackrediteras efter att de accepterat vissa restriktioner. Därmed kan de göra utförlig bakgrundsresearch och förbereda artiklar som kan publiceras i de egna tidningarna/nyhetstjänsterna på samma klockslag som forskarna offentliggör sina slutsatser.

Så snart embargodatomet för en nyhetsartikel är passerat så blir nyheten tillgänglig för allmänheten via hemsidan. Alla releaser arkiveras i en sökbar databas. Tjänsten blir alltmer populär hos allmänheten.

Övriga tjänster utgörs av nyhetsbrev, kalendarium för betydelsefulla vetenskapliga evenemang och möten, ett sökbart arkiv med nyheter och länkar till grafiska presentationer och annat referensmaterial tillgängligt på webben. EurekAlert! är konstruerad för, känd av, och utnyttjas framförallt av, vetenskapsjournalister från kvalificerade och tongivande nyhetsorganisationer och publikationer från hela världen.

En av världens största vetenskapliga organisationer och förlag står bakom: American Association for the Advancement of Science (AAAS), bland annat utgivare av tidskriften Science. AAAS är en ideell organisation. Finansieringen av EurekAlert! sker med sponsormedel, prenumerationsavgifter samt annonser. Översynen och policyfrågor sköts av en rådgivande kommitté bestående av medlemmar från alla medverkande parter. För närvarande arbetar 11 personer på heltid – i sällskap av flera konsulter – med att underhålla och utveckla tjänsten.

En tredjedel av de 1 993 registrerade journalisterna skriver minst en artikel i veckan baserat på nyhetstips från EurekAlert!, enligt en nyligen genomförd enkät.

Jag kan inte tänka mig ett liv utan EurekAlert!.

Jag använder den varje dag.

Jag kan inte förstå hur jag tidigare klarade mig utan tjänsten.

Tim Radford, vetenskapsredaktör på The Guardian.

Tjänster

EurekAlert! tillhandahåller en centraliserad informationstjänst med nyheter och pressreleaser om nya vetenskapliga rön, kalendarium med aktuella evenemang, samt listor med utlysningar av stipendier och priser, nya böcker och publikationer, länkar till grafiska presentationer, referensverk och kontakter. Allt finns tillgängligt på en utvecklad och användarvänlig sökbar webbsajt som omfattar med tillgång till arkiv och andra resurser.

Scoops – News Releases: nyheter och pressmeddelanden om forskning med länkar till grafik, referensverk, relevanta resurser på webben, samt kontaktinformation. Nuvarande publiceringstakt är drygt 20 nyheter/dag.

I praktiken: dagens nyheter presenteras i en kronologisk och överskådlig lista. Nyheterna presenteras med en informativ och välskriven summering. En symbol indikerar om den underliggande artikeln förekommer i en peer-review tidskrift. Nyheterna presenteras också med länkar till hela pressmeddelandet/artikeln. Länkar till illustrationer, bilder och annat visuellt material ingår också. Även sponsor anges – alltså vem som står bakom finansieringen av forskningen. Vissa pressmeddelanden finns i sin helhet på EurekAlerts! hemsida, andra länkas till "originalet" på hemsidan hos respektive ansvarig institution/tidskrift. Bidragande organisationer ansvarar själva för innehållet i sina artiklar. EurekAlert!s redaktörer, som opererar från AAAS's informationsavdelning, kontrollerar dock allt material innan det publiceras och ser till att eventuella förtydliganden och extra information läggs till av upphovsmännen där de bedöms

vara nödvändigt. AAAS redigerar aldrig något material själva. Allt material arkiveras.

News Archive: Arkivet och dess sökfunktioner medger sökning på nyckelord, fritext, institutioner och geografisk placering. Så snart embargo datumet för en nyhetsartikel är passerat blir nyheten tillgänglig för allmänheten på hemsidan. Allt arkiverat material är således tillgängligt för allmänheten. Fler än 10 000 pressmeddelanden ingår idag i arkivet [1 november 1999].

EurekAlertExpress!: sammanfattande e-postbaserat nyhetsbrev och automatiserad bevakningstjänst/agent. Endast registrerade/ackrediterade journalister kan utnyttja denna tjänst. Inställningarna sköter reportern själv via sin personliga användarprofil på EurekAlerts hemsida.

Kommentar: smidigt. Med hjälp av denna tjänst behöver reportern inte besöka EurekAlerts hemsida lika ofta. Nyheterna kommer automatiskt via e-post till den egna brevlådan.

Opinion and Policy Forum: genom denna nya del av tjänsten kan informatörerna/redaktörerna vid medlemsinstitutionerna erbjuda mer omfattande och djupgående bakgrundsmaterial för journalister. Genom Forum kan EurekAlerts medlemmar publicera exempelvis vetenskapliga artiklar, tal, utskrivna vittnesmål i kongressen, faktablad och länkar till mer omfattande forskningsrapporter och analyser. Dessa nya funktioner är skapade på begäran av både medlemsinstitutioner och journalister. Tanken är att detta ska göra det lättare för journalisterna att snabbt sätta sig in i nyheter om olika forskningsrön.

Kalendarium: information om när/var/hur för kommande vetenskapliga evenemang, möten, konferenser och seminarier.

Allmänna nyheter: information om stipendier, fonder och priser, utlysningar såväl som resultat. Information om vem som fått medel för vad.

Books/grants/awards: nyheter om aktuella vetenskapliga publikationer, vad de handlar om och vart och hur de kan införskaffas. Information om stipendier, forskningsanslag och utmärkelser.

Offentlig och exklusiv användarnivå: tjänsten är uppdelad i två "lager": en offentlig del som är tillgänglig för allmänheten, samt en exklusiv del som endast kan användas av ackrediterade vetenskapsjournalister. Den kvalificerade delen tillhandahåller, utöver det offentliga materialet, opublicerad aktuell information försedd med strikta förhållningsregler.

För närvarande är 1 993 reportrar från 863 nyhetsorganisationer i fler än 40 länder registrerade användare. 963 informatörer från 300 institutioner är registrerade medlemmar på EurekAlert!. [1 november 1999]

I praktiken: för att få tillgång till det restriktionsförsedda delarna av tjänsten måste journalisterna först registrera och identifiera sig. AAAS godkänner/avslår ansökan inom ett par dagar (se avsnitt nedan om "Medlemmar"), därefter kan journalisterna i sina "användarprofiler" ansöka om särskild tillgång till exklusiv och embargo försedd information från ledande vetenskapliga publikationer. Det är alltså dessa tidskrifter – inte EurekAlert! – som bestämmer förhållningsregler och restriktioner för sitt eget material. Informatörerna har ej tillgång till annat

embargoförsett material än sådant som de själva publicerat för sin egen institutions räkning.

När datum och klockslag för eventuella restriktioner har passerats förs informationen automatiskt över till den offentliga delen av tjänsten.

Övergripande kommentar: en seriös, kraftfull och användarvänlig nyhetstjänst. Slagsida på nyheter och information från nordamerikanska forskare och institutioner.

Bakgrund/historik

Nan Broadbent, informationsdirektör på AAAS, sökte efter ett sätt att använda Internet som ett led i organisationens målsättning att vidga allmänhetens tillgång till information om och förståelse för vetenskap. Broadbent samlade en grupp informatörer till ett idémöte i mars 1995. Diskussionen handlade om hur de skulle kunna använda WWW för att nå journalister.

Projektstart och finansiering

I februari 1996 visade Broadbent upp en första version av tjänsten upp på AAAS årsmöte. I maj 1996 sjösattes den första officiella versionen av EurekAlert! – en grundstomme. Vem som helst kunde publicera material under de första sju månaderna, kostnadsfritt.

1 januari 1997 avgiftsbelades tjänsten genom en avgiftsbelagd "prenumerationsservice" för organisationer som ville publicera nyheter. AAAS strävar efter att hålla dessa kostnader på ett minimum. De är en ideell organisation som agerar i allmänhetens tjänst.

I juli 1997 sjösattes den mer sofistikerade och omfattande databastjänst som ligger till grund för det nuvarande gränssnittet i EurekAlert!

En rådgivande kommitté bestående av ledande journalister, redaktörer och informatörer från forskningsinstitut och vetenskapliga publikationer ansvarar för riktlinjer och policybeslut.

Den största enskilda finansiären är och var AAAS. Genentech och Monsanto bidrog med en del startkapital. Burroughs Wellcome Fund delfinansierade sjösättningen av ett pilotprojekt. Stanford University bidrog med tekniskt stöd och sköter nu tjänstens tekniska underhåll och säkerhet.

AAAS beskriver EurekAlert! som ett public-service projekt: "EurekAlert! skapades för att tjäna tre parter – journalister, som regelbundet rapporterar om vetenskapliga nyheter och forskning; vetenskapliga tidskrifter, forskningsinstitut, statliga verk, företag och ideella organisationer [från 'hela världen'] som analyserar de senaste rönen; och allmänheten, som tjänar på nyheterna och forskningsrönen som publiceras".

Ägarstruktur

American Association for the Advancement of Science (AAAS) – en av världens största vetenskapliga organisationer och förlag. Utgivare av tidskriften Science. AAAS har drygt 120 000 medlemmar i USA och totalt 24 000 medlemmar i 129 andra länder [1998]. 275 tekniska och vetenskapliga organisationer med fler än sju miljoner medlemmar är institutionella medlemmar i AAAS.

Medlemmar [prenumeranter/informationskällor]

Huvudsakligen amerikanska universitet och forskningsinstitutioner, samt internationella vetenskapliga tidskrifter. I viss mån även amerikanska företag och undantagsvis utländska institut. 300 organisationer medverkar idag. Drygt 80 av dessa är peer-review tidskrifter. Samtliga betalar för medlemskap och publikationer av nyheter på EurekAlert!

I januari 1997 var antalet medverkande organisationer 50.

– Vår tillväxt ser lovande ut i Europa, Israel, Kanada, Australien och kanske Sydafrika. Våra nuvarande medlemmar är huvudsakligen akademiska och statliga eftersom vi hittills inte har försökt få industrin ombord. Det gör vi dock nu, säger Nan Broadbent.

Värt att notera: svenska Naturvårdsverket prenumererar på EurekAlert! och publicerar nyheter med jämna mellanrum. Andra exempel på institutionella medlemmar: the Australian Membrane and Biotechnology Research Institute, Boeing Corporation, Columbia University, Deutsche Forschungsgemeinschaft, Glaxo Wellcome, Harvard University, The Lancet, Massachusetts Institute of Technology (MIT), Molecular Psychiatry, Max Planck Society, National Geographic Society, NASA, Netherlands Organization for Scientific Research, Science, the Smithsonian Institution, Swiss National Science Foundation, UNESCO, University of Oxford, Yale University.

En ständigt uppdaterad lista på samtliga registrerade organisationer återfinns på http://www.eurekalert.org/e_info/subscribers.html

EurekAlert! stöds av inflytelserika föreningar för vetenskapsjournalister runt hela världen.

Användarprofil, journalister

De registrerade användarna är en väldiversifierad och namnkunnig skara journalister från hela världen, med viss amerikansk dominans. De torde utgöra en mycket aptitlig målgrupp för institutioner som vill förmedla sitt budskap till kvalificerade media. 1 993 reportrar från 863 nyhetsorganisationer i fler än 40 länder är registrerade. 586 av de 760 utomamerikanska reportrarna har sin hemvist i Europa. De europeiska journalisterna fördelar sig enligt följande:

Storbritannien – 215

Tyskland – 111

Frankrike – 61

Holland – 35

Italien – 31

Sverige – 31

Schweiz – 30

övriga länder: 72

Bland de svenska medierna märks: Aktuell Grafisk Information, Dagens Nyheter, Göteborgs-Posten, Forskning & Framsteg, Ny Teknik, SVT, TV4, Teknik och Vetenskap, samt Utbildningsradion. Några andra exempel: ANSA (Italian Press Agency), Asahi Shimbun, Associated Press, Australian Broadcasting, BBC, Bild

der Wissenschaft, Deutschland Radio, Discovery Channel, Le Figaro, Gazeta Wyborcza, Helsingin-Sanomat, The Independent, Le Monde, Il Mondo, El Mundo, Nature, Reforma, 60 Minutes, Der Spiegel, New York Times, Reuters, Toronto Star, Wall Street Journal, Washington-Post.

En ständigt uppdaterad lista på samtliga registrerade användande organisationerna återfinns på http://www.eurekalert.org/e_info/medialst.html

Webbstatistik:

av EurekAlerts! webbstatistik framgår att över 30 000 besök genereras från användare i Storbritannien och Frankrike. Mellan 10 000 och 30 000 besök genereras av Frankrike, Holland och Sverige. Med hänsyn till befolkningsmängd är det troligt att Sverige genererar överlägset flest besök räknat per capita.

Behörighet och registrering:

Registreringsprocessen är omfattande och noggrann. Tillträde till de mest exklusiva nyheterna bereds endast reportrar anställda av eller regelbundet publiceras i/av kända nyhetsföretag/publikationer/sändningar. Journalister som arbetar för företagstidningar nekas tillträde. Registrerade informatörer får endast tillträde till selekterad information.

Första ledet i processen sker via ett formulär på hemsidan.

För att få tillträde till embargoförsedd information måste reportern faxa tre aktuella klipp med sin egen byline, alternativt sända en skriftlig ansökan på sin arbetsgivares brevpapper med överordnads namnunderskrift. Eventuella anställningsförhållanden med eller uppdrag av finansiella institutioner måste redovisas. Undanhållande av information om jäv kan leda till fullkomlig utestängning.

Personal från EurekAlert! tar därefter kontakt med sökanden och diskuterar behov. Om ansökan godkänns får reportern ett lösenord via e-post.

Avgifter

Medverkande organisationer kan välja mellan att betala en årlig prenumerations-/medlemsavgift, eller en särskild avgift för varje distribuerad release. En årsprenumeration inkluderar: möjlighet att göra obegränsat antal utskick, samt rätten att skriva in experter från den betalande institutionen. EurekAlert! sammanställer också en detaljerad månatlig statistikrapport som beskriver trafiken de offentliggjorda pressreleaserna genererar på tjänstens hemsida. Sedan 1 januari 1997, då EurekAlert! avgiftsbelades, har frekvensen av förnyade prenumerationer varit 90%.

Årsavgifter:

Ideella organisationer, större universitet (>10 000 studenter), statliga verk, medicinska center: \$1 000

Mindre universitet (<10 000 studenter): \$750

Företag och vinstdrivande organisationer: \$2 000 + avgift på \$250 för varje pressrelease

Personal, ledning

Elva personer arbetar på huvudkontoret i Washington D.C.: tre chefer, tre redaktörer, två redaktionella praktikanter, en säljansvarig, en tekniker samt en designer. Utöver dessa anlitas också en teknisk konsult från Stanford University – vars server tjänar som EurekAlerts! hemvist på Internet.

De tre chefernas ansvarsområden är marknadsföring och nya användare, redaktionellt innehåll och teknik. De arbetar under översyn av AAAS informationsdirektör.

AAAS rådgivande kommitté har en betydelsefull roll i den löpande utvecklingen av EurekAlert!. Kommittén består av vetenskapsjournalister, informationsexperter, företrädare för ledande tidskrifter och personal vid AAAS och konsulteras av AAAS för rådgivning i frågor rörande drift, policy och access. Kontoret är bemannat under kontorstid, även under de flesta helger. Tjänsten är automatiserad och uppdateringar sker dygnet runt.

Användningsfrekvens

20 nyheter per dag (i genomsnitt) publiceras på tjänstens hemsida.

Effektivitet, utfall, resultat

Journalister: de tre mest lästa nyhetsartiklarna i juli månad 1999, medan materialet endast var tillgängligt för ackrediterade journalister. Siffran anger antal träffar:

173: European and US attitude differences towards GM foods explained in the 16 July issue of Science (AAAS)

143: Financial stress doubles periodontal disease risk (American Academy of Periodontology)

140: Transformation of normal human cells into cancer cells (Whithead Institute for Biomedical Research).

Allmänhet: de tre mest lästa nyhetsartiklarna i juli månad 1999 för allmänna nyheter och nyheter vars deadlines för embargon passerats. Siffran anger antal träffar:

17 453: Carnegie Mellon scientists to demonstrate spontaneous speech-to-speech translation in six languages in an international video-conference. (Carnegie-Mellon University)

4 925: Bacterial Trick May Explain Why Bladder Infections Keep Coming Back (Washington University of Medicine)

1 593: The Largest Bacterium: Scientists Discover New Bacterial Life Form Off The African Coast (Max Planck Gesellschaft)

Ekonomi

Den exakta budgeten har EurekAlert! inte lämnat ut. En grov överslagsräkning indikerar att den bör uppgå till över två miljoner dollar.

Vilka parter står för kostnaderna?

Sponsorer, såsom Borroughs Wellcome Fund och Genentech, annonsörer samt medlemmar (se *avsnitt ovan om Avgifter*).

Annonsörerna lockas med en inflytelserik målgrupp – vetenskapsjournalister och informatörer med nyckelpositioner hos större forskningsinstitutioner.

Sponsorerna får i gengäld sin logotyp exponerad på EurekAlerts! hemsida, med länk direkt till deras respektive hemvist på webben. Flera olika "nivåer" av sponsorskap finns. AAAS framhåller med eftertryck att ekonomiskt stöd inte har något inflytande på EurekAlerts! innehåll och policy. En "advisory committee" bestående av journalister och representanter från medverkande organisationer står för löpande utformning och tolkning av tjänstens policy.

För närvarande finns det dock inga "aktiva" pengar från sponsorer, förutom ett längre stöd från Burroughs Wellcome Fund. Den nuvarande externa finansieringen kommer huvudsakligen från prenumerationsavgifter. AAAS är den största enskilda finansiären av tjänsten.

Flaskhalsar i systemet?

Nan Broadbent:

– För närvarande genomför vi den första återregistreringen av EurekAlerts! användare, en inventering som ska ske löpande vartannat år. Vi gör det för att garantera tjänstens säkerhet. Arbetet är omfattande på grund av det stora antalet användare. Men vi har utvecklat ett bra system för att administrera releaser, lösenord och liknande.

– Vår enda riktiga flaskhals är att vi aldrig har tillräckligt med tid att fullfölja allting vi skulle vilja genomföra...

Erfarenheter att lägga på minnet

Nan Broadbent:

– Det här projektet har varit ett fascinerande äventyr för alla som har arbetat med det. Projektet för samman forskningspublikationer, vetenskapsjournalistik och vetenskaplig PR i ett nytt medium. Varje beslut varje dag tycks ha en teknisk, redaktionell eller PR-mässig konsekvens som måste beaktas. Det har varit verkligt intressant att arbeta oss igenom alla dessa frågeställningar hittills.

– Internet, vetenskap och journalistik känner inga gränser. Vill man förena dessa världar måste man finna en internationell lösning. EurekAlerts! kärna utgörs av tillgång till förhandsgranskad (*peer-reviewed*) forskning. Tjänsten är framgångsrikt för att den är internationell, pålitlig och innehåller kvalitetsinformation från hela världen. Detta är anledningen till att reportrar använder EurekAlert! och kommer fortsätta att göra det.

Framtiden

– Vi har nu demonstrerat konceptets styrka. Nu ska vi raffinera tjänsten för att det ska fungera så bra som möjligt för de reportrar och det vetenskapssamhälle det tjänar och representerar. Vi omdesignar sajten från ett tekniskt såväl som ett användarvänligt perspektiv. Under 1999 kommer vi implementera flera nya funktioner i tjänsten, säger Nan Broadbent.

Opinion and Policy Forum är en av dessa nya tjänster (*se ovan under Tjänster*).

Ett avancerat nyckelordssystem står också inför snar introduktion. Artiklar i arkivet kommer att klassificeras i ett hierarkiskt system med hjälp av fler än 200 nyckelord grupperade i olika kategorier. Nyckelorden kommer kunna väljas antingen genom tre lager av rullgardinsmenyer eller genom en lista på samtliga

nyckelord. Medlemsinstitutionernas informatörer och redaktörer kommer kunna välja upp till tio nyckelord per artikel.

Nyckelordssystemet kommer också omfatta EurekAlert! Express. Därmed effektiviseras det e-postbaserade nyhetsbrevet och den automatiska bevakningstjänsten.

Kontaktinformation

EurekAlert!

American Association for the Advancement of Science
1200 New York Avenue, NW, Washington, DC 20005 USA

Tel: +1 202 326-6716

Fax: +1 202 898-0391

E-post: webmaster@eurekalert.org

Prenumerationer: business@eurekalert.org.

Policyfrågor: policy@eurekalert.org

Kontakt:

Nan Broadbent

Informationsdirektör för AAAS

E-post: nbroadbe@aaas.org

ALPHAGALILEO

<http://www.alphagalileo.org>

Land: Storbritannien, Europa

Typ: centraliserad flerspråkig vetenskaplig nyhetstjänst – pilotförsök

Målgrupp: kvalificerade vetenskapsjournalister

Driftansvar: British Association for the Advancement of Science (BAAS), i samarbete med flera mycket tunga brittiska samt några europeiska institutioner/vetenskapliga samarbetsorgan.

Syfte: att öka ungdomars, skattebetalares och industrins förståelse för och kunskap om europeisk forskning genom en kostnadsfri 24-timmars presstjänst på webben för förmedling av exklusiva förhandsnyheter om vetenskap, ingenjörskonst och teknologi. Utomeuropeiska nyheter accepteras ej.

Finansiering: medverkande forskningsstiftelser/organisationer

Räckvidd: 600 europeiska universitet och forskningsinstitutioner publicerar för närvarande sammanlagt mellan 5 och 15 nyheter varje dag via AlphaGalileo

Geografisk räckvidd, användare: 950 journalister, huvudsakligen verksamma i Europa, men också från övriga världen. Webbtjänsten genererar 10 000 träffar i veckan

SUMMERING: Storbritannien, Europa. Centraliserad och kostnadsfri vetenskaplig nyhets- och informationstjänst för journalister. Via AlphaGalileo kan journalister ta del av ännu opublicerade forskningsrön från medlemsinstitutionerna under strikta restriktioner. Tanken är att sådan "förpublication" ska ge journalisterna möjlighet att göra bakgrundsresearch och förstå forskningsrönen innan ett visst datum då nyheterna blir officiella och därmed "lovliga" för vidare publikation.

Tjänsten är öppen för alla journalister, samt ansvariga PR- och presschefer och seniorforskare vid olika forskningsinstitutioner. För att få ett användarkonto krävs

ackreditering, vilket sker genom referenser från institutionschefer och redaktörer. Reportrar som bryter mot givna embargo utesluts.

Det är alltså endast ackrediterade journalister som får tillgång till opublicerade artiklar. Inga obehöriga forskare eller informatörer får tillgång till materialet innan det är fullkomligt offentligt. Efter att deadline är passerad och materialet är lovligt kan det också läsas av allmänheten i AlphaGalileos webbarkiv.

Allt insänt material från medlemsinstitutionerna granskas av en redaktör innan publikation. Det finns ingen peer-review funktion eftersom AlphaGalileo är en nyhetstjänst. Bestämmelserna för vad som är tillåtet är nogt reglerat, ansvaret är således författarens. AlphaGalileo förbehåller sig dock rätten att lyfta bort olämpligt material.

AlphaGalileo ska främst tillhandahålla nyheter, bakgrundsmaterial, kalendarium över betydelsefulla vetenskapliga evenemang och kontaktinformation. Tjänsten är ett pilotförsök som finansieras av ledande brittiska och franska forskningsinstitutioner i samarbete med vitala europeiska vetenskapliga organ. AlphaGalileo är inspirerat av – och delvis skapat som en direkt reaktion på – amerikanska EurekaAlert! (se kapitel nedan). Framförallt är det en reaktion på den amerikanska forskningens rådande dominans i europeiska medier.

Resonemanget lyder ungefär så här: om journalister får allt större tillgång till amerikanska forskningsnyheter via Internet så kommer synen på europeisk forskning snedvridas ännu mer, därför måste informationsflödet balanseras. Målsättningen är att skapa en (minst) femspråkig tjänst som omfattar hela Europa. Den ännu outvecklade AlphaGalileo sattes 7 september 1998 av den brittiska forskningsministern och invigdes kort därefter även i Paris av den brittiska ambassadören.

För närvarande delar fyra personer på 2,5 heltidstjänster med att utveckla projektet från BAAS huvudkontor i London. AlphaGalileo har under sitt första pilotår gått från noll till 600 deltagande institutioner, forskningsinstitut och vetenskapliga publikationer och 950 registrerade journalister. Projektet löper till mars 2000 och ska då ha funnit form och finansiering för fortsatt verksamhet.

Kommentar: förhandlingar pågår med flera tunga forskningsstiftelser, EU, brittiska regeringen och franska regeringen om fortsatt finansiering. Projektets framtid ser lovande ut. Den tyngsta nuvarande samarbetspartnern finns i Frankrike. AlphaGalileo söker efter andra allianser över hela Europa.

Projektledaren har uttryckt en stark önskan om att finna skandinaviska/svenska kollegor.

Why not join us?

We are not involved in scientific/cultural imperialism.

AlphaGalileo is a pan-European project.

**The French are our biggest allies,
but it would be terrific to have a Nordic axis to that alliance.**

Peter Green, project manager, AlphaGalileo

Tjänster

AlphaGalileo tillhandahåller en centraliserad webbaserad presstjänst genom vilken registrerade bidragande institutioner publicerar nyheter/pressreleaser, bakgrundsmaterial, kalendarium och relevanta kontakter. Allt material arkiveras i en sökbar databas.

Hemsidans "grundstomme" finns i fem språkversioner (engelska, franska, tyska, spanska, italienska). Huvudattraktionerna, pressreleaserna och övrig aktuell information, finns dock än så länge på sina respektive originalspråk.

Huvudsakligen publiceras engelska artiklar, men en ökande andel franskspråkiga releaser publiceras. En ökande mängd material översätts också till franska. Ett summerande nyhetsbrev på franska utges varje vecka.

Pressreleaser/nyheter: publiceras med länkar till bakgrundsmaterial och kontakter. Nuvarande publiceringstakt är 5–15 nyheter/dag. Innehåller nyheter om forskningsresultat, avgörande finansieringsbeslut av regeringar/internationella organ, samt nya böcker, filmer och utställningar som faller inom ramen för AlphaGalileos verksamhetsmål.

I praktiken: tillträde via en kronologisk och summarisk lista. Bidragande institutioner ansvarar själva för publicerad information. AlphaGalileo vare sig granskar eller redigerar något material, men förbehåller sina redaktörer rätten att ingripa och avlägsna material, samt spärra användare om det skulle krävas. Material från kommersiella forskningsorgan välkomnas – undantaget nyheter om nya produkter.

Kalendarium: kronologisk lista på kommande viktiga vetenskapliga evenemang och möten såsom konferenser och seminarier, med information om när/var/hur. Länkar till utförlig information.

Adressbok: innehåller för närvarande kontaktinformation till forskare och informatörer som är anslutna till AlphaGalileo, brittiska myndigheter vars arbete har relevans för forskning samt STEMPRA – brittiska Science, Technology, Engineering and Medicine Public Relations Association.

Bakgrundsmaterial – science briefing papers: under utveckling – innehåller än så länge endast länkar till andra vetenskapliga resurser som tillhandahåller bakgrundsmaterial inom olika forskningsområden.

Offentlig och exklusiv användarnivå: liksom EurekAlert! är AlphaGalileo uppdelat i två delar: en offentlig del för allmänheten samt en exklusiv och lösenordsförsedd del för godkända registrerade användare – vetenskapsjournalister. Den avskilda delen innehåller opublicerade vetenskapliga nyheter försedda med restriktioner.

För närvarande är drygt 950 reportrar från hela Europa, samt 600 institutioner registrerade användare.

I praktiken: journalisterna måste ansöka om tillträde till tjänstens exklusiva delar (*se avsnitt nedan om Medlemmar*). AlphaGalileo godkänner/avslår ansökan inom ett par dagar och levererar därefter lösenord till nytillkomna användare.

Registrerade forskare och informatörer kan endast se den information de själva publicerat, förutom de offentliga delarna.

Övergripande kommentar: tjänsterna, liksom hemsidan, är ännu unga och outvecklade. Uppslutningen i form av projektets kärntrupp imponerar (*se Ägare nedan*), men AlphaGalileo måste nu ändå kämpa med att skapa "momentum" genom att locka tillräckligt med kapital och support för att kunna skapa en mångspråkig paneuropeisk tjänst.

Bakgrund/historik

Peter Green, tidigare informationschef för Particle Physics and Astronomy Research Council (PPARC), tog initiativet till tjänsten 1997:

–Vi upplever att amerikanska forskningsrön dominerar nyhetsflödet och snedvrider synen på europeisk forskning. Europeiska rymdforskare, exempelvis, har uttryckt att bilden av NASA framstår som alltför framgångsrik. Om ungdomarna och industrin inte förstår betydelsen av forskningen vi bedriver i Europa så kommer de att fly fältet till USA.

Green undersökte saken och kom efter diskussioner med journalister fram till att problemet berodde på att amerikansk forskning är mer tillgänglig, att forskarna är mer villiga att tala med journalister och att det är enklare att få tillgång till forskningsnyheter. Peter Green drog slutsatsen att det är det goda samspelet mellan forskare, administratörer och informatörer som ligger bakom den amerikanska forskningens framgångar i medierna.

Resultatet av Greens efterforskningar är AlphaGalileo, ett pilotförsök som framförallt är avsett att förbättra tillgången till europeiska forskningsnyheter.

AlphaGalileo ska balansera och motverka effekterna av den amerikanska dominansen i medierna. Namnet kombinerar två fundament i europeisk forskningskultur: grekiska språket och en av Europas första forskare – italienaren Galileo Galilei.

– Vi vill locka ungdomarna att stanna kvar och finna spännande forskningsprojekt i Europa så att kan vi hålla den europeiska industrin vid god hälsa. Vi vill uppmuntra europeisk forskning att komma på fötter av egen kraft, förklarar Green.

AlphaGalileo uppmuntrar också forskare att öka sina kontakter med media. Mycket av den europeiska forskningen bedrivs med skattemedel. Därmed är forskare skyldiga att informera skattebetalarna hur pengarna spenderas, resonerar AlphaGalileo.

Projektstart och finansiering

Det tog Green drygt ett år att få loss £70 000, ungefär en miljon kronor. Först i april 1998 kunde han sätta igång arbetet med att skapa tjänsten. AlphaGalileos hemsida invigdes officiellt 7 september 1998 av den brittiske forskningsministern. BAAS har nu officiellt tagit över projektet för att säkra driften åtminstone till mars år 2000. Green är – av BAAS – heltidsanställd projektledare.

Ägarstruktur

AlphaGalileo drivs av British Association for the Advancement of Science tillsammans med Particle Physics and Astronomy Research Council, Engineering

and Physical Sciences Research Council, Central Laboratory for the Research Councils, Novartis Foundation, Natural Environment Research Council och Biotechnology and Biological Research Council. Projektet stöds också av Euroscience, Centre National de la Recherche Scientifique, Wellcome Trust, CERN, European Space Agency, Central Office of Information (UK), Office of Science and Technology, STEMPRA (UK) - Science, Technology, Engineering and Medicine Public Relations Association.

Franska forskningsministeriet (Ministere de l'Education Nationale, de la Recherche et de la Technologie) stödjer ett pilotprojekt för att skapa en franskspråkig del av AlphaGalileo. En ansökan för ekonomiskt stöd för pilotprojekt på andra språk än franska och engelska har skickats till EU:s DGXII.

Medlemmar/användare

Tjänsten är öppen för journalister, forskare, ingenjörer, teknologer och PR-ansvariga i relevanta branscher. 950 journalister och 600 medverkande institutioner var registrerade 1 november 1999. Motsvarande siffra 1 november 1998 var 200 reportrar. Liksom EurekaAlert! är AlphaGalileo en särskilt uppskattad resurs för frilansjournalister och mindre lokala medier som inte har tillgång till telegrambyråer och som hamnar utanför PR-byråers och forskares utskickslistor.

För att godkännas som användare med full tillgång till materialet på AlphaGalileo måste journalisten bifoga referenser till arbetsgivare. Den smidigaste vägen till behörighet är att styrka medlemskap i en organisation för vetenskapsjournalister som ingår i the European Union of Science Journalists' Associations. Några exempel på registrerade användare: BBC, Berlingske Tidende, Dagens Nyheter, Daily Telegraph, De Standard, Die Zeit, Le Monde, Nature, New Scientist, Science, US News & World Report.

Informatörerna (=”contributors”), alltså forskare och PR-medarbetare vid medlemsinstitutionerna, har endast tillgång till de offentliga delarna av hemsidan, samt den embargoförsedda information de själva publicerat. För att godkännas som bidragsgivare måste forskaren eller informatören vara anställd på ett universitet eller annan forskningsinstitution med bas i Europa. Bidragsgivaren ska inneha en position på institutionsledningsnivå eller däröver, eller arbeta på en vetenskaplig PR-avdelning.

När de bidragande användarna blivit godkända och registrerade ansvarar dessa själva för all information som publiceras via tjänsten. AlphaGalileo vare sig redigerar eller förhandsgranskar information, men förbehåller sina ansvariga redaktörer rätten att avlägsna material eller spärra användarkonton om behov skulle uppstå. Några exempel på medlemsinstitutioner: British National Space Center, CERN, European Science Foundation, Ford Motor Company, Istituto Nazionale di Fisica Nucleare, Max Planck Gessellschaft, Royal Swedish Academy of Engineering, University of Cambridge, University of Oxford.

Personal, ledning

Det redaktionella ansvaret delas av projektledaren Peter Green och Alan Roberts, anställda av British Association of the Advancement of Science. Green är heltidsanställd, Roberts har en halvtidstjänst – den andra halvan är han informationschef för BAAS. Sabine Louët från Novartis Foundation och MediaResourceService hjälper till med franska översättningar vid behov och

arbetar på halvtid för projektet. En teknisk redaktör har en tjänst på 75% för mjukvarumässig programmering och utveckling av tjänsten. AlphaGalileo har en styrgrupp som inkluderar representanter från British Association for the Advancement of Science, Euroscience, vetenskapsjournalister, CERN och flera brittiska forskningsråd och universitet.

Användningsfrekvens

37% av journalisterna besöker AlphaGalileo minst tre gånger per vecka. 38% av journalisterna har skrivit minst två artiklar till följd av nyheter via AlphaGalileo [enligt en enkät från januari 1999]. Webbtjänsten genererar över 10 000 träffar i veckan. Antalet publicerade nyheter ökar sakta men säkert – för närvarande publiceras 5-15 nyheter varje dag.

Ekonomi

Budgeten var £110 000 för 1998.

Vilka parter står för kostnaderna?

Stiftelser och forskningsråd (*se Ägarstruktur ovan*). Förhandlingar och diskussioner pågår med andra potentiella finansiärer, bland annat EU-anknutna organ.

Flaskhalsar i systemet?

Peter Green:

– Vi behöver ytterligare en teknisk assistent och pengar för en hel del resande i Europa i PR- och informationssyfte.

Erfarenheter att lägga på minnet

På frågan om Peter Green vill nämna några särskilt viktiga/smärtsamma erfarenheter tvekar han inte ett ögonblick:

– Brist på fantasi hos vissa forskningsstiftelser! Problemet har varit att människor med pengar har velat se tjänsten fungera innan de ville överväga finansiering och människorna som trodde på och välkomnade projektet hade inga pengar.

– Det tog ett år av dörrknackande innan vi fick loss pengarna för att starta. Förståelsen för Internets betydelse och potential som verktyg kan inte tas för givet.

– Vi har diskuterat samarbete med EurekAlert!, men de förmodar och kräver vissa saker om och av europeiska universitet som inte alltid är tillämpbara. Exempelvis, vi har ingen centraliserad PR-verksamhet som motsvarar den amerikanska. Därför har vi skapat AlphaGalileo på egen hand. Korsreferenser mellan EurekAlert! och AlphaGalileo kommer naturligtvis att finnas. Vi befinner oss inte i en konkurrenssituation. Vi känner dock att det finns utrymme för mer än en tjänst i världen, precis som det finns plats för flera dagstidningar...

– Det känns en smula märkligt att det är jag, en brittisk medborgare, som försöker övertyga franska myndigheter om vikten av att information om fransk forskning på franska görs tillgänglig för allmänheten...

Framtiden

Peter Green:

– Nya samarbetspartners över hela Europa är välkomna, i synnerhet sådana som skulle kunna stödja en fransk, tysk, italiensk eller spansk språkversion av tjänsten. Om någon gav oss öronmärkt finansiellt stöd skulle vi omedelbart kunna skapa en svensk eller grekisk version av tjänsten.

– Inom kort kommer journalisterna kunna prenumerera på ett personligt anpassat nyhetsbrev med information om nyheter inom reporterns intresse-/bevakningsområde.

– En databas avsedd för referensmaterial med digitala bilder och grafik håller på att utformas. För närvarande erbjuds endast små "thumbnails". Utifrån dessa får reporterna beställa bilder med hög kvalitet via traditionell postgång.

– Vi måste kämpa med att upprätthålla inflödet av pengar... vi har pågående förhandlingar med Wellcome Foundation och med EU. Pengarna räcker i stort sett till mars 2000, då vi planerar att avsluta projektet om det inte lyckas, eller utöka i full skala till en femspråkig tjänst. För närvarande tyder allt på att tjänsten är en succé!

– Varför inte göra oss sällskap? Vi är inte involverade vare sig i vetenskaplig eller kulturell imperialism. AlphaGalileo är ett pan-europeiskt projekt. Fransmännen är våra närmaste allierade – det vore lysande om vi kunde finna en nordisk axel till den alliansen.

Kontaktinformation

AlphaGalileo
British Association for the Advancement of Science
23 Savile Row
London, W1X 2NB, United Kingdom
Fax: +44 (0)171 973 3051
WWW: <http://www.alphagalileo.org/>

Kontakt:

1. Peter Green
Projektledare
E-post: peter.green@alphagalileo.org
Tel: +44 (0) 1793 496200
Har god kontakt med IDW, ExpertNet och Profnet.

2. Alun Roberts
Redaktör + informationschef för BAAS
E-post: alun.roberts@alphagalileo.org
Tel: +44 (0)171 973 3077

3. Sabine Louët

Fransk redaktör
E-post: sabine.louet@alphagalileo.org
Tel: +44 (0)171 636 9456
Fax: +44 (0)171 637 2127

QUADNET

<http://www.quad-net.com>

Typ: centraliserad informations-/nyhetstjänst

Målgrupp: journalister i allmänhet

Driftansvar: privatägt, Alan Hall, fd redaktör för Scientific American

Innehåll: att utgöra en förlängning av klienternas informationsavdelningar och distribuera nyheter och pressreleaser om forskning, teknologi och medicin till media.

Finansiering: avgifter från medlemsorganisationer, \$500/år för företag, \$100/år för ideella organisationer och \$25 per publicerad artikel.

Räckvidd: okänd, sannolikt inte särskilt omfattande

Geografisk räckvidd, användare: drygt 1 000 journalister från hela världen, varav två tredjedelar finns inom USA [1 november 1999]. Motsvarande siffra vid samma tidpunkt 1998 var 800 journalister.

SUMMERING: USA, världen. En mycket enkel centraliserad webbaserad nyhetstjänst med syfte att kostnadsfritt leverera forskningsnyheter till journalister på uppdrag av klienterna. Antalet betalande klienter är lågt, uppskattningsvis ett femtiotal. De flesta återfinns bland amerikanska universitet.

Nyhetsammandragen skickas via ett dagligt nyhetsbrev till de prenumererande journalisterna. Inga särskilda kvalifikationer eller förbindelser krävs för att bli registrerad.

Tjänsten ägs och drivs av Alan Hall, före detta chefredaktör för Scientific American. Finansieringen av QuadNet sker helt och hållet med avgifter från klienter.

Grovt förenklat skulle man kunna sammanfatta QuadNet som en mindre sofistikerad form av EurekaAlert! QuadNet framhåller dock att de var först ut på plan. Tjänsten startades redan 1994.

**Yet, amid of all this technology,
reporters still are swamped with printed press releases.
Increasingly, many reporters and editors are saying:
"If it is not on my computer screen, I don't need to know about it."**

QuadNet

Tjänster

QuadNet är en centraliserad informationstjänst och tillhandahåller dagliga nyhetsbrev med sammanfattningar av nyheter om forskning och utbildning från medverkande institutioner. I sammanfattningarna ingår referenser till artiklarna i sin helhet.

Pressreleaser/Nyheter: Varje morgon skickas en lista med nyhetssummeringar till de registrerade reportrarna via en e-postbaserad listserv. Summeringarna är ett stycke långa och följs av en kodad "slug", ID-sträng. Vill reportern se hela artikeln skickar hon den kodade slugen i ett meddelande till listservern. Artikeln levereras i sin helhet, automatiskt, inom ett par minuter.

Fulltextversionerna av artiklarna innehåller också länkar till biografier, papers, kontakter och annan relevant information. QuadNet distribuerar lågupplösta fotografier eller illustrationer vid behov.

Varje vecka publiceras en del av nyhetssammandragen på QuadNets hemsida i en löpande kronologisk lista, med länkar till fulltextversionerna.

QuadNets summeringar är inte belagda med copyright och kan publiceras som de är utan referens till QuadNet.

En del nyheter är dock försedda med restriktioner om publiceringsdatum. Brott mot sådana embargon leder till uteslutning från QuadNets utskickslista.

Övergripande kommentar: Tjänsten är liten, omfattningen på nyhetsflödet är begränsat – ändå prenumererar en mängd journalister på QuadNet. De tycks finnas i samma segment som EurekAlert!s användare. Det stora antalet kvalificerade reportrar utgör dock en potentiellt sett kraftfull tillgång (*se avsnitt om användarprofil*).

QuadNet lämnar dock inget djupt intryck på mig. Tjänsten känns flytande och luddig, informationen är bristfällig och framförallt – en del av nyheterna är möjligen inte fullt så kvalificerade.

QuadNet bröt ny mark när Alan Hall skapade den 1994. Jag kan inte se att den har utvecklats något väsentligt sedan dess.

Bakgrund/historik

1993 fick Alan Hall idén till en listservbaserad nyhetstjänst. I april 1994 sjösatte han QuadNet.

– Jag var först med att använda en listserver och webben. Jag möttes av tung skepticism från akademiskt PR-folk. Alla trodde de fortfarande på papper. Som reporter kunde jag se att pappersreleaser var dömda. Det fanns ju ingen som läste dem. EurekAlert! är en direkt klon av QuadNet – men tre år senare och med massor av muskler.

Ägare

Alan Hall, före detta chefredaktör för Scientific American. Tidigare hade han flera redaktionella uppdrag som vetenskapsreporter på Business Week, där han också tjänstgjorde som ansvarig vetenskaps- och teknikredaktör.

Medlemmar (betalande informationskällor)

Totalt 45 institutioner/företag är prenumeranter och bidrar regelbundet med nyheter. De betalande klienterna återfinns i första hand bland amerikanska universitet, fem institutioner finns utanför USA.

Tjänsten är öppen för universitet, stiftelser, forskningsinstitutioner, professionella sammanslutningar och företagslaboratorium.

Inrikes:

Keck Observatory (Hawaii), Lucent Technologies (Bell Labs), Sandia National Laboratory, University at Buffalo, University of Delaware, Veterans Administration Hospitals, Center for Research on Parallel Computation, Rice University (Houston).

Utrikes:

CERN, European Laboratory for Particle Physics (Geneva), Commonwealth Scientific and Industrial Research Organisation (Australia), Deakin University (Melbourne), Monash University (Australia), Hoechst AG (Frankfurt)

En lista på organisationer som är registrerade användare återfinns på

http://www.quad-net.com/qnet_clients.html

Listan uppdateras med jämna mellanrum.

Användarprofil, journalister

De registrerade användarna utgör en kvalificerad grupp journalister från hela världen. Drygt 1 000 reportrar prenumererar på QuadNets nyhetssammandrag. En tredjedel finns utanför USA.

Några exempel på regelbundna användare:

New York Times, BBC, The Scientist, CNN, New Scientist, U.S. News & World Report, The Seattle Times, WIRED Magazine, Reuter's, Associated Press, etc.

Exempel på användare utanför USA:

Die Zeit, Datateknik (Stockholm), Data News (Antwerp), Weekly Mail & Guardian (Johannesburg), Trouw (Amsterdam), Agence France-Presse, Jornal do Brasil (Rio de Janeiro), DPA (Deutsche Press Agency)

Den ofullständiga listan på nyhetsföretag med registrerade användare återfinns på

http://www.quad-net.com/qnet_users.html

Listan uppdateras med jämna mellanrum.

Behörighet och registrering:

Registreringsprocessen är enkel. Inga särskilda kvalifikationer krävs. För att bli ackrediterad QuadNetanvändare skickar den intresserade reportern ett enkelt e-post meddelande med uppgifter om namn, arbetsgivare och telefonnummer.

QuadNet kontaktar eventuellt reportern för bekräftelse. När journalisten lagts till på utskicklistan skickas en enkel bekräftelse via e-post.

Reportern förbinder sig genom acceptandet av prenumerationen att respektera förekommande embargo på exklusiva pressreleaser. Sådant material får ej skickas vidare eller publiceras på annat vis än vad restriktionerna preciserar.

Bryter reportern mot dessa bestämmelser utesluts hon från QuadNet.

Avgifter

Grundavgiften är \$500 per år för företag, \$100 per år för ideella organisationer och \$25 per pressmeddelante.

– Jag har aldrig höjt priserna, antagligen ett misstag, sade Alan Hall till KKS 1998.

Nyligen [hösten 1999] gjorde han dock tvärtom: priserna sänktes för ideella organisationer från tidigare \$500 till \$100. Avgiften för varje publicerat meddelande sänktes till \$25.

Klienterna får regelbundna rapporter som utvisar journalisternas intresse, alltså statistik på nedladdning av fulltextversionerna av releaserna.

Personal, ledning

Alan Hall.

Användningsfrekvens

Skiftar mellan 0-2 nyheter per dag.

Ekonomi

En enkel överslagsräkning indikerar att årsbudgeten uppgår till maximalt 30 000–50 000 dollar.

Vilka parter står för kostnaderna?

Betalande klienter (*se avsnitt ovan om Avgifter*).

Kontaktinformation

Kontakt:

Alan Hall

E-post: quadnet@bestweb.net

före detta chefredaktör för Scientific American. Hall hade tidigare flera redaktionella uppdrag som vetenskapsreporter på Business Week, där han också tjänstgjorde som ansvarig vetenskaps- och teknikredaktör.

ASCRIBE: THE PUBLIC INTEREST NEWSWIRE

<http://www.ascribe-news.com>

Land: USA.

Typ: centraliserad nyhetstjänst

Målgrupp: medier, journalister

Driftansvar: AScribe

Syfte: förmedla pressmeddelanden och nyheter från amerikanska universitet via en centraliserad nationell nyhetstjänst för forskningsinformation. Distributionen sker i huvudsak via nyhetsbyrån Associated Press.

Finansiering: prenumerationsavgifter (\$90/år), samt avgifter på mellan \$12 och \$18 per pressmeddelande. Bakom satsningen står också ett antal riskkapitalister.

Räckvidd: fler än 150 universitet och forskningsinstitutioner, samt 250 mediaföretag

Geografisk räckvidd, användare: i huvudsak journalister i USA, främst via Associated Press.

SUMMERING: USA. AScribe samlar pressmeddelanden från universitet, högskolor, medicinska center, forskningslaboratorier, ideella organisationer och stiftelser. Allt material bearbetas, formateras och kategoriseras innan det distribueras till traditionella såväl som nya medier. Amerikanska nyhetsbyrån Associated Press (AP) svarar för distributionen via den nya tjänsten AP Alert. Ascribes nyheter sorteras i 22 kategorier. Informationen når därmed automatiskt rätt redaktörer och journalister vid samtliga nordamerikanska redaktioner genom en respekterad nyhetskanal. Nyheterna får därmed samma behandling och rutiner som alla andra dagliga nyheter. Allt material kommer från och med årsskiftet att arkiveras i världens största nyhetsdatabaser: Dow Jones Interactive och LexisNexis. AScribe underhåller också ett mycket enkelt eget webbarkiv via sin hemsida. Tjänsten etablerades i Kalifornien med en uppslutning på 37 universitet och institutioner. Nu omfattar nätverket fler än 150 institutionella medlemmar. AScribe satsar nu på expansion i den amerikanska mellanvästern och på östkusten. Tjänsten har hittills vunnit uppskattning för de låga kostnaderna och den höga effektiviteten.

Tjänster

Från och med det att AScribe tar emot ett pressmeddelande från en medlemsinstitution till att det är bearbetat och klart förlöper det sällan mer än 30 minuter. Därefter distribueras nyheterna bland annat via Associated Press Alert. AP Alert förmedlar nyheter inom 22 olika områden direkt till specialintresserade reportrar och redaktörer. Ämneskategorierna omfattar: högre utbildning,

vetenskap, medicin, hälsa, jordbruk, ekonomi, affärer, miljö, energi, arbetslivsfrågor, teknologi och andra forsknings- och policyrelaterade områden. Prenumeranter inom industri, myndigheter och i biblioteksväsendet betalar också för prenumerationer. Vid årsskiftet kommer AScribes material också att ingå i den enorma artikeldatabastjänsten Lexis-Nexis, som till dags dato omfattar fler än 7 000 olika tidningar, tidskrifter och nyhetskällor världen över.

AScribe uppmuntrar också informatörerna i sitt nätverk att utnyttja AScribe som kanal för expertkommentarer i samband med stora nyheter. När någonting av stor vikt inträffar i världen som attraherar stort mediaintresse kan informatörerna därmed snabbt förmedla korta kommentarer från sina experter. Syftet är dels att snabbt ställa sin expertis till allmänhetens förfogande, dels att fiska efter exponering i medierna.

Inom AScribes nätverk för företaget en etisk diskussion om policyfrågor rörande annonsering i webbaserade medier. Förhållandet och distinktioner mellan annonser och redaktionellt material är inte alltid solklart. Låt säga att ett pressmeddelande om en medicinsk studie om åtgärder mot smärtor hamnar bredvid en annons för ett visst smärtstillande medel? Tolkas detta som att universitetet bakom studien rekommenderar det smärtstillande medlet? Inte lätt att svara på. AScribe undviker dock sådana situationer och iaktar därför stor försiktighet i sitt urval av samarbetspartners på webben.

Kommentar: AScribe har vunnit uppskattning bland universitetet för de låga kostnaderna och den höga effektiviteten. Tjänstens arkiv är tillgängligt via webben. Sökningar på exempelvis olika medicinska begrepp returnerar i regel intressanta och aktuella pressmeddelanden om forskning, allt på ett välskrivet och lättläst vis. Sökmotorn är dock av det enklare slaget, inga avancerade sökningar är möjliga i dagsläget.

Bakgrund/historik

AScribe började som ett projekt initierat av olika kommunikatörer och journalister på vid University of California, Berkeley. Syftet var att finna en billig och snabb kanal för universitet att distribuera nyheter. En av AScribes huvudsakliga målsättningar var också att skapa en nyhetstjänst som skulle leverera nyheter också till nya Internetbaserade medier via olika egna kanaler. Detta sker i hög grad idag, dock har AScribe ännu inte funnit ett vis att mäta framgångarna.

Projektstart och finansiering

Tjänsten lanserades våren 1998 som ett distributionsnät för nyheter från kaliforniska universitet till kaliforniska tidningar. Nyhetsdistributionen via Associated Press började tidigt 1999.

Vid årsskiftet 2000/2001 hoppas man att tjänsten blir ekonomiskt självständig. Tills dess backas projektet upp av ett antal änglar, en form av riskkapitalister.

Medlemmar

Universitet, medicinska center och forskningsinstitutioner betalar \$90 per år. Under de första tre månaderna är alla utskick kostnadsfria. Därefter debiterar AScribe mellan \$12 och \$18 per pressmeddelande. Kostnaden beror på hur många utskick universitetet på förhand köper "i klump". Kostnaderna för

internationella institutioner är något högre, oklart hur mycket. Den uttalade målsättningen är dock att hålla kostnaderna till ett minimum.

- Vi vill bygga en tjänst dit organisationer kommer vända sig regelbundet utan att oroa sig för kostnader. Vi vill prissätta tjänsten så lågt och göra distributionen så effektiv att våra medlemmar inte kommer ha råd att leva utan den, säger David Irons.

Personal, ledning

Fyra personer sköter AScribe från huvudkonteret i Oakland, Kalifornien. Ron Wolfe har ett förflutet som högteknologisk reporter för San José Mercury News och Philadelphia Inquirer. David Irons har arbetat med PR på Harvard University och University of California, Berkeley. Tom Schmitz, en erfaren journalist, ansvarar för nyhetsförmedlingen. Whit Porter sköter de administrativa sysslorna och har också han en PR-bakgrund från bland annat Harvard.

Kontaktinformation

AScribe / The Public Interest Newswire
2201 Broadway, Suite 230
Oakland, CA 94612
Tel: 510-645-4600
Fax: 510-645-4608

Kontakt:

David Irons
dirons@ascribe.org

Not: stipendiaterna Tina Zethraeus och Jorun Fahle besökte Ascribes huvudkontor i Kalifornien i september 1999. I ovanstående kapitel ingår en del fakta och observationer ur deras reserapporter.

NEWSDESK

<http://www.newsdesk.com>

Land: Storbritannien, Europa.

Typ: centraliserad pressmeddelandetjänst

Målgrupp: journalister

Driftansvar: PR Newswire

Syfte: kommersiell pressmeddelandeförmedling inom högteknologi och hälsa på uppdrag av betalande industri- och PR-företag

Finansiering: £500/meddelande

Räckvidd: drygt 1 000 europeiska företag

Geografisk räckvidd, användare: ca 10 500 journalister över hela världen

SUMMERING: Storbritannien, Europa. Newsdesk är en pressmeddelandetjänst för företag som vill nå journalister inom informationsteknik och hälsa. Nyheterna distribueras via webben, e-post och fax. Drygt 10 000 europeiska företag använder denna distributionskanal mot avgift. Pressmeddelandena skickas ut utan att Newsdesk redigerar.

Tjänsten är kostnadsfri för journalister. Drygt 10 500 reportrar världen "prenumererar" på NewsDesk. Användarna ställer själva in sina intresseområden via en personlig profil på hemsidan, därefter kommer nyheterna inom dessa områden automatiskt via e-post. Totalt genererar NewsDesk drygt 1 000 meddelanden i veckan.

Kommentar: kvalitén och nyhetsvärdet i utskicken varierar kraftigt. Även journalisternas uppskattning av tjänsten pendlar. Tjänsten omnämns här som ytterligare ett exempel på en modell för en nyhetstjänst som riktar sig till journalister. NewsDesk tjänar dock uteslutande näringslivet snarare än vetenskapliga intressen, därför går jag inte närmare in på tjänsten.

Kontaktinformation

PR Newswire Europe Ltd, Communication House
210 Old Street, London, EC1V 9UN, United Kingdom
Tel: +44 (0)171 454-5263, fax: +44 (0)171 454-5103

Cecilia Grevby, Informatör, Göteborgs Universitet
KK-stiftelsens expertnätverksstipendiat på ProfNet i New York och London, arbetade även med NewsDesk. Ovanstående summering bygger i hög grad på Grevbys utförliga rapportering om erfarenheterna från NewsDesk.

NEWSWISE

<http://www.newswise.com>

Land: USA

Typ: centraliserad pressmeddelandetjänst och decentraliserat expertnätverk

Målgrupp: journalister

Driftansvar: privat, Roger Johnson

Syfte: kommersiell pressmeddelandeförmedling

Finansiering: avgifter, prissättning oklar

Räckvidd: 350 amerikanska institutioner, enligt uppgift
Geografisk räckvidd, användare: okänd

SUMMERING: USA. En oberoende vetenskaplig nyhetstjänst av EurekAlert! modell. Startades redan 1992 i ett forum på Compuserve av Roger Johnson, en biokemist som blev frilansjournalist 1978. Tjänsten lanserades på webben 1996. Newswise erbjuder distribution av pressmeddelanden och nyheter från universitet och forskningsinstitutioner till journalister. Newswise framhåller att 350 "ledande institutioner medverkar" i tjänsten mot avgift. Det är oklart hur många reportrar som ingår i nätverket. Journalister måste ansöka om registrering och får därmed "presspass", alltså lösenord till tjänsten.

Det sökbara arkivet innehåller drygt 3 000 pressmeddelanden. Newswise erbjuder också en mycket enkel kalender över vetenskapliga möten och konferenser, samt en lista på drygt 90 stipendier och priser för vetenskapsjournalister.

Vidare erbjuds också en ProfNet-liknande expertförmedlingstjänst.

Journalisternas frågor distribueras till de medverkande institutionerna.

Kommentar: jag har inte funnit någon anledning till att utforska denna tjänst närmare.

Kontaktinformation

Newswise

Roger S. Johnson

<http://www.newswise.com>

Tel: +1 301 320-5373

Fax: +1 301 229-9336

E-post: newswise@newswise.com

specialiserade data- och researchtjänster

Nedanstående två tjänster omnämns som exempel på spjutspetstjänster för journalister där tillgång till forskares och myndigheters rådata i databasformat står i centrum.

En stadigt ökande skara datorstödda journalister anammar möjligheten att använda datorer för att utföra och förenkla extremt tung och komplicerad research med hjälp av datakörningar. Dessa datakörningar står inte sällan i paritet med eller till och med överskrider vetenskapliga krav på ambition, kvalitet och sofistikerad.

Syftet med dessa exempel är att peka på det framtida – eller för all del, redan idag existerande behovet av mycket kvalificerade data. Det är möjligt att journalisternas/allmänhetens krav på forskare, universitet och myndigheter kommer att öka inom en inte alltför fjärran framtid. Nedanstående tjänster kan ge en vink om vilken form och struktur av data som kan komma att efterfrågas. Även om nedanstående datakörningar idag är krävande och komplicerade operationer, så blir det allt lättare att utföra dylikt arbete. Detta i takt med att databasutvecklare levererar allt mer användarvänlig programvara. Kanske

kommer rentav gemene man inom några år själv kunna utföra sådana här analyser för att få svar på sina funderingar i egenskap av att vara medborgare.

TRAC: TRANSACTIONAL RECORDS CLEARINGHOUSE

<http://www.syr.edu>

SUMMERING: USA. Data- och analystjänst för journalister om främst rättsväsendet i regi av Syracuse University, med stöd av bland andra John S. och James L. Knight Foundation. En av TRACs nya tjänster heter TRACFED Analyser. Tjänsten tillhandahåller data om, bland annat, rättsväsendets kamp mot droger, korruption och skattebedrägerier. Framförallt presenteras data om aktiviteterna hos följande myndigheter: IRS, FBI, DEA och ATF. Informationen kan sorteras ut på verksamhetsområde och/eller geografisk ort. Några exempel på frågor som kan besvaras med hjälp av dessa databaser:

Hur många gånger har Clintonadministrationens åklagare straffat någon för uteblivna betalningar av underhåll, för brott mot federala pornografilagrar eller för att ha blockerat ingången till en abortklinik – och vad hände sedan?

Hur många miljömål har den lokala åklagaren i stad X genomfört under de senaste fem åren, och hur ser åklagarens resultatlista ut i jämförelse med andra åklagare i regionen och i hela landet?

Vad är den genomsnittliga domen för medicinska bedrägerier, interna säkerhetsbrott och lögn till offentligt tjänsteman?

Hur stor är kriminaliteten – egentligen? Hur många arresteras, hur många döms? Vilka brott döms de för – och vem är det som döms?

Tjänsten kan provas kostnadsfritt en kort period.

Mer information:

David Burnham och Susan Long, TRAC-redaktörer

Tel: +1 315 443-3563

E-post: trac@syr.edu

NICAR: NATIONAL INSTITUTE OF COMPUTER ASSISTED REPORTING

<http://www.nicar.org>

SUMMERING: USA. Delägt av IRE (Investigative Reporters and Editors) och Missouri University. Tillhandahåller, bearbetar och analyserar avancerade och omfattande databaser med information från olika myndigheter och forskningsinstitutioner. Utför analysarbete och rådgivning på konsultbas. Underhåller ett omfattande uppdaterat databasbibliotek med databaser från rättsväsende, myndigheter, ideella organisationer, etc. En guldgruva för databasstödda undersökande journalister. Några exempel:

Flygsäkerhetsdata finns i mängder från olika myndigheter. Med hjälp av de olika databaserna kan man upprätta mycket komplexa relationsdatabaser. 1997 vann Seattle Times Pulitzerpris med hjälp av dylika data då de gick till botten med ett konstruktionsfel i ett passagerarplan från Boeing.

Finns det minoritetsförtryck och ekonomisk rasism i Washington D.C.? Svaret kan ges genom att presentera en karta över staden som utvisar befolkningsfördelning och koncentration över ras, kopplat till data om vilka som beviljas lån för, exempelvis, husinköp.

Amerikansk folkbokföringsstatistik är mycket detaljerad. Den tillåter samkörning med i princip vilka andra data som helst, exempelvis data från försäkringsbolag och banker. En reporter som upprättar en relationsdatabas med dessa databaser som grund och kopplar dessa till ett geografiskt informationssystem (GIS) kan därmed via lättbegriplig nyhetsgrafik beskriva sin omvärld med ibland häpnadsväckande detalj.

I svarta och vita områden med jämförbart ekonomiskt välstånd (inkomst, besparingar) borde – i en perfekt värld – andelen beviljade huslån vara ungefär densamma. Så är dock inte fallet, och dessa missförhållanden kan visas med oerhörd precision. Fenomenet kallas "redlining". Vilken sida om den bankernas röda linje bor du på?

Den ökande andelen journalister som utför denna typ av undersökningar har retat upp en del forskare som anser att reportrarna gör jobb som borde vara reserverat för kvalificerade sociologer. Journalisterna tar lätt på denna kritik, missförhållanden är missförhållanden och måste föras upp på agendan. Varför vänta i ett par år tills avhandlingen är klar om något av stort allmänintresse kan presenteras redan nu, om än i grova drag? Djupare förklaringar, tolkningar och analyser är fortfarande förbehållet forskare som – med hjälp av samma teknologi – kan skruva upp den vetenskapliga ambitionsnivån mycket högt.

Valkampanjbidragssystemet i USA är ofta föremål för tung kritik. Systemet tillåter en form av låggradig korruption som är svåröverskådlig. Alla bidrag måste dock dokumenteras enligt lag, och är därmed registrerade i databaser. Därmed kan man samköra dessa databaser med andra databaser och avslöja vilka olika intressen de förtroendevalda samspelar med eller har stöd av. Exempel: har borgmästaren en ovanligt hög grad av support från tidigare dömda brottslingar med länkar till organiserad brottslighet? Vilka multinationella företag försöker hålla sig väl med presidentkandidaterna?

nEgra andra expertnŠtverk

YEARBOOK OF EXPERTS, AUTHORITIES & SPOKESPERSONS

<http://www.yearbooknews.com>

Land: USA

Typ: centraliserat kommersiellt expertnätverk

Målgrupp: journalister i allmänhet

Driftansvar: Broadcast Interview Service, Inc (BIS)

Syfte: kommersiell kontaktförmedling mellan journalister och experter/källor som är villiga att ställa upp på intervjuer. Riktat sig till individer, föreningar, företag, akademiska institutioner och olika intressegrupper.

Finansiering: avgifter, annonser från \$595–\$3 495 per år, samt \$75 pris per katalog + \$20 fraktkostnad för läsekretsen

Räckvidd: drygt 1 480 experter med 14 000 ämnesområden [1998 års upplaga]

Geografisk räckvidd, användare: okänd

SUMMERING: USA. Centraliserad kommersiell expertdatabas med syfte att tillhandahålla kvalificerade källor och experter till journalister. Tjänsten är kostnadsfri för journalister. YearbookNews huvudverksamhet består av publikationen av en årlig adressbok. Tjänsten påminner om kanadensiska Sources Select, men är väsentligt bättre strukturerad och mer sofistikerad. Kvalitén på expertisen tycks också vara mycket hög. Den tryckta versionen har hittills utgivits i 18 upplagor. Den senaste upplagan omfattade 1 480 experter, organisationer, företag och institutioner. En ny upplaga är under produktion och väntas till årsskiftet 1999/2000. Varje medverkande expert eller organisation är presenterad med en kort introduktion och kontaktinformation. Motsvarande information finns i databasen/arkivet som är tillgängligt via webben. Sökfunktionen medger sökningar på namn, ämnesområde och geografisk placering. Kommande evenemang och nyhetstips presenteras i (BIS) journalistkalender DaybookNews. (<http://www.daybooknews.com>).

Kontaktinformation:

Yearbooknews

Broadcast Interview Source, Inc.

2233 Wisconsin Avenue, N.W.

Washington, DC 20007, USA

Tel: 1-800-YEARBOOK, +1 202 333 49 04

Fax: +1 202 342 54 11

WWW: <http://www.yearbooknews.com>

E-post: editor@yearbooknews.com

EXPERTS.COM

<http://www.experts.com>

Land: USA

Typ: centraliserad kommersiell expertdatabas

Målgrupp: journalister, advokater, forskare, allmänhet

Driftansvar: The Noble Group Inc.

Syfte: kommersiell kontaktförmedling mellan allmänheten och expertis via en sökbar expertdatabas på webben, samt ett avgiftsfritt 1-800-nummer

Finansiering: prenumerationsavgifter från medverkande experter/specialister, från \$195 och uppåt i ett komplicerat avgiftssystem som tycks locka många medverkande experter att spendera mellan \$5 600 och \$1 000 för tolv månaders exponering i databasen

Räckvidd: "tusentals" experter

Geografisk räckvidd, användare: okänd, drygt 3 500 "besökare" på sajten varje dag

SUMMERING: USA. En centraliserad kommersiell experttjänst för advokater, journalister, forskare och andra som söker kontakt med specialister, konsulter, talesmän och expertvittnen. Databasen finns på tjänstens hemsida och kan användas fritt av allmänheten. Tjänsten är också tillgänglig via ett kostnadsfritt 1-800-nummer.

En form av elektronisk telefonkatalog och matrikel. Experterna och konsulterna betalar avgifter för olika grad av medverkan och exponering. Avgiftssystemet är strikt och baseras på grad av exponering, antal ord, länkar, bilder, logos, etc. Ett enkelt och okvalificerat system.

Kontaktinformation

The Noble Group
25 Kearny Street, Suite 505
San Francisco, California 94108, USA
Tel: +1 415-986-5700

WWW: <http://www.experts.com>

Tel: 1-800-640-5959

E-post: noble@sirius.com

Kontakt:

Gary Whitman

GUESTFINDER

<http://www.guesfinder.com>

Land: USA

Typ: centraliserat kommersiellt expertnätverk

Målgrupp: populärpress och underhållningsmedia

Driftansvar: Lormax Communications – Lorilyn Bailey

Syfte: kommersiellt kontaktförmedling mellan populärpress och mediavänlig expertis via en sökbar databas på webben

Finansiering: betalande medlemmar – "gäster", experter (från \$199/år)

Räckvidd: ca 140 gäster 1 november 1999, jämfört med ca 250 gäster vid motsvarande tidpunkt 1998. Sidorna genererar totalt 125 000 "hits" varje månad, enligt Guestfinder.

SUMMERING: GuestFinder är en WWW-baserad tjänst med syfte att underlätta för medier att finna gäster och intervjukällor, samt erbjuda ett smidigt och billigt vis för "begåvade proffs" att annonsera sin tillgänglighet. Tjänsten startade i januari 1997 och nådde en höjdpunkt under förra hösten. Antalet betalande medlemmar har dock minskat stadigt sedan dess.

Bland de nuvarande dryga 140 medlemmarna återfinns författare, underhållare, talesmän, experter, föredragshållare och en brokig skara andra "begåvade proffs". "Gästernas" expertis är vardaglig, förpackad och säljande, anpassad för en bred publik (*se nedan*).

Gästerna betalar en årsavgift för närvaro i GuestFinder – grundavgiften är \$199. Deras kvalifikationer granskas av GuestFinder innan de upptas i nätverket.

Många nekas inträde. GuestFinder kräver att medlemmarna är erfarna och kan bistå publiken med intressant, informativ och korrekt information. Talesmän måste vara officiella talesmän för sina respektive organisationer. Talare måste vara medlemmar i National Speakers Association eller självförsörjande professionella föredragshållare. Experter måste vara oberoende konsulter eller anställda av universitet eller andra institutioner.

GuestFinder har även ett e-postbaserat nyhetsbrev och en idékalender med information om nyttillkomna gäster och nyhetsuppslag.

Databasen är sökbar och finns tillgänglig via webben.

Bland "gästerna" återfinns svenska författaren Karl-Erik Tallmo, vars expertisområde är angivet som "New Media, Internet Privacy and Electronic Publishing".

Några exempel från "gästlistan":

A Rabbi AND a Full-time Stand-Up Comic?! ...Bob Alper Will Have Your Audience Rolling in the Aisles

Gambling Casinos: Which Offer the Best Odds? Are Slot Machines Worthwhile? Is Gambling a Waste of Money? Casino Expert Steve Bourie Has the Answers!

Barbara Bridges Will Explain How to Improve the Lives of Loved Ones Who Have Alzheimer's Disease

Is Mexico Exterminating its Indigenous People and Should the U.S. Help in this Atrocity? Maya Expert Jeeni Criscenzo Explains

Former CIA Analyst Patrick Eddington Claims Government Cover-up About Gulf War Chemical Agents

Drug Testing Expert Dr. Kent Holtorf Says What You Ate for Breakfast Could Cost You Your Job!

Kontaktinformation

GuestFinder
LORMAX Communications
Raleigh, North Carolina, USA

WWW: <http://www.guestfinder.com>
E-post: info@guestfinder.com or call
Tel: +1 919 878-9108

Kontakt:

Lorilyn Bailey
GuestFinders grundare
E-post: lorilyn@guestfinder.com
Författarinna och nätverksentreprenör

VIDYA ðÊSLSTIC

<http://www.naresa.ac.lk/vidya/vidya.htm>

Land: Sri Lanka

Typ: centraliserad expert- och informationsdatabas

Målgrupp: journalister, forskare, allmänhet

Driftansvar: Sri Lanka Scientific & Technical Information Centre (SLSTIC), ett projekt i regi av National Science Foundation of Sri Lanka (NSF).

Syfte: informera allmänheten om forskning och experter involverade i projekt koordinerade av NSF genom en sökbar databas som omfattar all pågående forskning och all akademisk personal på Sri Lanka – tjänsten är engelskspråkig

Finansiering: projektbidrag från SAREC och SIDA

Räckvidd/omfattning: Sri Lankas 2 273 anställda akademiker, samt publicerat vetenskapligt material från 1994 och framåt

Geografisk räckvidd, användare: global, ingen statistik tillgänglig.

SUMMERING: En enkel men mycket praktisk tjänst med information om utförd och pågående forskning med kontaktinformation om experter. Databasen tillåter sökningar på nyckelord, experter, organisationer, rubriker/titlar och ämnesområden.

NSF har flera andra intressanta tjänster med syfte att effektivisera infrastrukturen för vetenskapsinformation. Webbplatsen är informativ – men något ostrukturerad och stundtals förvirrande.

Kontaktinformation

National Science Foundation

47/5, Vidya Mawatha, Maitland Place, Colombo 07, Sri Lanka

Tel: +94 1 696 771 / 772 / 773

Fax – NSF:s ordförande: +94 1 691 691

Fax – NSF:s VD: +94 1 694 754

<http://www.naresa.ac.lk/vidya/vidya.htm>

INFORMATION UMWELT

<http://www.gsf.de/>

Land: Tyskland

Typ: centraliserad kostnadsfri vetenskaplig informationstjänst och expertnätverk

Målgrupp: journalister, samt politiker och andra beslutsfattare

Driftansvar: GSF – Forschungszentrum für Umwelt und Gesundheit, GmbH

Syfte: information till journalister och allmänhet om forskning och experter involverade i projekt koordinerade av GSF via webben och organisationens expertpool

Finansiering: Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft, Forschung und Technologie

Räckvidd: Mer än 1 400 tyska forskare ingår i projektets expertpool.

Informationstjänstens bibliotek innehåller drygt 6 000 dokument

Geografisk räckvidd, användare: nästan uteslutande tyska journalister/allmänhet

SUMMERING: Tyskland. En centraliserad informationstjänst med syfte att tillhandahålla objektiv information på ett obyråkratiskt vis till journalister. Tjänsten skapades 1987 med anledning av allmänhetens växande intresse för miljöfrågor. Information Umwelt erbjuder kontakter med universitet, forskningscentrum, industri, samt referensmaterial i form av publikationer, litteratur, data, fakta och annan vetenskapligt bakgrundsmaterial.

Mer än 1 400 tyska forskare ingår i projektets expertpool. Informationstjänstens bibliotek innehåller drygt 6 000 dokument.

Kontaktinformation

Information Umwelt

GSF – Forschungszentrum für Umwelt und Gesundheit, GmbH

Ingolstädter Landstraße 1

D-85764 Neuherberg, Deutschland

Tel: +49 (0) 39 31 87 27 10

E-post: iu@gsf.de

WWW: <http://www.gsf.de/>

STP-NEWS

<http://www.stp-news.de>

Land: Tyskland, Europa

Typ: centraliserad kommersiell vetenskaplig informationstjänst

Målgrupp: journalister i allmänhet

Driftansvar: privat – Dr Barbara Stumpp

Syfte: kommersiell tjänst för förmedling av bakgrundsinformation och pressmeddelanden om teknologiska framsteg

Finansiering: avgifter varierar mellan 30 DM / 15,5 EURO upp till 80 DM / 40,4 EURO per tusen besök

Räckvidd: okänd

Geografisk räckvidd, användare: okänd, sannolikt mest tyska användare

SUMMERING: Tyskland, Europa. En tvåspråkig nyhets- och informationstjänst för journalister (tyska och engelska), med syfte och målsättning att erbjuda en överblick över den teknologiska utvecklingen i Europa. Verksamheten startade i juli 1997 och drivs med hjälp av 3–4 frilansar.

STP finansieras med avgifter. Priset beror på av filstorlek och önskad publiceringstid. Avgifterna varierar enligt ovan.

STP håller på att bygga upp en expertpool.

Webbsidorna uppdateras en gång per dag.

Kontaktinformation

STP

Keltenring 32, D-79199 Kirchzarten, Deutschland

Tel: +49 76 61 99 466

Fax: +49 76 61 98 20 19

<http://www.stp-news.de>

Kontakt:

Dr. Barbara Stumpp

Ägare

E-post: bstumpp@stp-news.de

BZNET

<http://www.gehrung.com>

USA. Tjänsten lovar akademisk experthjälp till journalister inom affärspress från "en växande expertpool" inom 24 timmar. BzNet är en del av Gehrung Associates University Relations Counselors, Inc. De uppger på sin mycket kortfattade hemsida att de varit verksamma i mer än 20 år.

Tjänsten påminner om ProfNet. Via e-post skickar reportern en fråga, varefter BzNet vidarebefordrar den till sitt akademiska nätverk.

Ingen närmare information om tjänstens omfattning finns att tillgå. BzNet har avböjt att kommentera och vägrar att lämna ut uppgifter.

expertresurser för advokater och Åklagare

Behovet av expertvittnen och expertkonsulter i amerikanska rättsprocesser har drivit fram en mängd olika expertförmedlingstjänster av högst skiftande kvalitet och karaktär. Målgruppen för dessa tjänster är huvudsakligen advokater, åklagare, företag och myndigheter, men även journalister uppmuntras att utnyttja resurserna. Nedan följer några kortfattade exempel som i all enkelhet ger en god bild av den skiftande kvaliteten:

TASA

<http://www.tasanet.com/about.html>

USA, Europa. Antagligen den äldsta och mest välrenommerade tjänsten i genren. Dess "tiotusentals" experter täcker 7 600 expertområden. TASA har bistått 200 000 klienter sedan 1961. Utlovar global hjälp inom 24 timmar. Handlägger drygt 15 000 förfrågningar varje år. Publicerar årligen en omfattande expertkatalog. Tar betalt för sina tjänster.

FINDLAW

<http://www.findlaw.com/13experts/index.html>

USA, världen. En del av en av de mest omfattande sökmotorerna med juridisk inriktning. Kostnadsfri för alla parter.

EXPERTPAGES

<http://www.expertpages.com/about.htm>

USA. I drift sedan 1995. Databasen innehåller en "bra bit över 1 000 experter". Tjänsten marknadsförs aggressivt, till skillnad från TASA, och framhåller gärna att de har 250 000 "hits" per månad – en något vag och irrelevant siffra. Den tio man starka personalen administrerar flera andra webbtjänster såsom:

<http://FreeAdvice.com>

och

<http://AttorneyPages.com>

FINDLAW – LISTA PÅ REFERENSTJÄNSTER

FindLaw har en alldeles utmärkt och mycket omfattande lista på expertförmedlande tjänster för rättsväsendet:

<http://www.findlaw.com/13experts/directories.html>

...VRIGA LÄNKAR AV INTRESSE

Awesome Lists (john@journalist.com)

<http://www.clark.net/pub/journalism/awesome.html>

Global Beat

<http://www.nyu.edu/globalbeat/>

Journalismnet

<http://www.journalismnet.com/>

Reporter.org

www.reporter.org

The Beat Page

<http://www.reporter.org/beat/>

The Science Journalism Center at the University of Missouri School of Journalism serves as national resource for journalists covering science and biomedical stories.

<http://science.jour.missouri.edu/>

Investigative Reporters and Editors

www.ire.org

Grävande Journalister

www.fgj.se

APPENDIX A: ...VERSIKT

en nationell portal för forskningsinformation

SAFARI

<http://safari.hsv.se>

<http://www.hsv.se/verksamhet/utredningar/safari/index.html>

Land: Sverige

Typ: decentraliserad informationstjänst

Målgrupp: allmänhet, näringsliv, utbildningsväsende, forskare, journalister

Driftansvar: Höskoleverket

Syfte: att tillgängliggöra information om svensk forskning genom att samordna ett system för forskningsinformation på Internet

Finansiering: budgeteras centralt inom ramen för Höskoleverket och lokalt på de enskilda institutionerna

Räckvidd: samtliga 56 svenska högskolor, universitet och forskningsinstitutioner

Geografisk räckvidd, användare: blandat. huvudsakligen svenska allmänheten (i dagsläget)

det universella expertnätverket

– en portal för det globala vetenskapssamhället

COMMUNITY OF SCIENCE

<http://www.cos.com>

Land: USA, världen

Typ: centraliserad/decentraliserad universell nyhets- och informationstjänst

Målgrupp: akademiker, näringsliv, journalister

Driftansvar: Community of Science Inc.

Syfte: ett forskarnätverk och en informationstjänst för det globala forskarsamhället. Tjänsten ska främja och synliggöra forskning, samt öka kontaktytorna och utbytet mellan forskare, finansiärer och näringsliv – internationellt

Finansiering: prenumerationsavgifter (drygt \$1 000–\$8 000/år) samt annonser

Räckvidd: över 500 000 (!) forskare över hela världen

Geografisk räckvidd, användare: global

decentraliserade expertnätverk

INFORMATIONSDIENST

WISSENSCHAFT (IDW) EXPERTENMAKLER

<http://www.tu-clausthal.de/presse>

Land: Tyskland, Schweiz, Österrike, Holland, Israel

Typ: decentraliserat expertnätverk

Målgrupp: journalister och allmänhet (med professionellt eller akademiskt vetenskapligt intresse)

Driftansvar: universiteten vid Clausthal, Bayreuth och Bochum

Syfte: öka kontaktytorna mellan forskare och allmänhet/journalister via en e-postbaserad frågekanal till informatörer vid tyska forskningsinstitutioner, ideella organisationer och myndigheter. En vetenskaplig pressmeddelandeservice ingår. IDW söker också öka kontaktytorna mellan industri/näringsliv och forskare på motsvarande vis via separata tjänsten TransferMakler

Finansiering: projektbidrag från Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft, Forschung und Technologie

Räckvidd: 443 anslutna institutioner, samt 8 136 användare – varav 2 131 journalister (en tillväxt på drygt 400% på ett år)

Geografisk räckvidd, användare: journalister, forskare, lärare och studenter i huvudsakligen Tyskland, Schweiz och Österrike, samt i viss mån Holland och Israel.

PROFNET

<http://www.profnet.com>

Land: USA, Kanada. Europeisk/internationell expansion på gång.

Typ: decentraliserat expertnätverk

Målgrupp: journalister i allmänhet

Driftansvar: PR Newswire

Syfte: kontaktförmedling mellan journalister och informatörer vid amerikanska universitet, forskningsinstitutioner, företag, PR-byråer, ideella organisationer och myndigheter via en e-postbaserad frågekanal, samt pressmeddelandebaserat nyhetsbrev och sökbar expertdatabas

Finansiering: medlemsavgifter från medverkande institutioner/företag/organisationer på mellan \$420 och \$5 000/år (tjänsten är kostnadsfri för journalister).

Räckvidd: 9 741 informatörer vid 4 594 institutioner/företag.

Geografisk räckvidd, användare

Geografisk räckvidd, användare: journalister från hela världen, huvudsakligen från Nordamerika

CVCPÕs EXPERTNET SERVICE

<http://www.cvcp.ac.uk/expertnet.html>

Land: Storbritannien

Typ: decentraliserat expertnätverk

Målgrupp: journalister i allmänhet

Driftansvar: Committee of Vice-Chancellors and Principals (CVCP) of the Universities of the United Kingdom

Syfte: öka kontaktytorna mellan journalister och forskare genom en e-postbaserad kostnadsfri frågekanal mellan journalister och informatörer vid samtliga brittiska universitet

Finansiering: minimala – CVCP i den mån det uppkommer kostnader.

Räckvidd: 230 informationsansvariga vid de 120 brittiska universiteten.

Geografisk räckvidd, användare: nästan uteslutande brittiska journalister.

GLOBAL EXPERTS NETWORK & EUROPEAN EXPERTS NETWORK

Amerikanska ProfNet tog hösten 1998 initiativ till att skapa ett globalt expertnätverk genom partnerskap med IDW/ExpertenMakler och CVCP/ExpertNet. Det kommande internationella expertnätverket ska omfatta en "global portal" med tre "regionala" ingångar för reportrar.

centraliserade expertnätverk

MEDIA RESOURCE SERVICE (USA)

<http://www.mediaresource.org>

Land: USA, Nordamerika.

Typ: centraliserad expertdatabas

Målgrupp: journalister i allmänhet

Driftansvar: forskningsstiftelsen Sigma XI

Syfte: förbättra vetenskapligt relaterad journalistik genom att vara en resurs för journalister. Detta sker genom kostnadsfri kontaktförmedling med forskare och experter inom forskning, teknologi och medicin vid universitet och andra forskningsinstitutioner.

Finansiering: sponsormedel från stiftelser och företag

Räckvidd: drygt 30 000 experter

Geografisk räckvidd, användare: nästan uteslutande nordamerikanska journalister.

MEDIA RESOURCE SERVICE

<http://www.novartisfound.demon.co.uk/mrs/MRSwelcome.htm>

Land: Storbritannien, Europa

Typ: centraliserat expertnätverk

Målgrupp: journalister i allmänhet

Driftansvar: Novartis Foundation

Syfte: öka allmänhetens förståelse för vetenskap genom kostnadsfri kontaktförmedling mellan journalister och experter inom vetenskap, teknologi och medicin

Finansiering: Novartis Foundation

Räckvidd: ca 5 000 experter

Geografisk räckvidd, användare: europeiska journalister. Majoriteten ringer från Frankrike (34%), Storbritannien (20%) och Tyskland (17%). Journalister från Schweiz, Holland och Belgien är också flitiga användare. En mer begränsad skara journalister från en lång rad andra länder använder tjänsten, bland dem även några enstaka svenska reportrar.

SOURCES SELECT

<http://www.sources.com>

Land: Kanada

Typ: centraliserat expertnätverk

Driftansvar: privatägda Sources Inc. (Barrie Zwicker)

Målgrupp: journalister i allmänhet

Syfte: att främja mångfalden i rapporteringen genom att hjälpa journalister att få tillgång till en så bred expertis och åsikter som möjligt. De tryckta katalogerna utges varje år och omfattar vetenskap, teknologi och medicin/hälsa i stor utsträckning, men också en mängd andra ämnesområden. En särskild "hotline" telefonservice finns också för journalister som behöver särskild assistens.

Finansiering: avgifter – annonsintäkter och prenumerationer från \$329/år.

Räckvidd: ca 7 000 experter

Geografisk räckvidd, användare: Kanada.

SCIENCE CONTACT

Land: Frankrike

Typ: centraliserat expertnätverk

Målgrupp: journalister i allmänhet

Driftansvar: ideella Science Contact

Syfte: öka allmänhetens förståelse för vetenskap och teknologi genom att hjälpa journalister finna oberoende och objektiv information, samt genom att förmedla kontakter med expertis inom alla vetenskaper

Finansiering: sponsorer, prenumurationsavgifter

Räckvidd: ca 2 000 experter

Geografisk räckvidd, användare: nästan uteslutande franska journalister

FACSNET & SOURCES ONLINE

<http://www.facsnet.org>

Typ: centraliserad expertdatabas

Målgrupp: journalister i allmänhet

Driftansvar: ideella Foundation for American Communications (FACS)

Syfte: tillhandahålla kunskap, resurser och perspektiv som reportrar och deras källor behöver för att effektivt kunna kommunicera med varandra för att förmedla viktig information till allmänheten. Sources Online består av en kostnadsfri kontaktförmedling mellan journalister och expertis inom vetenskap, medicin, teknologi, ekonomi, juridik, med mera

Finansiering: sponsormedel. De tre största bidragsgivarna är Ford Foundation, W.K. Kellogg Foundation och CIBA Educational Foundation.

Räckvidd: ca 530 forskare och specialister

Geografisk räckvidd, användare: nästan uteslutande journalister i USA och Kanada.

lokala expertnätverk på universitet

UNIVERSITY OF BUFFALO: UB EXPERTS

<http://www.buffalo.edu>

En studie i enkelhet, funktionalitet och mycket väl genomtänkt design.

UB Experts syfte är att underlätta för journalister att finna relevant expertis och lämpliga källor vid University of Buffalo, NY. Universitetets hemsida innehåller en sökbar databas över personal och experter vid fakulteten, samt deras respektive kunskapsområden.

UNIVERSITY OF SOUTHERN CALIFORNIA : USC EXPERTS DIRECTORY

<http://www.usc.edu>

USC Experts Directory mycket enkel och lättanvänd lokal expertdatabas som är tillgänglig via en särskild ingång för journalister på universitetets hemsida. Syftet är att tillhandahålla en elektronisk expertkatalog till journalister.

HUMBOLDT UNIVERSITÄT

<http://www.rz.hu-berlin.de/>

Lokal expertdatabas tillgänglig vid förfrågningar via telefon.

TEKNISCHE UNIVERSITÄT BERLIN

<http://www.tu-berlin.de/>

Ingen expertdatabas alls – under utveckling.

vetenskapliga nyhets- och informationstjänster

EUREKALERT!

<http://www.eurekaalert.com>

Land: USA, världen.

Typ: centraliserad nyhets- och informationstjänst

Målgrupp: kvalificerade vetenskapsjournalister och allmänheten

Driftansvar: American Association for the Advancement of Science (AAAS), med teknisk support från Stanford University

Syfte: Kostnadsfri 24-timmars nyhets- och informationstjänst för journalister och allmänhet. Nyhetskanal för embargo försedda (för allmänheten okända) förhandsartiklar om forskningsrön från kvalificerad vetenskapliga tidskrifter –

endast tillgänglig för ackrediterade journalister. Omfattar vetenskapliga förhandsnyheter och bakgrundsmaterial inom medicin, hälsa, ingenjörskonst, teknologi, humaniora, mm – från 963 informatörer/redaktörer vid 300 medlemsinstitutioner och vetenskapliga tidskrifter

Finansiering: sponsormedel och prenumerationsavgifter (\$250–\$2 000/år) samt annonser.

Räckvidd: 1 993 reportrar från 863 nyhetsorganisationer i fler än 40 länder

Geografisk räckvidd, användare: majoriteten av journalisterna är verksamma i USA. Drygt 760 journalister, eller 40 procent, finns i övriga världen. 586 av dessa återfinns i Europa. De europeiska användarna motsvarar därmed drygt 31 procent av det totala antalet registrerade journalister. Tjänsten genererar också allt fler användare hos allmänheten. När nyheterna offentliggörs på EurekAlerts offentliga webbsida blir de ibland lästa av uppemot 17 000 personer.

ALPHAGALILEO

<http://www.alphagalileo.org>

Land: Storbritannien, Europa

Typ: centraliserad flerspråkig vetenskaplig nyhetstjänst – pilotförsök

Målgrupp: kvalificerade vetenskapsjournalister

Driftansvar: British Association for the Advancement of Science (BAAS), i samarbete med flera mycket tunga brittiska samt några europeiska institutioner/vetenskapliga samarbetsorgan.

Syfte: att öka ungdomars, skattebetalares och industrins förståelse för och kunskap om europeisk forskning genom en kostnadsfri 24-timmars presstjänst på webben för förmedling av exklusiva förhandsnyheter om vetenskap, ingenjörskonst och teknologi. Utomeuropeiska nyheter accepteras ej.

Finansiering: medverkande forskningsstiftelser/organisationer

Räckvidd: 600 europeiska universitet och forskningsinstitutioner publicerar för närvarande sammanlagt mellan 5 och 15 nyheter varje dag via AlphaGalileo

Geografisk räckvidd, användare: 950 journalister, huvudsakligen verksamma i Europa, men också från övriga världen. Webbtjänsten genererar 10 000 träffar i veckan

QUADNET

<http://www.quad-net.com>

Typ: centraliserad informations-/nyhetstjänst

Målgrupp: journalister i allmänhet

Driftansvar: privatägt, Alan Hall, fd redaktör för Scientific American

Innehåll: att utgöra en förlängning av klienternas informationsavdelningar och distribuera nyheter och pressreleaser om forskning, teknologi och medicin till media.

Finansiering: avgifter från medlemsorganisationer, \$500/år för företag, \$100/år för ideella organisationer och \$25 per publicerad artikel.

Räckvidd: okänd, sannolikt inte särskilt omfattande

Geografisk räckvidd, användare: drygt 1 000 journalister från hela världen, varav två tredjedelar finns inom USA [1 november 1999]. Motsvarande siffra vid samma tidpunkt 1998 var 800 journalister.

ASCRIBE:

THE PUBLIC INTEREST NEWSWIRE

<http://www.ascribe-news.com>

Land: USA.

Typ: centraliserad nyhetstjänst

Målgrupp: medier, journalister

Driftansvar: AScribe

Syfte: förmedla pressmeddelanden och nyheter från amerikanska universitet via en centraliserad nationell nyhetstjänst för forskningsinformation. Distributionen sker i huvudsak via nyhetsbyrån Associated Press.

Finansiering: prenumerationsavgifter (\$90/år), samt avgifter på mellan \$12 och \$18 per pressmeddelande. Bakom satsningen står också ett antal riskkapitalister.

Räckvidd: fler än 150 universitet och forskningsinstitutioner, samt 250 mediaföretag

Geografisk räckvidd, användare: i huvudsak journalister i USA, främst via Associated Press.

NEWSDESK

<http://www.newsdesk.com>

Land: Storbritannien, Europa.

Typ: centraliserad pressmeddelandetjänst

Målgrupp: journalister

Driftansvar: PR Newswire

Syfte: kommersiell pressmeddelandeförmedling inom högteknologi och hälsa på uppdrag av betalande industri- och PR-företag

Finansiering: £500/meddelande

Räckvidd: drygt 1 000 europeiska företag

Geografisk räckvidd, användare: ca 10 500 journalister över hela världen

NEWSWISE

<http://www.newswise.com>

Land: USA

Typ: centraliserad pressmeddelandetjänst och decentraliserat expertnätverk

Målgrupp: journalister

Driftansvar: privat, Roger Johnson

Syfte: kommersiell pressmeddelandeförmedling

Finansiering: avgifter, prissättning oklar

Räckvidd: 350 amerikanska institutioner, enligt uppgift
Geografisk räckvidd, användare: okänd

specialiserade data- och researchtjänster

TRAC: TRANSACTIONAL RECORDS CLEARINGHOUSE

<http://www.syr.edu>

NICAR: NATIONAL INSTITUTE OF COMPUTER ASSISTED

Övriga andra expertnätverk

YEARBOOK OF EXPERTS, AUTHORITIES & SPOKESPERSONS

<http://www.yearbooknews.com>

Land: USA

Typ: centraliserat kommersiellt expertnätverk

Målgrupp: journalister i allmänhet

Driftansvar: Broadcast Interview Service, Inc (BIS)

Syfte: kommersiell kontaktförmedling mellan journalister och experter/källor som är villiga att ställa upp på intervjuer. Riktat sig till individer, föreningar, företag, akademiska institutioner och olika intressegrupper.

Finansiering: avgifter, annonser från \$595–\$3 495 per år, samt \$75 pris per katalog + \$20 fraktkostnad för läsekretsen

Räckvidd: drygt 1 480 experter med 14 000 ämnesområden [1998 års upplaga]

Geografisk räckvidd, användare: okänd

EXPERTS.COM

<http://www.experts.com>

Land: USA

Typ: centraliserad kommersiell expertdatabas

Målgrupp: journalister, advokater, forskare, allmänhet

Driftansvar: The Noble Group Inc.

Syfte: kommersiell kontaktförmedling mellan allmänheten och expertis via en sökbar expertdatabas på webben, samt ett avgiftsfritt 1-800-nummer
Finansiering: prenumerationsavgifter från medverkande experter/specialister, från \$195 och uppåt i ett komplicerat avgiftssystem som tycks locka många medverkande experter att spendera mellan \$5 600 och \$1 000 för tolv månaders exponering i databasen
Räckvidd: "tusentals" experter
Geografisk räckvidd, användare: okänd, drygt 3 500 "besökare" på sajten varje dag

GUESTFINDER

<http://www.guestfinder.com>

Land: USA

Typ: centraliserat kommersiellt expertnätverk

Målgrupp: populärpress och underhållningsmedia

Driftansvar: Lormax Communications – Lorilyn Bailey

Syfte: kommersiellt kontaktförmedling mellan populärpress och mediavänlig expertis via en sökbar databas på webben

Finansiering: betalande medlemmar – "gäster", experter (från \$199/år)

Räckvidd: ca 140 gäster 1 november 1999, jämfört med ca 250 gäster vid motsvarande tidpunkt 1998. Sidorna genererar totalt 125 000 "hits" varje månad, enligt Guestfinder.

GUESTFINDER

<http://www.guestfinder.com>

Land: USA

Typ: centraliserat kommersiellt expertnätverk

Målgrupp: populärpress och underhållningsmedia

Driftansvar: Lormax Communications – Lorilyn Bailey

Syfte: kommersiellt kontaktförmedling mellan populärpress och mediavänlig expertis via en sökbar databas på webben

Finansiering: betalande medlemmar – "gäster", experter (från \$199/år)

Räckvidd: ca 140 gäster 1 november 1999, jämfört med ca 250 gäster vid motsvarande tidpunkt 1998. Sidorna genererar totalt 125 000 "hits" varje månad, enligt Guestfinder.

VIDYA ÆÊSLSTIC

<http://www.naresa.ac.lk/vidya/vidya.htm>

Land: Sri Lanka

Typ: centraliserad expert- och informationsdatabas

Målgrupp: journalister, forskare, allmänhet

Driftansvar: Sri Lanka Scientific & Technical Information Centre (SLSTIC), ett projekt i regi av National Science Foundation of Sri Lanka (NSF).

Syfte: informera allmänheten om forskning och experter involverade i projekt koordinerade av NSF genom en sökbar databas som omfattar all pågående forskning och all akademisk personal på Sri Lanka – tjänsten är engelskspråkig

Finansiering: projektbidrag från SAREC och SIDA

Räckvidd/omfattning: Sri Lankas 2 273 anställda akademiker, samt publicerat vetenskapligt material från 1994 och framåt

Geografisk räckvidd, användare: global, ingen statistik tillgänglig.

INFORMATION UMWELT

<http://www.gsf.de/>

Land: Tyskland

Typ: centraliserad kostnadsfri vetenskaplig informationstjänst och expertnätverk

Målgrupp: journalister, samt politiker och andra beslutsfattare

Driftansvar: GSF – Forschungszentrum für Umwelt und Gesundheit, GmbH

Syfte: information till journalister och allmänhet om forskning och experter involverade i projekt koordinerade av GSF via webben och organisationens expertpool

Finansiering: Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft, Forschung und Technologie

Räckvidd: Mer än 1 400 tyska forskare ingår i projektets expertpool.

Informationstjänstens bibliotek innehåller drygt 6 000 dokument

Geografisk räckvidd, användare: nästan uteslutande tyska journalister/allmänhet

STP-NEWS

<http://www.stp-news.de>

Land: Tyskland, Europa

Typ: centraliserad kommersiell vetenskaplig informationstjänst

Målgrupp: journalister i allmänhet

Driftansvar: privat – Dr Barbara Stumpp

Syfte: kommersiell tjänst för förmedling av bakgrundsinformation och pressmeddelanden om teknologiska framsteg

Finansiering: avgifter varierar mellan 30 DM / 15,5 EURO upp till 80 DM / 40,4 EURO per tusen besök

Räckvidd: okänd

Geografisk räckvidd, användare: okänd, sannolikt mest tyska användare

BZNET

<http://www.gehrung.com>

USA. Tjänsten lovar akademisk experthjälp till journalister inom affärspress från "en växande expertpool" inom 24 timmar.

expertresurser fšr advokater och Œklagare

TASA, FINDLAW, EXPERTPAGES, mfl

<http://www.tasanet.com/about.html>

<http://www.findlaw.com/13experts/index.html>

<http://www.expertpages.com/about.htm>

<http://www.findlaw.com/13experts/directories.html>